

JESUS CRISTO YEKARE MATEUS NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta ese' wanî Mateus pe maasa pra mîikîrî Mateusya imenuka'pî. Mîikîrî Mateus wanî'pî Jesus nenupa'pî pe. Mîikîrî asarî'pî Jesus yarakkîrî moropai imaimu eta'pîiya. Moropai mîikîrîya Jesus Yekare menuka'pî.

Sîrîrî kaareta wanî e'mai'non pia'pî, manni' amenan Paapa kaaretarî pî', maasa pra moro awanî, asakî'ne Paapa kaaretarî, penaro' moropai amenan. Moropai sîrîrî kaareta wanî, e'mai'non pia'pî amenan Paapa kaaretarî po. Mîikîrî Mateus pî' teeseurîmasen tiaron kaaretarî ya', itese' wanî Levi pe, maasa pra asakî'ne itese' wanî.

Sîrîrî kaareta menuka'pîiya 75 kono' Jesus Cristo esenpo'pî tîpo. Erenka ya, epu'tî Judeuyamî' ton pe imenuka'pîiya. Jesus Cristo wanî Judeuyamî' esa' pe, rei pe manni' yarima tûya Paapaya taasa' epu'to'pe to'ya imenuka'pîiya. Tu'ke ite'ka sîrîrî kaareta ya' penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan nurî'san nîmenuka'pî pî' eeseurîma era'maya'nîkon. Moropai î' kai'ma Jesus Cristo iipî'pî rei pe, inkamoroya ekareme'sa' yawîrî.

Moropai Judeuyamî' pî' Mateus eseurîma'pî Jesus Cristo iipî'pî inkamoro pîika'tînen pe neken pra tûise tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe aaipî'pî. Moropai amenan pe tîpemonkonoyamî', Judeuyamî', Judeuyamî' pepîn ko'mannî'nen pe aaipî'pî. Î' kai'ma inkamoro ko'mannî'pîiya ekareme'kîiya. Moropai î' kai'ma tînenupa'san yarima'pî

Jesusya tamî'nawîrî pata pona tekare ekareme'se ekaremekîiya. Tamî'nawîrî mîrîrî pî' teeseurîmasen mîrîrî, Mateus kaaretarî.

Jesus Cristo Tamorî'san

(Lc 3.23-38)

¹ Sîrîrî wanî penaronkon Jesus Cristo rawîronkon pî' teeseurîmasen pe. Jesus Cristo wanî Abraão nurî'tî pa'rî pe moropai Davi nurî'tî pa'rî pe ekareme'nen pe awanî.

² Pena Abraão wanî'pî.

Mîikîrî wanî'pî Isaque yun pe.

Moropai Isaque wanî'pî Jacó yun pe.

Moropai Jacó wanî'pî Judá yun pe moropai iton-payamî' yun pe.

³ Moropai Judá wanî'pî monoi' pe esenpo'san yun pe, to' ese' wanî'pî Perez moropai Zerá. Inkamoro yankon wanî'pî itese' Tamar.

Moropai Perez wanî'pî Esrom yun pe.

Moropai Esrom wanî'pî Arão yun pe.

⁴ Moropai Arão wanî'pî Aminadabe yun pe.

Moropai Aminadabe wanî'pî Naassom yun pe.

Moropai Naassom wanî'pî Salmom yun pe.

⁵ Moropai Salmom wanî'pî Boaz yun pe. Mîikîrî yan wanî'pî Raabe.

Moropai Boaz wanî'pî Obede yun pe. Mîikîrî yan wanî'pî itese' Rute.

Moropai Obede wanî'pî Jessé yun pe.

⁶ Moropai Jessé wanî'pî Davi yun pe, pata esa' pe tîwe'sen.

Moropai Davi wanî'pî Salomão yun pe. Mîikîrî yan wanî'pî Urias no'pî rî'pî pe.

- 7 Moropai Salomão wanî'pî Roboão yun pe.
 Moropai Roboão wanî'pî Abias yun pe.
 Moropai Abias wanî'pî Asa yun pe.
- 8 Moropai Asa wanî'pî Josafá yun pe.
 Moropai Josafá wanî'pî Jorão yun pe.
 Moropai Jorão wanî'pî Uzias yun pe.
- 9 Moropai Uzia wanî'pî Jotão yun pe.
 Moropai Jotão wanî'pî Acáz yun pe.
 Moropai Acáz wanî'pî Ezequias yun pe.
- 10 Moropai Ezequias wanî'pî Manassés yun pe.
 Moropai Manassés wanî'pî Amom yun pe.
 Moropai Amom wanî'pî Josias yun pe.
- 11 Moropai Josias wanî'pî Jeconias yun pe
 moropai itonpayamî' yun pe. Mîrîrî
 yai Babilônia pata pona Israelponkon
 yaapî'pî Babilônia ponkonya tîpoitîrîkon
 pe to' e'to'pe itarumai'pî pe.
- 12 Babilônia pona to' yarî'pî to'ya tanne Jeconias
 wanî'pî. Mîîkîrî Jeconias wanî'pî Salatiel
 yun pe.
 Moropai Salatiel wanî'pî Zorobabel yun pe.
- 13 Moropai Zorobabel wanî'pî Abiúde yun pe.
 Moropai Abiúde wanî'pî Eliaquim yun pe.
 Moropai Eliaquim wanî'pî Azor yun pe.
- 14 Moropai Azor wanî'pî Sadoque yun pe.
 Moropai Sadoque wanî'pî Aquim yun pe.
 Moropai Aquim wanî'pî Eliúde yun pe.
- 15 Moropai Eliúde wanî'pî Eleazar yun pe.
 Moropai Eleazar wanî'pî Matã yun pe.
 Moropai Matã wanî'pî Jacó yun pe.
- 16 Moropai Jacó wanî'pî José yun pe. Mîîkîrî José
 wanî'pî Jesus Cristo yan Maria niyo pe.

Mîikîrî Jesus wanî Paapa nîmenka'pî pe,
Cristo pe tesa'sen pe.

¹⁷ Sîrîrî warantî Abraão nurî'tî payanî'san wanî'pî. Inkamoro wanî'pî asakîrîrî pu' pona tîmo'tai (14) kaisarî. Moropai Davi nurî'tî payanî'san wanî'pî Babilônia pata pona Israelyamî' yarî to'ya pîkîrî to' wanî'pî asakîrîrî pu' pona tîmo'tai (14) kaisarî nîrî. Moropai mîrîrî tîpo Cristo esenpoto' weiyu pîkîrî asakîrîrî pu' pona tîmo'tai (14) kaisarî nîrî to' wanî'pî.

Jesus Cristo Esenpo'pî
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesus Cristo esenpoto' wanî'pî sîrîrî warantî. Maria tîise maasa tîniyotapa tînyo ton José yarakkîrî. Tîise irawîrî more yan pe eenasa' wanî'pî Morî Yekaton Wannî winîpai. ¹⁹ Mîikîrî José yarakkîrî Maria e'to' warayo' wanî'pî Paapa maimu yawîrî tîiko'mansen pe. Mîrîrî ye'nen yarakkîrî tîwanî namai José esenumenka'pî teesepanto'kon yaretî'ka pî', tîise anî'ya epu'tî pra yu'se awanî'pî. Maasa pra tewasîrî Maria winîkîi imakui'pî pe anî' eseurîma namai. ²⁰ Mîrîrî pî' José esenumenka ko'mannîpî tanne Uyepotorîkon narima'pî inserî esenpo'pî José pia iwe'ne'. Moropai ta'pîiya ipî': —José, Davi nurî'tî paarî'pî, eranne' pe pra e'kî. Ano'pî pe Maria yapî'kî. Maasa pra mîikîrî more yan pe Maria wanî manni', mîikîrî man Morî Yekaton Wannî winîpainon pe. ²¹ Moropai mîikîrîya more warayo' yenpo pe man. Moropai mîikîrî ese'tîya pe nai Jesus pe itese'. Maasa pra mîikîrîya

tîpemonkonoyamî' pîika'tî pe man, to' nîkupî'pî imakui'pî winîpai —ta'pîiya ipî'.

²² Tamî'nawîrî mîrîrî e'kupî'pî maasa pra awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî Uyepotorîkonya tîmaimu ekareme'nen profeta nuri'tî pî'. ²³ Ta'pîiya see warantî:

Aurîno'pî, warayo' yarakkîrî si'pî pepîn ena pe man more yan pe.

Moropai tînre ton yenpoiya warayo' pe.

Mîikîrî ese'tî to'ya pe man Emanuel kai'ma *Is 7.14* ta'pîiya. Uurî'nîkon yarakkîrî Paapa wanî taato' mîrîrî Emanuel.

²⁴ Moropai José paka'pî tîwetun ye'ka pe. Moropai î' kai'ma ta'pî Uyepotorîkon narima'pî inserîya yawîrî ikupî'pîiya. Moropai Maria yari'pîiya tewî' ta tîno'pî pe. ²⁵ Tîise yarakkîrî awanî pra José wanî'pî. Tînre yenpoiya tîpose aako'mamî'pî yarakkîrî tîwe'se pra. Moropai Joséya mîikîrî inre ese'tî'pî Jesus kai'ma.

2

Jesus Esenposa' Era'mapî'se Itî'san Ipîkkukon

¹ Jesus esenpo'pî Judéia pata po tîwe'sen cidade itese' Belém po. Mîrîrî yai Judéia pata ponkon ko'mannî'nen pe Herodes wanî'pî. Miarî ya warayo'kon epu'nenan pe tîwe'sanon wîtî'pî kaiwano' era'ma tîuya'nîkon wenairî wei epa'kapî'to' winîpai Jerusalém pona. ² Moropai miarî teerepansa'kon pe ekaranmapo'pî to'ya: —O'non pata Judeuyamî' yepotorî pe esenpo'pî more nai? —ta'pî to'ya. —Anna yi'nî pî' man yapurî maasa pra kaiwano', manni' Uyepotorîkon

esenpo ekareme'nen era'ma pî' anna man wei epa'kapî'to' winîkîi –ta'pî to'ya.

³ Mîrîrî taa to'ya eta tîuya ye'nen, pata esa' Herodes atasi'sirunpa'pî. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' Jerusalém ponkon esi'nîpî'pî mîrîrî pî'. ⁴ Taatasi'sirunpai tîwanî ye'nen, mîikîrîya teepîremasanon esanon muurukuntî'pî. Moropai Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon eperepî'pî. Moropai inkamoro ekaranmapo'pîiya o'non pata mîikîrî Cristo, Paapa nîmenka'pî esenpo e'painon kai'ma. ⁵ Mîikîrî maimu yuuku'pî to'ya: –Judéia pata po tîwe'sen Belém po. Maasa pra mîrîrî warantî Paapa maimu ekareme'nen profeta nuri'tîya imenukasa' man –ta'pî to'ya.

⁶ –See warantî awe'menukasa' man: “‘Judéia pata po tîwe'sen, Belém wanî si'mîrikkî pe. Mîiwîni tîise ipîkku pe pu'kuru awanî tiaronkon cidade yentai.

Maasa pra mîrîrî Belém cidade winîpai ipîkku pe tîwe'sen esenpo pe man pemonkonyamî' esa' ton.

Mîikîrî wanî pe man upemonkonoyamî' Judeuyamî' ye'mai'norî pe' ta'pî Paapaya”
Mq 5.2; 2Sm 5.2

ta'pî profeta nuri'tîya.

⁷ Mîrîrî eta tîuya tîpo, pata esa' Herodesya aminke pai iipî'san yanno'pî tîpia, tamî'nawîronkonya epu'tî pra tîise. Moropai to' ekaranmapo'pîiya: –Î' pensa pu'kuru see mîrîrî kaiwano' esenposa' era'ma'pîya'nîkon? –ta'pîiya. ⁸ Moropai to' yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe Belém pona. Ta'pîiya to' pî': –Atîti moropai mîikîrî more

mîwatîi morî pe epu'tîkonpa. Moropai mîîkîrî more esenposa' eposa'ya'nîkon ya, upî' ekareme'se maai'tîi, uurî nîrî uttîto'pe yapurî —ta'pîiya to' pî'.

⁹ Mîrîrî taasa' pata esa'ya tîpo inkamoro epu'nenan wîtî'pî. E'ma taawîrî tuutîkon ye'ka pe, inkamoroya wei epa'ka winî tînera'ma'pîkon kaiwano' era'ma'pî. Mîrîrî kaiwano' wîtî'pî to' rawîrî, moropai eemî'pamî'pî wîtîi, ita mîîkîrî more e'to' yepoi. ¹⁰ Inkamoro wanî'pî mararî pra taatausinpai mîrîrî kure'nan kaiwano' era'masa' tîuya'nîkon ye'nen. ¹¹ Teerepansa'kon pe to' ewomî'pî wîtîi ta moropai mîîkîrî more eporî'pî to'ya. Isan Maria pia awanî'pî. To' e'sekunka'pî irawîrî moropai mîîkîrî yapurî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo iipia tîntîrîkon pe tînarî'pîkon yettapurîka'pî to'ya. Mîrîrîkon wanî'pî ouro pe moropai a'pusin pe moropai kara' pe. Mîrîrîkon tîrî'pî to'ya iipia.

¹² Moropai Paapaya ta'pî inkamoro epu'nenan pî' to' we'ne'pî'to' ya', to' wetun tanne. Tîwenna'pokon pe pata esa' Herodes poro to' enna'po namai. Mîrîrî ye'nen inkamoro enna'po'pî tîpatakon ya' tiaron e'ma taawîrî.

Jesus Yen Pe Iyunmanenya Egito Pata Pona.

¹³ Inkamoro epu'nenan, aminke pai iipî'san enna'po'pî tanne Uyepotorîkon narima'pî inserî esenpo'pî José pia, iwetun tanne iwe'ne'. Moropai ta'pîiya ipî': —Epekî more isan yarakkîrî epekî Egito pata pona. Miarî mako'mamîi, apî' î' tauya pîkîrî. Maasa pra Herodesya mîîkîrî more yuwa pe man iwîpa kai'ma —ta'pî inserîya ipî'.

¹⁴ Mîrîrî ye'nen José paka'pî moropai more isan yarakkîrî eepe'pî ewaron ya' Egito pata pona.

¹⁵ Moropai to' ko'mamî'pî miarî Herodes sa'manta tîpose. Mîrîrî e'kupî'pî pena awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî Uyepotorîkonya yawîrî, tîmaimu ekareme'nen profeta nurî'tî pî'.

Uurîya unmu yanno'pî Egito pata poi eepa'kato'pe

Os 11.1

ta'pî profeta nurî'tîya.

¹⁶ Inkamoro epu'nenan aminke pai iipî'san warayo'konya tenku'tîsa' epu'tî tîuya ye'nen pata esa' Herodes ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon moreyamî' warayo'kon tî'ka me'po'pîiya asakî'ne kono' ma'rankon Belém po. Moropai iwoi tîko'mansenon. Inkamoro moreyamî' asakî'ne kono' ma'rankon tî'ka me'po'pîiya maasa pra inkamoro warayo'kon aminke pai iipî'sanya, î' pensa kaiwano' era'ma'pî tîuya'nîkon ekareme'sa' ye'nen. ¹⁷ Mîrîrî warantî awe'kupî'pî pena Paapa maimu ekareme'nen profeta Jeremias nurî'tîya ta'pî yawîrî.

¹⁸ Entaimepî'nîto' eseta pe man Ramá pata po.

Mîrîrî wanî karawannîto'.

Mîrîrî wanî Raquel nurî'tî payanî'san karau tînmukuyamî' sa'manta pî'.

Mararî pra to' karau pe man anî'ya to' tî'napannîpî eserîke pra.

Maasa pra tamî'nawîronkon to' munkîyamî' e'tî'ka'pî ye'nen

Jr 31.15

ta'pî Jeremiasya.

Egito Pata Yapai To' Enna'po

¹⁹ Pata esa' Herodes sa'mantasa' tîpo Uyepo-
torîkon narima'pî inserî esenpo'pî José pia iwe'ne'
Egito pata po. ²⁰ Moropai ta'pîiya: —Apakakî,

enna'poki. More isan yarakkîrî tarîpai enna'poki Israel pata pona. Maasa pra manni'kan more wîi yu'se si'san sa'manta'pî man.

²¹ Mîrîrî ye'nen José paka'pî. More moropai isan yarakkîrî to' enna'po'pî Israel pata pona. ²² Tîise itekare eta'pîiya Herodes munmuri'pî Arquelau wanî Judéia pata ko'manni'nen pe tîyun pata'pî ya'. Mîrîrî ye'nen eranne' pe awanî'pî, miarî ya iko'manse itîpai pra. Moropai tîwe'ne' inî'rî Paapa eseurîma eta'pîiya attî namai Judéia pata pona. Mîrîrî ye'nen José wîtî'pî Galiléia pata pona Judéia pata pona pra. ²³ Moropai mîikîrî ko'mamî'pî Galiléia pata pon cidade itese' Nazaré po. Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra pena awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî Paapa maimu ekareme'nenya. Mîikîrî profeta nuri'tîya ta'pî yawîrî awe'kupî'pî. See warantî ta'pîiya:

Mîikîrî esatî to'ya pe man Nazaré pon kai'ma *Is*

11.1

ta'pîiya.

3

João Batistaya Paapa Maimu Ekaremekî (Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Mîrîrî yai Jesus arentasa' tanne, João Batista nurî'tî erepamî'pî keren pona Judéia pata po. Miarî Paapa maimu ekareme'pîti'pî João Batis-taya. ² Ta'pîiya: —Paapa yeseru yapisî pî' esenu-menkatî imakui'pî ayeserukon tîrumakai. Maasa pra aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseponî pî' man! Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pîiya.

³ Mîikîrî João pî' pena Paapa maimu ekareme'nen Isaías nuri'tî eseurîma'pî. Moropai mîikîrîya imenuka'pî see warantî:

Pemonkon entaimepî'nî pî' man keren po.

Taiya: “Uyepotorîkon erepamî ye'marî ton konekatî.

E'ma yarakkanmokatî to'sarî eerepanto'pe”, taiya
Is 40.3

ta'pî Isaíasya. Mîrîrî warantî Joãoya ta'pî pemonkonyamî' ekonekato'pe Jesus Cristo erepamî rawîrî.

⁴ Mîikîrî João pon wanî'pî camelo si'potî'pî pe. Moropai iworomî wanî'pî paaka pi'pî pe. Mîikîrî João ya're' wanî'pî. Moropai ito' wanî'pî kaira pe. Moropai wan wanî'pî iwuku pe.

⁵ Mîrîrî yai Jerusalém po tîiko'mansenon moropai tamî'nawîronkon Judéia pata po tîiko'mansenon, moropai iren Jordão rî'pîkîrî tîiko'mansenon wîtîpî'pî João pia imaimu etai. ⁶ Inkamoroya imakui'pî pe tîwe'to'kon ekaremekî'pî miarî. Moropai inkamoro yenpatakona'pî Joãoya iren Jordão ka.

⁷ Mîrîrî yai Joãoya mararî pra fariseuyamî' moropai saduceuyamî' iipî era'ma'pî tîpia esenpatakonai. Inkamoro pî' ta'pî Joãoya: — Amîrî'nîkon wanî nari' îkîiyamî' ye'katonkon warantî. Maasa pra imakui'pî pe awe'to'kon ayeserukon tîrumakai pra Paapa ekore'mato' yapai e'pîika'tîpai awanîkon. Tîise mîrîrî warantî awe'pîika'tîkon eserîke pra naatîi. ⁸ Mîrîrî ye'nen ayeserukon imakui'pî pe awe'to'kon rumakatî. Morî ayeserukon ton yapî'tî tamî'nawîronkonya ayeseru rî'pîkon rumakasa'ya'nîkon epu'to'pe.

⁹ Moropai kîkatî Paapaya utaruma'tîkon pepîn ipemonkono pe anna wanî ye'nen, maasa pra Abraão payanyamî' pe anna wanî kîkatî. Í' pe pra rî mîrîrî taaya'nîkon manni' wanî. Maasa pra Abraão payanî'san pe Paapaya seeni' tî', miakanma e'painon ayentakon. ¹⁰ A'kî, wa'ka moro man, yei ya'tîto' ton ikara kî'pî yapî'. Manni' yei morî pe teperu tînen pepîn ya'tîto' ton tamî'nawîrî. Moropai mîrîrî yenumî to'ya apo' ya' aaranto'pe.

¹¹ Tîise uurîya amîrî'nîkon yenpatakona sîrîrî tuna ke neken, ayeserukon imakui'pî ku'to'ya'nîkon rumakasa'ya'nîkon ekareme'nen pe. Tîise uye'ma'pî pî' tiaron iipî. Mîikîrî wanî uurî yentai meruntî ke. Ipîkku pe awanî ye'nen mîikîrî pisa'sa'yewa yeukauya eserîke pra awanî, uyentai awanî ye'nen. Mîikîrîya amîrî'nîkon yenpatakona pe man ayesa'kon pe Morî Yekaton Wannî e'to'pe moropai apo' ke amîrî'nîkon yenpatakona pe man. «Mîrîrî warantî ikupîiya tamî'nawîrî imakui'pî mo'kapa kai'ma.» ¹² Maasa pra mîikîrî yenya' trigo sururukato' wanî. Mîrîrî ke isururukaiya. Ipi'pî kore'tapai imenkaiya. Mîrîrî sururukasa' tîuya yara'tîiya itense' ya'. Mîrîrî pi'pîrî'pî yannukuiya moropai ipo'tîiya apo' ya' eesi'nîpî neporîton pepîn ya' —ta'pî Joãoya to' pî'.

*Jesus Yenpatakona Joãoya
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Mîrîrî yai Jesus wîti'pî Galiléia poi iren Jordão ka, João Batistaya tenpatakonato'pe kai'ma.

¹⁴ Tîise Joãoya teseru miakanma'pî ka'ne' pe.

Ta'pîiya: —Uurî neken yenpatakonaya e'pai tîise uyenpatakonakî taaya mîrîrî upî —ta'pî Joãoya.

¹⁵ Tîise Jesusya imaimu yuuku'pî: —Tîwîrî mîrîrî warantî ikupî e'pai awanî. Maasa pra mîrîrî warantî ikupîya yairî itu'se Paapa e'to' yawîrî awanî. Moropai —Î' wani' pra man —ta'pî João Batistaya.

¹⁶ Mîrîrî pe rî tenpatakonasai'ya tîpo, tuna kapai Jesus eseu'ka pe, ka' esetapuruka'pî. Moropai Jesusya Paapa winîpainon Morî Yekaton Wannî autî era'ma'pî tîpona waku'ka warantî. Moropai tîpona eereuta era'ma'pîiya. ¹⁷ Moropai ka' poi Paapa eseurîmato' eta'pîiya. Ta'pî Paapaya: —Mîserî unmu, uwakîri pu'kuru. Kure'ne ipî' uurî atausinpa —ta'pî Paapaya.

4

Imakui'pî Kupî Jesusya Yu'se Makui Wani (Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Mîrîrî tîpo Jesus yari'pî Morî Yekaton Wannîya keren pona Makuiya yonpato'pe kai'ma. ² Mîikîrî ko'mamî'pî miarî keren po. Asakî'ne pemonkon wei (40) moropai asakî'ne pemonkon ewaron kaisarî Jesus epîremapîtî'pî Paapa pî' tekkari tonpai pra. Mîrîrî tîpo Jesus wanî'pî emi'ne. ³ Mîrîrî tanne Makui, pemonkonyamî' yeka'nunkanen, iipî'pî iipia. Moropai ta'pîiya ipî': —Innape see Paapa Munmu pe awanî. Mîrîrî ye'nen seeni' tî' miakanmakî ayu pe —ta'pîiya Jesus pî'.

⁴ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî: —Paapa maimu e'menukasa' man see warantî:
“Tiyu pî' neken pemonkon ko'mamî pepîn.

Tiise tamî'nawîrî î' taasa' Paapaya manni' yawîrî
aako'mamî", *Dt 8.3*
taasai'ya man –ta'pî Jesusya.

⁵ Mîrîrî tîpo Makuiya Jesus yarî'pî Jerusalém
cidaderî pona. Moropai yanu'nîpî'pîiya kawînan
panpî' epîremanto' yewî' neka'ta pona. ⁶ Moropai
ta'pîiya Jesus pî': –Innape Paapa munmu pe
awanî ye'nen, arapunkî tarîpai. Maasa pra Paapa
maimuya taasa' man:

“Paapaya inserîyamî' yarima
amîrî pîika'tîi to' ii'to'pe.

Inkamoroya ayapisî tenyakon ke
tî' pona a'pu pa'tîiya namai”,
taasai'ya man –ta'pî Makuiya.

Sl 91.11,12

⁷ Jesusya imaimu yuuku'pî: –A'kî, Paapa maimu
e'menukasa' man see warantî:
“Ayepotorî Paapa tonpai pra e'kî”, *Dt 6.16*
taasa' Paapa maimuya man –ta'pî Jesusya.

⁸ Moropai inî'rî Makuiya Jesus yarî'pî kawînan
wî' pona. Miarî si'ma tamî'nawîron patakon
yenpo'pîiya, morî pe pata wanî moropai ipîkku
pe awanî yenpo'pîiya Jesus pia. ⁹ Moropai ta'pîiya
Jesus pî': –Tamî'nawîrî sîrîrî tîrîuya e'painon
aapia amîrî pe ipîkku pe awanîpa, sîrîrî uyapurîi
awe'sekunka ya –ta'pî Makuiya.

¹⁰ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî. Ta'pîiya
Makui pî': –Uyeyaton, atarimakî uupiapai.
Maasa pra Paapa maimu e'menukasa' man see
warantî:

“Ayepotorî neken Paapa yapurîkî.

Mîikîrî maimu yawîrî neken ako'mankî”, *Dt 6.13*
taasai'ya man –ta'pî Jesusya Makui pî'.

11 Mîrîrî tîpo Makuiya Jesus rumaka'pî. Moropai inserîyamî' iipî'pî Jesus pia. Inkamoroya ipîika'tî'pî.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Po
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 João Batista yarakansa' to'ya yekare etasa' tîuya pe, Jesus wî'tî'pî Galiléia pata pona. 13 Nazaré po aako'mamî pra awanî'pî. Tîise Cafarnaum cidaderî pona îko'manse attî'pî. Mîrîrî wanî'pî Galiléia ku'pî ena po tîwe'sen pe. Zebulom pata po tîwe'sen pe, moropai Naftali pata pon pe nîrî awanî'pî. 14 Mîrîrî poro attî'pî maasa pra pena attî pe man ta'pî Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaías nuri'tîya yawîrî.

15 Miarî Zebulom pata pona moropai Naftali pata pona moropai iku'pî rî'pîkîrî pata pona moropai iren Jordão ratai pata, manni' pata Judeuyamî' pepîn pata'se' pona a'ka erepamî kupî sîrîrî.

Mîrîrî patakon wanî Galiléia pe itese'.

16 Miarî pemonkonyamî' ko'mamî ewaron ta. Tîise inkamoroya kure'nan a'ka era'ma kupî sîrîrî. Eranne' pe inkamoro ko'mamî tîisa'mantato'kon pî', tîise kure'nan a'ka erepamî kupî sîrîrî to' pia *Is 9.1,2*

ta'pî Paapa maimu ekareme'nen Isaías nuri'tîya.

17 Mîrîrî pata pai Jesusya Paapa maimu ekaremekî pia'tî'pî. Taapî'tî'pîiya see warantî to' pî': — Paapa yeseru yapisî pî' esenumenkati, imakui'pî ankupî'pîkon tîrumakai sîrîrî pata pai. Maasa pra aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to'

eseponî pî' man. Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya pemonkonyamî' pî'.

Moro'yamî' Yapi'nenan Yanno Jesusya Asakîronkon

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Mîrîrî yai Galiléia ku'pî rî'pîkîrî tuutî ye'ka pe, asakî'nankon takon yarakkîronkon moro'yamî' yapi'nenan era'ma'pî Jesusya. Tarrafa ke inkamoro wanî'pî Simão, tiaron itese' Pedro. Moropai itakon André wanî'pî. Moro'yamî' yapîsî pî' to' wanî'pî mîrîrî iku'pî ka. ¹⁹ Jesusya ta'pî to' pî': —Aase'nîkon upîkîrî ayenupato'peuya'nîkon. Î' kai'ma upemonkono pe pemonkonyamî' kupîkonpa. Moro'yamî' yapîsîya'nîkon manni' warantî to' maakonpa —ta'pîiya.

²⁰ Inkamoroya ka'ne' pe teese'mi'tapai moro'yamî' yapi'to' tîuya'nîkon rumaka'pî moropai to' wîtî'pî Jesus pîkîrî.

²¹ Inî'rî miarî ya panpî' tuutîi, tiaronkon takon yarakkîronkon nîrî era'ma'pî Jesusya. Inkamoro wanî'pî Zebedeu munkîyamî' pe. Tiago moropai itakon João, inkamoro wanî'pî tîyunkon pokonpe kanau ya'. Tîtarrafarikon rumentannî'pîtî pî' to' tîise Jesusya to' yanno'pî. ²² Moropai inkamoroya tîyunkon nîmî'pî moropai tîkanaukon nîmî'pî to'ya. Moropai to' wîtî'pî Jesus pîkîrî.

Itekare Ekaremekî Pinunpa Jesusya

(Lc 6.17-19)

²³ Mîrîrî yai Jesus asarî'pî tamî'nawîrî Galiléia pata poro to' epere'to'kon yewî' tapî'. To' yenupa pinunpa'pîiya morî itekare pî'. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî ekareme'pîtî'pîiya.

Moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tî pinunpa'pîiya tamî'nawîron to' yeparankon yapai. ²⁴ Mîrîrî warantî ikupî Jesusya yekare eseta'pî tamî'nawîrî Sîria pata poro. Mîrîrî ye'nen pemonkonyamî'ya tonpakon pri'ya pra tîwe'sanon enepî'pî to'ya. Tîmoronkon epu'nenan tamî'nawîron pî' o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon moropai asakoi'kon pepîn eke'nepamî'san enepî'pî to'ya to' yepi'tîto'pe Jesusya kai'ma. Moropai inkamoro yepi'tî'pîiya tamî'nawîrî. ²⁵ Arinîkon pemonkonyamî' wîtîpî'tî'pî Jesus pîkîrî Galiléia pata ponkon Decápolis pata ponkon Jerusalém pata ponkon Judéia pata ponkon moropai iren Jordão ratai ponkon wîtîpî'tî'pî Jesus pia.

5

Wî' Po Si'ma Jesusya Itekare Ekaremekî

¹ Arinîkon pemonkonyamî' era'ma tîuya pe Jesus enuku'pî wî' pona. Moropai eereuta'pî. Eereutasa' tanne inenupa'san ipemonkonoyamî' iipî'pî iipia aminke pra. ² Moropai inkamoro yenupa pia'tî'pîiya. Ta'pîiya to' pî':

Morî Pe E'nîto' Pî' Jesus Eseurîma (Lc 6.20-23)

³ —Morî pe pu'kuru mannankan î' ton pra tîwe'sanon wanî. Mannankan Paapa pia tîntîrîkon ton pra awanî epu'nenan.

Morî pe to' wanî maasa pra inkamoro esa' pe Paapa wanî moropai ipemonkono pe to' ko'mamî.

⁴ Morî pe pu'kuru mannankan tîkaruwasenon wanî.

Imakui'pî pî' to' karau tanne, Paapaya to' pîika'tî taatausinpai to' e'to'pe.

5 Morî pe pu'kuru mannankan moo tîwe'sanon, tiwinarî teekore'masanon pepîn wanî.

Morî pe to' wanî maasa pra sîrîrî pata tîrî Paapaya to' pata'se' ton.

6 Morî pe pu'kuru mannankan wanî kure'ne Paapa yeseru anku'pai tîwe'sanon.

Inkamoro wanî mannankan emi'ne tîwe'sanon moropai tuna aninnîpai tîwe'sanon warantî.

Maasa pra kure'ne yairî e'pai to' wanî ye'nen.

Morî pe to' wanî maasa pra inkamoro pia Paapaya teseru ku'to'pe to'ya itîrî to' pia.

7 Morî pe pu'kuru mannankan pemonkonyamî' sa'namanenan wanî, maasa pra to' sa'nama Paapaya.

8 Morî pe pu'kuru mannankan imakui'pî ton pra tîwe'sanon wanî, maasa pra inkamoroya Paapa era'ma.

9 Morî pe pu'kuru mannankan pemonkonyamî' ekore'ma'san mana'pokanenan wanî.

Maasa pra inkamoro mana'pokanenan esatî to'ya Paapa munkî pe.

10 Morî pe pu'kuru mannankan tîwe'taruma'tîsanon wanî.

Yairî Paapa yeseru kupî to'ya wenai to' taruma'tî to'ya.

Inkamoro awanî taatausinpai maasa pra Paapa, tesa'kon pia to' ko'mamî ipemonkono pe, —ta'pî Jesusya to' pî'.

11 —Morî pe pu'kuru amîrî'nîkon wanî teuren amu'tunpakon to'ya tanne. Moropai awinîkî'nîkon to' eseurîma seru'ye' pe. Moropai

tu'ke imakui'pî kupî to'ya awinîkî'nîkon upemonkono pe awanîkon wenai. ¹² Mîrîrî ye'nen taatausinpai pu'kuru e'tî mararî pra. Maasa pra aapia'nîkon tintîrî ton konekasa' Paapaya man ka' po. Mîrîrî warantî nîrî pena amîrî'nîkon rawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'san taruma'tî'pî to'ya, ataruma'tîuya'nîkon manni' warantî — ta'pîiya.

*Jesus Eseurîma Pan Pî' Moropai Uweiyukon Pî'
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ Jesusya to' yenupa ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon yeseru wanî pan warantî morî pe pemonkonyamî' pîika'tîton pe. Tîise ini'mîra pan enasa' ya, morî pe awanî pepîn. Ipo'mîra awanî. Pan pe awanî pepîn. Moropai mîrîrî wanî î' pe pra rî. Moropai mîrîrî papo to'ya poro pona pemonkonyamî'ya mîrîrî yaki'tapapîtî tu-utîkon kaisarî.

¹⁴ Moropai tiaron ekaremekî'pîiya. Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon yeseru wanî pata weiyu warantî tamî'nawîronkon nera'maton pe. A'kî, cidade konekasa' wî' po tîwe'sen era'ma tamî'nawîronkonya e'painon. Teesera'masen pepîn eena eserîke pra awanî, kawîne tîwanî ye'nen aronne eesera'ma ko'mannîpî. ¹⁵ Moropai anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî pepîn e'painon waikîra'pî yo'koi itîrîpa. Tîise yawittanîpîiya itaponse' pe tînkoneka'pî pona itîrîpa. Tamî'nawîronkon wîttî ta tîwe'sananya era'mato'pe to' weiyu'mato'peiya. ¹⁶ Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon yeseru e'pai awanî aweiyukon warantî. Tiaronkonya ayeserukon

era'mato'pe morî pe pu'kuru. Moropai mîrîrî ayeserukon wenai inkamoroya nîrî Paapa ka' pon yapurîto'pe —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Pî'

¹⁷ Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Moisés nurî'tîya ayenupato'kon moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tîya ayenupato'kon yaretî'kai uui'sa' kai'ma kîsenumenkati. Mîrîrî yaretî'kai uui'sa' pra wai. Tîise uui'pî'pî î' taato'pe awanî ekareme'se apî'nîkon. Moropai mîrîrî unkupî ekareme'sai'ya yawîrî iku'to'peuya uui'pî'pî. ¹⁸ Maasa yairon pî' tauya etati. Ka' moropai pata ataretî'ka pîkîrî, Moisésya yenupanto' ataretî'ka pepîn. Tîise tamî'nawîrî aako'mamî itonpa emo'ka pepîn. Tîise tamî'nawîrî taasai'ya yawîrî awe'kupî e'to' yawîrî tamî'nawîron ataretî'ka pîkîrî. ¹⁹ Tîise anî'ya Moisésya yenupanto' yawîrî ikupî tanne tîise tiwin mîrîkkî ipureme'sai'ya ya, moropai mîrîrî ke tiaron yenupaiya ya, ikupî tîuya manni' warantî. Paapa pia mîikîrî wanî tiaronkon ipemonkonoyamî' ma're awanî. Tîise anî'ya Moisésya yenupanto' yawîrî pu'kuru ikupî ya moropai mîrîrî ke tiaronkon yenupaiya ya innape kupî tîuya manni' warantî, mîikîrî wanî ipîkku pe pu'kuru Paapa pia, tiaronkon ipemonkonoyamî' yentai. ²⁰ Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon. Morî ayeserukon awanî ya, manni'kan Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon yeseru kaisari moropai fariseuyamî' yeseru kaisari, ipemonkono pe aako'mamîkon pepîn Paapa pia. Tîise morî panpî' to' yeseru yentai

ayeserukon e'pai awanî aako'mamîkonpa Paapa pia ipemonkono pe —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Eseurîma Esewanmîrînto' Pî'

²¹ Jesusya ta'pî: —Pena atamokon rî'san pî' î' ta'pî epu'tî pî' naatî? Ta'pî see warantî:

“Pemonkon kî'wîtî. Anî'ya pemonkon wîlsa' ya mîîkîrî yarî e'pai awanî ipîkku tîwe'sen juiz pia”.

Êx 20.13; Dt 5.17

²² Tîise uurîya taa sîrîrî apî'nîkon. Anî' ekore'masa' ya tonpa yarakkîrî mîîkîrî yarî to'ya e'pai awanî ipîkku pe tîwe'sen juiz pia. Moropai anî'ya taa ya tonpa winîkî “Î' epu'nen pepîn amîrî”, taiya ya ipî', mîîkîrî yarî to'ya ipîkku pe tîwe'sanon to' yepurukon pia itaruma'tîto'pe to'ya. Moropai anî'ya tonpa esatî ya, “Imakui'pî amîrî, pakko”, taiya ya, nari' pe awanî. Tîwarî e'pai awanî mîîkîrî yenumî Paapaya namai apo' ya' aaranto'pe.

²³ Mîrîrî ye'nen Paapa yapurî pe antîrî tîrîya yai tîise awenpenata ayonpa awinîkî ekore'ma'pî moro awanî pî'. ²⁴ Mîrîrî tanne, moro antîrî nîmîkî moropai atîkî e'mai' pe ayonpa pia. Yarakkîrî ayeseru konekata. Moropai tamî'nawîrî morî pe teekonekai enna'pokî Paapa yapurî pe antîrî tîrîpa.

²⁵ Mîrîrî warantî ayeyatonya ayarî ya juiz pia, ka'ne' pe ayeserukon konekatî ayeyaton yarakkîrî apî' eeseurîma rawîrî. Mîrîrî kupîya pra awanî ya, ayarîya ipîkku pe tîwe'sen pia. Moropai mîîkîrî juizya amîrî rumaka surara yenya'. Moropai mîîkîrîya ayarakkamo atarakkannîto' ta. ²⁶ Tauya sîrîrî apî' mîrîrî atarakkannîto' tapai eepa'ka pepîn ka'ne' pe. Tamî'nawîrî mîrîrî ankupî'pî ye'maya pîkîrî aako'mamî —ta'pî Jesusya.

*Jesus Eseurîma Imakui'pî Pe Uno'pîkon Tîrumakai
Tiaron Yarakkîrî E'nûto' Pî'*

27 —Î' taasa' to'ya epu'tî pî' naatî.

“Tîno'pî ke si'ma wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra e'tî. Moropai tînyo ke si'ma tiaron warayo' yarakkîrî tîwe'se pra e'tî”. *Êx 20.14; Dt 5.18*

28 Tîise uurîya taa sîrîrî apî'nîkon anî'ya wîri' era'ma ya, moropai yarakkîrî e'pai tîwanî pî' eesenumenka ya, yarakkîrî mîlkîrî e'sa' mîrîrî tewan ya'.

29 Mîrîrî ye'nen wîri' era'maya ya ayenu meruntî winon ke imakui'pî kupîya emapu'tîiya. Mîrîrî namai imo'kakî, yenunkî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra asakî'ne ayenu tîise, imakui'pî ku'sa'ya ya, attî apo' ya' ankupî'pî wenai. Mîrîrî ye'nen morî pe panpî' awanî itenu pra aako'mamî ya imakui'pî tîku'se pra. 30 Moropai ayenya meruntî winonya imakui'pî kupîya emapu'tî ya, mîrîrî merenkî'kî moropai yenunkî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra ayenya merenkî'sa'ya ya, aako'mamî enen ipatîkarî. Mîrîrî wanî morî pe panpî', asakî'ne ayenya tîise apo' ya' attî yentai — ta'pî Jesusya.

Imakui'pî Pe Awanî

*Tîno'pî Rumaka Pî' Teesenumenkasen Pia
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)*

31 —Taasa' to'ya man nîrî see warantî:

“Anî'ya tîno'pî rumaka ya, irumaka tîuya kaaretarî tîrîiya e'pai awanî iipia”, *Dt 24.1*
taa to'ya. 32 Tîise uurîya taa sîrîrî apî'nîkon, anî'ya tîno'pî rumaka ya tiaron warayo' yarakkîrî awe'sa' pra tîise, mîlkîrîya imakui'pî kupî tîno'pîya emapu'tî mîrîrî. Maasa pra tiaron warayo'

yarakkîrî awanî emapu'tiia aaniyotasa' ya. Moropai manni' warayo' yarakkîrî awanî manni'ya nîrî imakui'pî kupî –ta'pî Jesusya.

Seru' Pe Unkupîkon Ton Pepîn Pî'

Eseurîman E'pai Pra Awanî

³³ –Epu'nenan nîrî amîrî'nîkon pena atamokon nurî'tî pî' î' kai'ma ta'pî.

“Î' taasa'ya'nîkon ya Paapa pî', ta'pîya'nîkon yawîrî iku'tî, seru'ye' pe tîwe'se pra”, *Lv 19.12; Nm 30.2*

taa to'ya. ³⁴ Tîise uuriya taa sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon esenumenka see warantî. Paapa winîkî pra tauya ya, î' wani' awanî pepîn î' ta'pîuya yawîrî pra ikupîuya, taaya'nîkon. Tîise ka' winîkî teeseurîmai pra e'tî. Maasa pra Paapa yaponse' pe awanî mîrîrî mîito'pe. ³⁵ Moropai pata winîkî tîkai pra e'tî. Maasa pra Paapa puu yaponse' pe awanî mîrîrî mîito'pe. Moropai Jerusalém cidaderî winîkî tîkai pra e'tî. Maasa pra Paapa pata'se' pe awanî mîrîrî mîito'pe. ³⁶ Moropai apu'pai winîkî tîkai pra e'tî. Maasa pra apu'pai si'po miakanmaya pepîn e'painon aimutun pe awe'to'pe. Moropai aimutun miakanmaya pepîn îrikkutun pe awe'to'pe. ³⁷ Mîrîrî ye'nen î' winîkî takai pra e'tî, innape amaimukon wanî ekaremekîkonpa. Tîise amaimukon e'pai awanî see warantî: Inna, kaane, kai'ma. Maasa pra tu'kan î' taato'ya'nîkon amaimukon wanî makui winîpai tui'sen pe.

*Tiaron Pî' Ese'man E'pai Pra Awanî
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Jesusya ta'pî: —Î' ta'pî to'ya epu'nenan amîrî'nîkon:

“Anî'ya ayenu pona apa'tî ya, mîikîrî ayenu yai apa'tîtîponya tîmoron epu'tî e'pai awanî akaisarî. Moropai mîrîrî warantî aye pona apa'tîtîponya tîmoron epu'tî e'pai awanî akaisarî aye'mapa”, *Êx 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21*

taa Moisés nurî'tîya yenupanto'. ³⁹ Tîise uurîya taa sîrîrî apî'nîkon, amîrî winîkîi imakui'pî ku'nen pî' teese'mai pra e'kî. Anî'ya ayenpata pona apa'tî ya, iratai winî era'tîkî apa'tîto'peiya. ⁴⁰ Moropai anî'ya ayarî ya ipîkku tîwe'sen juiz pia apon ke ye'mapa, tîwî apon mo'kaiya. Tîwî aya'san nîrî yarîiya î' rî kî'kupîi mîikîrî yarakkîrî. ⁴¹ Moropai anî'ya taa ya apî': “Uyemanne yaakî aminke pu'kuru pra tiwin quilómetro kaisarî”, taiya ya, itîipai pra awanî tanne, tîise yaakî asakî'ne quilómetros kaisarî yarîya e'pai awanî, tu'se awanî'pî yentai. ⁴² Moropai anî' erepamî ya aapia î' rî esa'se. Mîikîrî pia inesatî'pî tîikî. Moropai anî' erepamî ya aapia tîniru esa'se, a'noko'pî pe era'makî tîwî tîku'se pra —ta'pî Jesusya.

*Uyeyatonkon Pe Tîwe'sen Sa'nama E'pai Awanî
(Lc 6.27-28,32-36)*

⁴³ —Î' ta'pî to'ya epu'nenan amîrî'nîkon:

“Ayonpa awakîrikon pu'kuru sa'nama e'pai awanî. Moropai ayeyaton ku'tî ayewanma pe”, *Lv 19.18*

taa to'ya. ⁴⁴ Tîise uurîya taa sîrîrî apî'nîkon, anî' ayeyatonkon pe tîwe'sen wanî ya, mîikîrî sa'namatî kure'ne. Moropai epîrematî mîikîrî

ataruma'tînenkon pona. ⁴⁵ Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, ayunkon ka' pon munkîyamî' pe awanîkonpa. Maasa pra mîkîrîya tamî'nawîronkon ton pe wei tîrî, morîkon ton pe moropai imakui'san ton pe. Mîkîrîya kono' tîrî, morî ku'nenan ton pe moropai imakui'pî ku'nenan ton pe. ⁴⁶ Tîise amîrî'nîkonya awakîrikon neken ayonpakon sa'nama ya tiaronkon tîsa'namai pra. Tîise î' ton pe mîrîrî warantî si'ma “Paapa winîpainon yapisîuya”, kai'ma eesenumenkakon? A'kî, mîrîrî warantî nîrî imakui'sanya, tîniru yapisî pî' teesenయా'masanonya ikupî. ⁴⁷ Moropai eeseurîmakon ya awakîrikon neken ayonpakon yarakkîrî, tiaronkon yarakkîrî teeseurîmai pra, î' pe pra rî awanî. Mîrîrî warantî Paapa epu'nenan pepînya nîrî ikupî. ⁴⁸ Mîrîrî ye'nen yairî pu'kuru e'tî e'to' yawîrî. Yairî pu'kuru ayunkon Paapa, ka' pon awanî manni' warantî awanîkonpa —ta'pî Jesusya.

6

Tîwe'taruma'tîsanon Pia Untîrîkon Pî' Eeseurîma

¹ Jesusya taa ko'mannîpî: —Aka! tîwarî panpî' e'tî Paapa yapurî yeseru pî'. Tiaronkonya ayera'mato'kon pe pra neken. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, Paapa, ayunkon ka' pon nîtîrî, iwinîpainon yapisîya'nîkon pepîn.

² Mîrîrî ye'nen anî' tîwe'taruma'tîsen pia î' rî tîisa'ya'nîkon ya, “Mîrîrî kin tîrî pî' wai koo iipia rî”, kîkatî, manni'kan seru'ye' pe teesenu'tîsanonya ikupî warantî pra. Maasa pra inkamoroya iku'pîtî Judeuyamî' epere'to'kon yewî'kon

kaisari. Moropai pemonkonyami' wîtîto'kon, e'makon kaisari' pemonkonyami'ya tapurîto'kon pe kai'ma. Ayenku'tûuya'nîkon pepîn, maasa Paapa winîpainon yapisî to'ya pepîn. Maasa pra aasîri' pemonkonyami' piapai yapisî'pî to'ya. ³ Tîise amîriya î' rî tîri ya, tîwe'taruma'tîsen pia itîkî ama' pe, anî' ayonpa pî' teekareme'se pra, î' ku'sa'ya epu'tiia namai. ⁴ Mîrîri antîri'pî epu'tî anî'ya e'pai pra man. Tîise ayun, tamî'nawîron era'maninya î' ku'sa'ya era'ma. Mîrîri wenai aapia tîntîri tîriya.

*Jesusya Yenupan Epîremanto' Pî'
(Lc 11.2-4)*

⁵ —Eepîremakon ya, manni'kan seru'ye' pe tîwe'sananya ikupî warantî kî'ku'tî. Maasa pra inkamoro epîremapîti Judeuyami' epereto'kon yewî'kon tapi' satippe si'ma. Moropai to' epîremapîti e'makon, pemonkonyami' wîtîto', e'makon era'tîto'kon ta pî' si'ma. Tamî'nawîronkon pemonkonyami'ya tera'mato'kon pe kai'ma, mîrîri kupî to'ya. Ayenku'tûuya'nîkon pepîn. Inkamoroya tamî'nawîri tînapisîkon yapisî'pî pemonkonyami' winîpai, Paapa winîpai î' yapisî to'ya pepîn. ⁶ Tîise mîrîri warantî pra amîri'nîkonya ikupî e'pai man. Eepîremakon ya, ayewî'kon ta ewontî. Moropai ayewî'kon mana'ta yarakkantî, anî'ya ayera'makon namai. Moropai epîremati, manni' anî' nera'ma pepîn, Paapa pî'. Moropai mîikîri tamî'nawîri î' konekaya'nîkon era'maninya tîntîri tîri aapia'nîkon.

⁷ Eepîremato'kon yai, eepîremakon ya, se' tapairî mai tinna'popî'se pra e'tî, manni'kan Paapa epu'nenan pepînya ikupî manni' warantî.

Maasa pra inkamoro epîrema kusan pe tiwinan mana'popîtî pî' to' ko'mamî. Mîrîrî warantî neken Paapaya teepîremanto'kon eta kai'ma to' esenumenka. ⁸ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî, inkamoro warantî pra e'tî. Maasa pra Paapa ayunkonya tamî'nawîron î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' man, maasa esatîya'nîkon rawîrî epu'tî pî' man. ⁹ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî, epîrematî see warantî: “Paapa anna yunkon, amîrî ka' po tûiko'mansen. Tamî'nawîronkonya morî pe pu'kuru amîrî wanî epu'tî yu'se wai.

¹⁰ Amîrî wanî tamî'nawîronkon esa' pe.

Asi'kî anna pia, anna esa' pe awanîpa.

Itu'se awe'to' yawîrî ikupî annaya yu'se wai, tarîni' sîrîrî non pona, morî pe pu'kuru ka' po awanî manni' warantî.

¹¹ Sîrîrîpe itu'se anna e'to' tûikî, anna yekkari ton.

Itîkî anna pia î' ton pra anna wanî namai, Paapa.

¹² Moropai Paapa, anna nîkupî'pî imakui'pî awinîkî iku'kî aawanmîra, anna wanmîra tamî'nawîronkon nîkupî'pî imakui'pî anna winîkî kupî annaya warantî.

¹³ Moropai anna pîika'tîkî, imakui'pî ena namai anna yentai.

Moropai Makui mo'kakî anna piapai, Paapa.

Maasa pra amîrî wanî anna esa' pe.

Meruntî ke amîrî wanî tamî'nawîronkon yentai ipatîkarî.

Morî pe aako'mamî ikî'pî ton pra.

Mîrîrî warantî awanî pe man”.

Sîrîrî warantî epîrematî –ta'pî Jesusya.

¹⁴ –A'kî, tauya sîrîrî apî'nîkon. Anî'kan nîkupî'pî imakui'pî awinîkî'nîkon kupîya'nîkon

ya aawanmîra'nîkon, Paapa ka' ponya nîrî tîîwanmîra ikupî, imakui'pî ankupî'pîkon.
 15 Tîise aawanmîra'nîkon imakui'pî to' nîkupî'pî kupîya'nîkon pra awanî ya, mîrîrî warantî nîrî Ayunkonya ankupî'pîkon imakui'pî kupî pepîn tîîwanmîra.

Yekkari Wanî Tonpai Pra Epîreman Pî'

Jesus Eseurîma

16 Moropai ayekkarikon tonpai pra eepîremakon ya, yairî ma're ayenpatakon tîku'se pra e'tî, manni'kan teesenku'tîsanonya ikupî manni' warantî. A'kî inkamoroya mîrîrî warantî ikupî maasa pra tamî'nawîronkonya tekkarikon tonpai pra teepîremakon era'mato'pe kai'ma. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn, aasîrî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' tera'matîpono'san winîpai yapisi'pî to'ya. Inî' panpî' yapisi' to'ya pepîn Paapa piapai. 17 Tîise amîrî'nîkon epîrema ya, ayekkarikon tonpai pra, ayenpatakon ronati. Moropai apu'paikon yakinatî, 18 tiaronkonya ayekkarikon tonpai pra eepîremakon epu'tî namai. Tîise Ayunkon neken, Paapa anî' nera'ma pepînya ayepu'tîkon ayekkarikon tonpai pra eepîremakon. Moropai mîîkîrîya, ama' pe î' kupîya'nîkon era'maneya tîntîrî tîrî aapia'nîkon.

Uyemannekon Pî' Jesus Eseurîma

(Lc 12.33-34, 11.34-36, 16.13, 12.22-31)

19 Moropai ta'pîiya: —Tarî non po ipîkku pe awanîkon pî' teesenumenkai pra e'tî. Maasa pra tarî mîrîrî ayemannekon, aponkon yaku o'ma'konya. Moropai tarî ama'ye'konya

ayama'runpakon. ²⁰ Mîrîrî warantî awanî namai, ayemannekon ton konekaya'nîkon yuwatî ka' po. Miarî o'ma'ya aponkon yaku pepîn. Miarî ayemannekon karau pepîn, aataretî'ka pepîn. Moropai miarî ama'ye'konya ayama'runpakon pepîn. ²¹ Miarî ikonekatî, maasa pra o'non pata po ayemannekon konekasa'ya'nîkon ya, manni' pata eesenumenkato'kon wanî aako'mamîkon pî' –ta'pî Jesusya.

²² Jesusya ta'pî: –A'kî, î' kai'ma esenumenkan wenai yairî, yairî pra uyeserukon wanî epu'tî, u'kuma'tuya itu'na uweiyu'makon warantî. Yairî esenumenkan ya, anne' pe pra si'ma esenku'tîn pepîn. ²³ Tîise yairî pra esenumenkan ya, anne' pe e'nî ye'nen, esenku'tîn mîrîrî. Mîrîrî ye'nen uuwarîrî'nîkon esenku'tînsa' ya, kure'ne pu'kuru esenku'tînsa' mîrîrî, ewaron ta e'nî warantî.

²⁴ Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: –Anî' wanî eserîke pra man, asakî'ne tîkaraiwarî ke. Maasa pra tiaron yapurîiya morî pe tiaron yentai. Moropai tiaron mu'tunpaiya tiaron maimu yawîrî awanî. Tîise tiaron pînamaiya pepîn. Mîrîrî warantî Paapa poitîrî pe e'nî eserîke pra man, inî' panpî' tîniru yu'se eseka'nunkan ya –ta'pî Jesusya.

Tarî Ko'mannîto' Pî' Eesenumenkanto'

²⁵ –Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon, ayekkarikon ton pra awanî pî' teesenumenkai pra e'tî, moropai awukukon ton pra awanî pî'. Moropai aponkon ton pra awanî pî' kîsenumenkati. Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon, ipîkku pe panpî' Paapa nîtîrî'pî uuko'mannîto'kon wanî uyekkarikon yentai. Moropai intîrî'pî uyesa'kon

wanî ipîkku pe panpî' uponkon yentai. „Manni' ipîkku pe tîwe'sen tîsai'ya ya, ima're tîrîiya nîrî.»
²⁶ Maasa esenumenkati toronyamî' pî'. To' esenyaka'ma pepîn tekkarikon ton pîmî pî'. Moropai tekkarikon mo'ka pî' to' esenyaka'ma pepîn. Moropai tekkarikon yewî' ton koneka to'ya pepîn. Tîise Ayunkonya inkamoro ko'mannîpî mîrîrî. To' ya're' ton tîrîiya. Amîrî'nîkon kanan? Î' kai'ma eesenumenkakon? Inkamoro toronyamî' ko'mannîpî tîuya yentai aako'mannîpîkon Paapaya, maasa pra toronyamî' yentai awanîkon ye'nen. ²⁷ Mîrîrî warantî teesenumenka wenai anî'ya inî' panpî' tîiko'manto' ton kupî pepîn tarî non po. Mîrîrî ye'nen kîsenumenkati mîrîrî pî'.

²⁸ Tîise î' ton pe aponkon ton pra awanî pî' eesenumenkakon mîrîrî? Maasa esenumenkati parî' yari'ku, kono' waiyi keren pon pî'. To' esenyaka'ma pepîn mîrîrî eporîpa moropai tîponkon ton si'pîmî to'ya pepîn. ²⁹ Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon, to' yari'kukon wanî morî pe pu'kuru. To' warantî anî' eponî pepîn. Teuren Salomão nurî'tî ipîkku pe tîwe'sen eponî morî tîpon ya'. Teuren tîise to' warantî awanî pepîn. ³⁰ Paapaya parî' keren pon yari'kutannîpî. Tîise manni' parî' ko'mamî pepîn kure'ne. Sîrîrîpe eesera'ma moropai penane awa'pi'ta. Mîrîrî kupî tîuya yentai pu'kuru Paapaya amîrî'nîkon eponî morî pe awanîkonpa. Î' ton pe mararî mîrîkî innape ikupîya'nîkon mîrîrî?

³¹ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî, mîrîrî aako'manto'kon pî' teesenumenkai pra e'tî. Kîkati aawarîrî'nîkon: “O'non pata uya're' ton moropai uwuku ton moropai upon ton eporîuya e'painon?”

kîkatî. ³² Manni'kan Paapa epu'nenan pepînya mîrîrî warantî taa ko'mannîpî maasa pra itu'se tîwe'to'kon pî' to' esenumenka kure'ne. Mîrîrî warantî pra amîrî'nîkon e'pai awanî. Maasa pra ayunkon Paapa ka' ponya tamî'nawîrî î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' man. ³³ Tîise e'mai' pe Paapa yenyâ' eturumakatî, ayepotorîkon pe awe'to'pe. Moropai î' itu'se Paapa e'to' yawîrî iku'tî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, tamî'nawîrî manni' itu'se awe'to'kon tîriya aapia'nîkon. ³⁴ Mîrîrî ye'nen penanan wei pî' teesenumenkai pra e'tî. Tîise sîrîrîpan pî' neken esenumenkatî. Maasa pra penanan weiyu yainon ton moro man. Moropai wei kaisarî moro man mîrîrî weiyu yainon ton. Mîrîrî ye'nen eerepamî rawîrî kîsenumenkatî mîrîrî pî' –ta'pî Jesusya.

7

Tiaronkon Pî' Atako'menkan Namai, Taa Jesusya

(Lc 6.37-38,41-42)

¹ Jesusya ta'pî: –Tiaronkon nîkupî'pî pî' taatako'menkai pra e'tî, anî' atako'menka namai ankupî'pîkon pî'. ² Maasa pra tiaronkon pî' aatako'menkakon warantî tiaron atako'menka apî'nîkon. Tiaronkon pî' ankupî'pîkon warantî ikupîya apî'nîkon. ³ Moropai ta'pîya inî'rî: – Î' wani' awanî ye'nen kin ayonpa nîkupî'pî, iteseru era'maya mîrîrî morî pe, ayeseru itentai ankupî'pî nura tera'mai pra. ⁴ Tîise î' ton pe mîrîrî warantî taaya ayonpa pî'. “Maasa ayenu yawon mo'kato'peuya”, taaya si'mîrikkî pe tîwe'sen pî'. Tîise î' wani' awanî ye'nen kure'nan yei warantî

tîwe'sen ayenu ya' era'maya pepîn? ⁵ Amîrî'nîkon seru'ye'kon teesenku'tîsanon aawarîrî'nîkon. E'mai' pe ayeserukon era'matî, ikonekatî morî pe. Mîrîrî ayeseru tîkonekai ayonpa yeseru konekai attîpa.

⁶ Moropai ta'pîiya: —Paapa maimu etatîponkon tîise innape iku'nenan pepîn, inkamoro ye'ka pî' kîsekareme'tî. Inkamoro wanî sokoro' pe arin-marakayamî' warantî. Mîrîrî yu'se pra tîwanîkon wenai awinîkî'nîkon to' ekore'ma. Moropai morî epe'ke pe tîwe'sen diamante itese' yenumî e'pai pra awanîporcoyamî' kore'ta. Maasa pra inkamoroya yaki'tapapitî. Mîrîrî warantî inkamoro Paapa maimu yu'sankon pepîn pemonkonyamî' wanî porcoyamî' warantî —ta'pî Jesusya.

*Paapa Pî' Esa'to' Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 11.9-13)*

⁷ —Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon esatî pî' ako'mantî teeseta'kai pra, moropai yapisîya'nîkon. Moropai yuwa pî' aako'mantî moropai eporîya'nîkon. Moropai mana'ta pa'tî pî' ako'mantî moropai wîtî esa'ya yarakkanmoka. ⁸ Maasa pra tamî'nawîronkon esa'nenanya tînesatî'pîkon yapisî. Moropai yuwanenanya tînuwakon eporî. Moropai mana'ta pa'tînen pia mana'ta atarakkanmoka.

⁹ A'kî, anmukukonya tiyu ton esatî ya apî'nîkon, inesatî'pî pepîn tî' tîrîya'nîkon e'painon iipia, ikei esa'sai'ya tanne? ¹⁰ Moropai tiyo' ton moro' esa'sai'ya tanne, inesatî'pî pepîn ikî tîrîya'nîkon pepîn iipia? Kaane, inesatî'pî tîrîya'nîkon e'painon. ¹¹ Amîrî'nîkon wanî imakui'pî ku'nenan pe teuren. Tîise anmukukon pia morî tînenan amîrî'nîkon,

imakui'pî tînenan pepîn. Mîrîrî morî tîrîya'nîkon manni' yentai, Paapa ka' ponya manni'kan tîpî' esa'nenan pia morî tîrî —ta'pî Jesusya.

¹² —Mîrîrî ye'nen tiaronkon yarakkîrî morî ku'tî, inkamoroya nîrî morî kupî yu'se awanîkon yawîrî. Mîrîrî warantî iku'to'pe Moisés nurî'tîya yenupanto' wanî mîrîrî. Moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'ya yenupanto' wanî mîrîrî.

Asakî'nan E'ma
(Lc 13.24)

¹³ Moropai ta'pî Jesusya: —E'ta'ka mana'ta yai ewontî. Maasa pra awene' mana'ta moropai awene' e'ma, mîrîrî wanî ataka'manto' ya' yaa-ton pe. Mîrîrî wanî sa'me pra. Mîrîrî ye'nen tu'kankon pemonkonyamî' esenku'tîsa' wîtî mîrîrî ataka'manto' ya'. ¹⁴ Tîise mana'ta e'ta'ka tauya manni' moropai e'ma siiruru mîrîrî wanî yaa-ton pe ipatîkarî ko'mannîto' pata pona. Mîrîrî wanî sa'me. Mîrîrî ye'nen tu'kankon pepîn pemonkonyamî' wîtî mîrîrî e'ma taawîrî —ta'pî Jesusya.

Seru'ye'kon Profetayamî'
(Lc 6.43-44)

¹⁵ Moropai Jesusya ta'pî: —Tîwarî panpî' e'tî seru'ye' pe yenupatonkon pî'. Inkamoro iipî Paapa pemonkonoyamî' yenku'tî innape tîmaimukon wanî kai'ma to' e'to'pe. Tîise mîrîrî to' yeseru to' nîkupî wanî kaikusiyamî' yeseru warantî nari' uurî'nîkon pia. ¹⁶ Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkonya epu'tî to' nîkupî wenai. Maasa sîrîrî epu'tî —ta'pîiya. —Mî'nî ye' epeta pepîn e'painon

uva pe. Moropai figo pe mî'nî ye' epeta pepîn e'painon. ¹⁷ Tîise tamî'nawîron yei morîya morî pe teperu tîrî. Moropai yei pakkori'tasa'ya teperu tîrî imakui'pî pe. ¹⁸ Mîrîrî ye'nen yei morîya imakui'pî pe teperu tîrî pepîn. Moropai yei pakkori'tasa'ya morî pe teperu tîrî pepîn. ¹⁹ Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî yei morî pe pra teperu tînen ya'tî to'ya. Moropai mîrîrî yenumî apo' ya' aaranto'pe. ²⁰ Mîrîrî warantî inkamoro seru'ye' pe tîwe'sanon yeseru epu'tîya'nîkon î' to' nîkupî wenai. Mîrîrî warantî to' epu'tîya'nîkon –ta'pî Jesusya.

*Anî' Ewomî Pe Nai Paapa Pia
(Lc 13.25-27)*

²¹ Ta'pî Jesusya: –Tamî'nawîronkonya taa kupî sîrîrî upî: “Anna yepotorî”, taa to'ya. Tîise tamî'nawîrî inkamoro mîrîrî taatîpono'san wîtî pepîn Paapa pia. Tîise manni'kan neken î' itu'se uyun Paapa e'to' manni' yawîrî ikonekanenan, inkamoro neken wîtî iipia, ipemonkono pe. ²² Î' pensa mîrîrî taa to'ya weiyu erepamî yai, tu'kankon pemonkonyamî'ya taa kupî sîrîrî. “Anna yepotorî, anna eseurîma'pî Paapa maimu ekaremekî'pî' ayese' wenai tiaronkon pî'. Moropai amîrî anna yepotorî ese' pî' pemonkonyamî' ya' ewomî'san imariwa'yamî' yenpa'ka'pî annaya tu'ke. Moropai tu'ke ite'ka anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'pî'tî'pî annaya ayese' pî'”, taa to'ya kupî sîrîrî. ²³ Inkamoro maimu yuukuuya kupî sîrîrî see warantî: “Anî'kan pe awanîkon epu'tîuya pra wai. Atarimatî uupiapai. Umaimu yu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Imakui'pî kupî pî' tîiko'mansenon amîrî'nîkon”, tauya to' pî' –ta'pî Jesusya.

*Asakî'nankonya Tewî'kon Koneka
(Lc 6.47-49)*

²⁴ Tamî'nawîrî mîrîrî taa yaretî'ka tîuya pe, Jesusya ta'pî: —Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe umaimu etanen neken pepîn tîise iku'nen wanî? Mîîkîrî wanî epu'nen pe pu'kuru. Awanî manni' warayo' epu'nen pe tîwe'sen warantî. Mîîkîrîya tewî' ton koneka'pî sa'man po eesenumî namai. ²⁵ Tewî' konekasai'ya tanne, kono' rena'pî mararî pra. Tuna kuma'pî kure'ne ipona eerepamî'pî. Moropai a'situn erepamî'pî ipona yenumîpa kai'ma. Tîise yenumîiya pra awanî maasa pra sa'man pona ikonekasa' pe awanî ye'nen.

²⁶ Tîise manni' umaimu etanen tîise iku'nen pepîn pemonkon wanî, manni' yairî pra teesenumenkasen warantî. Yairî pra teesenumenka ye'nen, tewî' ton koneka'pîiya sa'man pepîn kasapan pona. ²⁷ Tewî' konekasai'ya tanne, kono' rena'pî mararî pra. Tuna kuma'pî kure'ne ipona. Moropai a'situn erepamî'pî meruntî ke ipona. Aapîtato' ton pra awanî ye'nen yenumî'pîiya tamî'nawîrî. Î' e'nîmî pra awanî'pî —ta'pî Jesusya.

Meruntî Ke Jesus Maimu Wanî

²⁸ Mîrîrî warantî teeseurîmato' yaretî'ka Jesusya tanne tu'kankon pemonkonyamî' esenumenka'pî mararî pra teesewankono'mai tenupatoi'ya'nîkon pî'. ²⁹ Maasa pra mîîkîrî yeseru era'ma'pî to'ya Moisés nurî'tîiya yenupanto' pî' yenupatonkon warantî pra. Tîise epu'nen pe tenupatoi'ya'nîkon epu'tî'pî to'ya, meruntî ke tîwe'to' ke tenupaiya'nîkon epu'tî'pî to'ya.

8

Jesusya Ereki'pan Warayo' Yepi'ti
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Mîrîrî tîpo Jesus autî'pî wî' poi. Moropai arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî ipîkîrî. ² Mîrîrî ya pri'ya pra tîwe'sen e'rennuku'pî iipia. Mîikîrî sa'ne wanî'pî paran, ere' pî' tîwe'sen pe. Moropai mîikîrî e'sekunka'pî Jesus rawîrî. Mîikîrîya ta'pî Jesus pî': —Yepi'tîton amîrî, Uyepotorî. Uurî anepi'tîpai awanî ya, uyepi'tîkî —ta'pîiya.

³ Mîrîrî taiya ye'nen, Jesusya tenya kainumî'pî yapîpa kai'ma. Moropai ta'pî Jesusya ipî': —Inna, esepi'tîn pî' nai. Mîrîrî taa Jesusya pe rî, eesepi'tî'pî. Inî'rî ere' ton pra eena'pî. ⁴ Mîikîrî pî' ta'pî Jesusya: —A'kî, esepi'tîn pî' nai tîise anî' pî' eesepi'tîsa' kîsekaremekîi —ta'pîiya. —Tîise atîkî teepîremasen pia î' kai'ma amîrî esepi'tîsa' era'mato'peiya iipia matîi. Moropai mîrîrî tîpo, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî teepîremasen pia antîrî ton marîi, î' kai'ma eesepi'tîsa' ekaremekîpa tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya.

Surara Poitîrî Yepi'ti Jesusya
(Lc 7.1-10)

⁵ Pemonkonyamî' yeurîma yaretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona. Miarî Cafarnaum po surarayamî' yepotorî wanî'pî Roma pata pon. Mîikîrî poitîrî kure'ne inapurî enasa' wanî'pî pri'ya pra. Aasa'manta eserîke awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus ponaya attî'pî eporîpa kai'ma. Moropai eposa' tîuya pe ta'pîiya Jesus pî' tîpoitîrî yepi'tîto'peiya. ⁶ Ta'pîiya Jesus pî': —Uyepotorî, upoitîrî sa'ne man mararî pra pri'ya pra uyewî'

ta. E'mî'sa'kakoi pepîn kure'ne tîmoron epu'tî pî' aako'mamî mîrîrî —ta'pîiya.

⁷ Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Uutî moriya yepi'tîi —ta'pîiya ipî'.

⁸ Mîrîrî yuuku'pî surarayamî' esa'ya: —Kaane Uyepotorî, uurî sa'ne wanî Judeu pepîn. Mîrîrî ye'nen uyewî' ta eewomî eserîke pra nai, Judeu pe awanî ye'nen. Tîise amaimu ke neken taaya yu'se wanî sîrîrî upoitîrî enato'pe pri'ya, eewomî pra tîise —ta'pî surarayamî' esa'ya. ⁹ —Epu'tî pî' wai seru' pepîn. Kure'ne uurî wanî tîise uye-sanon moro to' man, uyentainokon. Inkamoro maimu yawîrî tîwe'sen uurî. Moropai mîrîrî warantî nîrî upemonkonoyamî' moro to' man, surarayamî', umaimu yawîrî tî'we'sanon. Tauya ya tiwinan pî' “atîkî” tauya ya, attî umaimu pe. Tiaron pî' “Asi'kî” tauya ya, aaipî uupia umaimu pe. Moropai “seeni' ku'kî” tauya ya upoitîrî pî', umaimu pe ikupîiya. Mîrîrî warantî nîrî ikupîya ya, epu'tî pî' wai awe'kupî sîrîrî. Uyentai pu'kuru awanî ye'nen, amaimu pe awe'kupî sîrîrî —ta'pî surarayamî' yepotorîya.

¹⁰ Mîrîrî warantî taa surarayamî' yepotorîya pî' Jesus esenumenka'pî mararî pra teesenumenkai. Moropai ta'pîiya tîpîkîrî tîwe'sanon pemonkonyamî' pî': —Tauya sîrîrî apî'nîkon, kure'ne innape ukupî pî' nai. Mîrîrî ye'ka eporîuya pra wai Paapa pemonkonoyamî' Judeuyamî' kore'ta —ta'pîiya. ¹¹ —Enpenatatî maasa sîrîrî pî'. Maasa tamî'nawîronkon esa' pe tîwanî Paapaya yenpoto' weiyu erepansa' yai, tu'kankon pemonkonyamî' iipî kupî sîrîrî wei epa'ka winîpai, moropai

wei ewomî winîpai. Inkamoro Judeuyamî' pepîn ereuta kupî sîrîrî Abraão nurî'tî, Isaque nurî'tî, moropai Jacó nurî'tî yarakkîrî kure'nan entamo'kanto' ya. ¹² Tîise Judeuyamî', Paapa pemonkono pe awanîtonkon teuren, ereuta e'pai tîise Paapaya to' yenumî kupî sîrîrî ewaron ta. To' ewomî pepîn Paapa pia. Ipiapai to' ko'mamî. Miarî to' karau mararî pra. “Ane” taapîtî to'ya teekon tîpa'tî.

¹³ Moropai ta'pî Jesusya surarayamî' esa' pî': —Enna'pokî ayewî' ta, innape pu'kuru uku'to'ya yawîrî awe'kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya. Moropai surarayamî' esa' poitîrî esepi'tî'pî ka'ne' pe Jesus maimu pe.

*Tu'kankon Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)*

¹⁴ Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Pedro yewî' ta. Moropai mîikîrî yawo'pî era'ma'pîiya tette' ta pri'ya pra. Eekomi'masa' awanî'pî mararî pra. ¹⁵ Mîikîrî yenya pî' Jesusya yapisî'pî moropai mîrîrî pe rî eekomi'makapî'pî, pri'ya eena'pî. Moropai mîikîrî e'mî'sa'ka'pî moropai mîikîrî yekkari ton koneka pia'tî'pîiya.

¹⁶ Ko'mamîiya pata enasa' tanne, pemonkonyamî'ya o'ma' yarakkîrî tîwe'sanon pemonkonyamî' yari'pî Jesus pia o'ma'kon yenpa'kato'peiya. Moropai tîmaimu ke neken to' yenpa'ka'pîiya. Moropai tamî'nawîrî insamoro pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya. ¹⁷ Jesusya ikupî'pî mîrîrî warantî, maasa pra awe'kupî sîrîrî ta'pî penaro' Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tîya yawîrî. Ta'pîiya see warantî:

Mîikîriya uyeparankon yaasa' man tîpona, moropai ne'ne' pe e'nîto' mo'kasai'ya man *Is 53.4* ta'pî Isaiás nurî'tîya pena.

Jesus Wenairî Itîpai Tiaronkon Wanî
(*Lc 9.57-62*)

¹⁸ Mîrîrî taa tîpo, Jesus era'tî'pî tu'kankon pemonkonyamî' tîwoi tîwe'sanon era'mai moropai tîmenka'san yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe iku'pî ratai pona. ¹⁹ Mîrîrî taa Jesusya tanne, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupaton erepamî'pî Jesus pî' kai. Moropai ta'pîiya: —Uyenupanen, uurî wanî sîrîrî tarî, o'non pata attî ya, awenairî uttî —ta'pîiya. ²⁰ Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —A'kî, maikanyamî' yeutta mororon, to' yewî'. Moropai toronyamî' tî'moikon yenpo yaponse' nîrî mororon. Tîise uurî, ka' poi iipî'pî pemonkon pe uyewî' ton pra man —ta'pî Jesusya.

²¹ Moropai tiaron Jesus wenairî tuutîsenya ta'pî ipî': —Uyepotorî, maasa awenairî uutîto'pe e'mai' pe enna'po tanne uyun pia aasa'manta pîkîrî —ta'pî tiaronya ipî'. ²² Jesusya imaimu yuuku'pî: —Tîwî inkamoro innape umaimu ku'nenan pepînya isa'manta'san yu'na'tîi —ta'pîiya. —Tîise amîrî wîtî yu'se wai upîkîrî —ta'pîiya ipî'.

Jesusya A'situn Tî'napannîpî
(*Mc 4.35-41; Lc 8.22-25*)

²³ Mîrîrî tîpo Jesus asara'tî'pî kanau ya' moropai attî'pî tînenupa'san pokonpe. ²⁴ To' wîtî tanne tiwinarî ka'ne' pe kure'nan sipa sipa erepamî'pî, a'situn wanî'pî mararî pra. To' kanau yeuronkaiya eserîke sipa sipa wanî'pî nari' pe. Mîrîrî tanne Jesus we'nasa' ko'mamî'pî miarî kanau ya'.

25 Mîîkîrî yenpakai inkamoro imenka'san wîtî'pî ka'ne' pe teesi'nî'se. Ta'pî to'ya: —Uyepotorî, apakakî e'tî'kan pe man. Î' pî' awetun mîrîrî anna pîika'tîkî —ta'pî to'ya Jesus pî'.

26 Moropai Jesus e'mî'sa'ka'pî moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani' awanî ye'nen eranne' pe awanîkon mîrîrî? Innape ukupîya'nîkon pepîn mîrîrî? —ta'pî Jesusya to' pî'.

Mîrîrî taa tîpo awe'mî'sa'ka'pî moropai ta'pîiya a'situn pî' moropai tuna pî': —Atî'napankî. Moropai tamî'nawîrî aatî'napamî'pî Jesus maimu pe.

27 Mîrîrî warantî Jesusya ikupî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon wanî'pî kure'ne teesenumenkai. Moropai inkamoroya ta'pî tîîwarîrî'nîkon: —O'non ye'ka see warayo' mîserî imaimu yawîrî a'situn moropai tuna e'to' —ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon.

*Asakî'nankon Warayo'kon Yepî'tî Jesusya
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)*

28 Moropai Jesus wîtî'pî Galiléia ku'pî rataipon pata Gadara pona. Miarî Jesus eseu'ka tanne, kanau yapai asakî'nankon imariwa'ka'pankon warayo'kon wîtî'pî Jesus ponaya epose. Inkamoro iipî'pî uuruwai kore'tapai maasa pra inkamoro ko'manto' wanî'pî uuruwai kore'ta. Inkamoro e'pîtî'pî meruntî ke o'non ye'ka pe ikupî eserîke pra nari' pe to' wanî'pî. To' rî'pîkîrî e'ma taawîrî wîtîn eserîke pra to' e'pîtî'pî. 29 Inkamoro entaime'pî. Ta'pî to'ya: —Amîrî Paapa ka' pon munmu. Î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna pî'? Anna taruma'tîi ka'rî aai'sa'? Anna kî'taruma'tîi maasa

e'taruma'tînto' weiyu erepamî pra tîise –ta'pî warayo'konya Jesus pî'.

³⁰ Miarî, aminke panpî' porcoyamî' wanî'pî tu'kankon, tekkarikon yena'nenan. ³¹ O'ma'konya Jesus pî' esatî'pî teeseka'nunkai inkamoro porcoyamî' ya' teewomîkonpa kai'ma. –Anna yenpa'kaya ya, inkamoro porcoyamî' ya' anna ewonto'pe –ta'pî to'ya. ³² –Inna moriya, atîti –ta'pî Jesusya to' pî'. Mîrîrî ye'nen inkamoro o'ma'kon epa'ka'pî warayo' yapai. Moropai to' ewomî'pî porcoyamî' ya'. Tîise mîrîrî pe rî porcoyamî' eka'tumî'pî irama yai, to' e'soroka'pî tuna ka, moropai to' e'tî'ka'pî tîîna'se.

³³ Warayo'kon porcoyamî' pî' teesenyaka'masanonya mîrîrî e'kupî era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen inkamoro e'tîrîka'pî, moropai to' wîti'pî cidade pona. Miarî mîrîrî tînerama'pîkon ekaremekî'pî to'ya tamî'nawîrî. Moropai inkamoro asakî'nankon warayo'kon imariwa'ka' pe si'san esepi'tîsa' yekare pî' nîrî to' eseurîma'pî. ³⁴ Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon mîrîrî cidade po tîiko'mansenon wîti'pî Jesus epose. Moropai mîikîrî eposa' tîuya'nîkon pe, tîpatakon yapai Jesus wîtîto'pe esatî'pî to'ya.

9

Jesusya Warayo' Eke'nepamî'pî Yepi'tî (Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Moropai Jesus asara'tî'pî kanau ya' tuutîpa iku'pî ratai pona. Moropai attî'pî, eerepamî'pî tîpata ya'. ² Mîrîrî yai tiaronkon pemonkonyamî'ya Jesus pia pri'yawon pepîn warayo' asakoi pepîn

enepî'pî tette' ta tîise. Jesusya innape pu'kuru tîkupî to'ya epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîikîrî pri'yawon pepîn pî': —Mooyi, meruntî ke e'kî. Maasa pra imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra —ta'pîiya.

³ Mîrîrî warantî taa Jesusya eta tîuya'nîkon ye'nen, warayo'kon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon eseurîma'pî tîwarîrî'nîkon. — Iseruku mîrîrî. Anî'ya imakui'pî pe warayo' e'to' mo'ka pepîn, Paapa pe pra si'ma. Tîise Paapaya neken imo'ka —ta'pî to'ya.

⁴ Mîrîrî warantî tewankon ya' to' esenumenka epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya to' pî': —Î' ton pe see mîrîrî warantî eesenumenkakon mîrîrî imakui'pî pe? —ta'pîiya. ⁵ —Imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai taa pî' wai mîserî pri'yawon pepîn pî'. Tîise innape iku'sau'ya epu'tîya'nîkon eserîke pra awanî. ⁶ Mîrîrî ye'nen uurîya, pemonkon pe ka' poi iipî'pîya anera'makon ton kupî sîrîrî. Meruntî ke wai imakui'pî ronato'peuya, seru' pe pra eseurîma epu'tîkonpa, mîikîrî pri'yawon pepîn yepi'tîuya. I'mî'sa'kauya, tette' yanmako'mato'peiya aasato'pe —ta'pî Jesusya.

⁷ Mîrîrî pe rî mîikîrî warayo' e'mî'sa'ka'pî. Moropai attî'pî tewî' ta. ⁸ Mîrîrî warantî ikupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon ye'nen, pemonkonyamî' esi'nîpî'pî mararî pra ipî'. Moropai Paapa ya-purî'pî to'ya inamai'ma mararî pra. —Tîise sîrîrî warantî meruntî tîisa' Paapaya era'ma sîrîrî pemonkon pia —ta'pî to'ya.

*Jesusya Mateus Eta Tîpîkîrî Attîto'pe
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî. Tutî ye'ka pe e'ma taawîrî warayo' era'ma'pî Jesusya itese' Mateus. Mîîkîrî ereutas'a wanî'pî tîniru tîrî to'ya yaponse' pia. Maasa pra mîîkîrî wanî'pî tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen pe. Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Aase uwenairî —ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen Mateus e'mî'sa'ka'pî moropai attî'pî Jesus pîkîrî.

¹⁰ Mîrîrî yai tu'kan entamo'kanto' wanî'pî Mateus yewî' ta. Miarî Jesus entamo'ka tanne, tiaronkon tîniru yapi'nenan erepamî'pî to' kore'ta. Moropai tiaronkon pemonkonyamî' Moisésya yenupanto' yawîrî pra tîwe'sanon nîrî erepamî'pî. Inkamoro wanî'pî to' entamo'kato' yaponse' pia Jesus pokonpe moropai Jesus nenupa'san pokonpe. ¹¹ Mîrîrî yai tiaronkon fariseuyamî'ya to' yeseru era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'san ekaranmapo'pî to'ya: —Î' wani' awanî ye'nen kin amîrî'nîkon yenupanenya tekkari yonpa mîrîrî, inkamoro Moisésya yenupanto' yawîrî pra tîwe'sanon pemonkonyamî', moropai tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon pokonpe si'ma?

¹² Inkamoro tînenupa'san ekaranmapo to'ya eta'pî Jesusya. Moropai yuuku'pîiya: —A'kî, pri'yawon pemonkonya tepi'tînen ton yuwa pepîn. Tîise pri'ya pra tîwe'senya tepi'tînen ton yuwa e'painon —ta'pî Jesusya. ¹³ Moropai ta'pîiya: —Paapa maimuya taasa' see warantî:

“Paapa yapurî pe anpo'tîkon po'tîya'nîkon yu'se pra wai.

Tîise eetî'noko'mato'kon yu'se wai anpo'tîkon yentai”,
6.6 Os

ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen î' taato'pe awanî epu'tî. Maasa pra uui'sa' pra wai morî pe tîwe'ku'sanon yannoi, tîise imakui'pî pe tîwanîkon epu'nenan pe-monkonyamî' yannoi uui'sa' sîrîrî –ta'pîiya.

*João Batista Nenupa'sanya Jesus Ekaranmapo
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Mîrîrî tîpo João Batista nenupa'san erepamî'pî Jesus pia ekaranmapoi. Inkamoroya ta'pî ipî': – Î' wani' awanî ye'nen anna moropai fariseuyamî' nenupa'san epîremapîti tu'ke ite'ka tekkarikon tonpai pra, tîise anenupa'sanya mîrîrî warantî ikupî pra awanî? –ta'pî to'ya Jesus pî'.

¹⁵ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: – Tînetas'an pokonpe tîwe'marimasen wanî tanne ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. Tîise to' entamo'ka moropai to' atausinpa mararî pra. Tîise tiwin wei mîikîrî tîwe'marimasen mo'kato' weiyu erepamî kupî sîrîrî. Mîrîrî yai tekkarikon yonpa to'ya pepîn kupî sîrîrî teesewankono'makon ye'nen –ta'pî Jesusya.

¹⁶ Inî'rî to' nepu'tî ton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya: –A'kî, anî'ya amenan kamisa wanî poi'pî iipia'pî ya'tî pepîn e'painon, ipoi'pî pon e'karakasa' irumentanî'to'pe. Maasa pra amenan emo'ka ipoi'pî poi moropai inî' panpî' awe'karaka.

¹⁷ Moropai ta'pîiya inî'rî: –Anî'ya amenan wo' yara'tî pepîn e'painon, ipoi'pî pe tîwe'sen itense' ya'. Maasa pra wo' mai'taya tense' ya'morikka. Moropai wo' eti'kamo, aama'ta. Mîrîrî namai wo' amenan yara'tî e'pai awanî amenan itense' ya' – ta'pî Jesusya. «Mîrîrî ta'pîiya amenan esenupanto' pî' tenupaiya'nîkon epu'to'pe to'ya.»

Jesusya Wîri' Yepi'tî

*Moropai Maasaron Wîri' Pîmî'sa'ka
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Miarî Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne pemonkonyamî' pî', to' epere'to'kon esa' Judeu erepamî'pî Jesus pia. Moropai awe'sekunka'pî irawîrî. Moropai ta'pîiya Jesus pî': —Uyensi sa'mantan pî' man. Mîrîrî ye'nen aase uyewî' ta uyensi pona ayenya tîitane'kî awennapanto'pe.

¹⁹ Mîrîrî ye'nen Jesus wîtî'pî iwenairî moropai inenupa'san nîrî wîtî'pî ipîkîrî.

²⁰ Mîrîrî yai wîri' wanî'pî asakî'ne pu' pona tîimo'tai kono' kaisarî mîn i'kamo pî' tîiko'mansen. Mîîkîrî iipî'pî Jesus mopai winî moropai mîîkîrîya Jesus pon ye'pi pî' yapî'pî. ²¹ Mîîkîrî wîri' esenumenkasa' wanî'pî see warantî: —Ipon ye'pi pî' yapîsau'ya ya, esepi'tî —kai'ma eesenumenkasa' wanî'pî.

²² Jesus era'tî'pî mîîkîrî wîri' era'mai, moropai ta'pîiya ipî': —Eranne' pe pra e'kî, ma'non. Innape ukupîya ye'nen esepi'tîn pî' nai —ta'pîiya. Moropai mîrîrî pe rî eesepi'tîsa' wanî'pî. ²³ Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî to' epere'to'kon esa' yewî' ta. Teerepamî pe, pemonkonyamî'ya wîri' sa'mantasa' yeremu ye'nunpa eta'pîiya. Moropai pemonkonyamî'ya mararî pra “waawa” ta'pî, tîkaraukon ye'ka pe. ²⁴ Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Tamî'nawîrî epa'katî tarîpai. Maasa pra mîserî more sa'mantasa' pra man iwe'nasa' neken man —ta'pîiya. Mîrîrî warantî taasai'ya ye'nen, Jesus pî' to' o'ma'ta pia'tî'pî. ²⁵ Miarî pai inkamoro pemonkonyamî' epa'ka'pî tanne, Jesus ewomî'pî,

o'non pata mîkîrî wîrî' isa'manta'pî e'to' ta. Moropai mîkîrî yenya pî' Jesusya yapisî'pî, moropai mîkîrî e'mî'sa'ka'pî. ²⁶ Mîrîrî ku'sa' Jesusya mîkîrî wîrî' yarakkîrî yekare eta'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya, mîrîrî pata ponkonya.

Asakî'nankon Enkaru'nankon Yepi'tî Jesusya

²⁷ Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata poi. Attî tanne, e'ma taawîrî asakî'nankon warayo'kon enkaru'nankon iipî'pî ite'ma'pî pî', tîwentaimepîtikon ye'ka pe. Ta'pî to'ya ipî': —Amîrî Davi paarî'pî, pemonkonyamî' pîika'tîton, anna era'makî a'noko'pî pe sa'ne —ta'pî to'ya ipî'.

²⁸ Wîtî ta Jesus ewomî'pî, moropai inkamoro enkaru'nankon erepamî'pî Jesus pia aminke pra. Moropai inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya: —Innape ayepi'tîuya'nîkon kupî pî' naatî? —ta'pîiya. —Inna, anna yepotorî —ta'pî to'ya ipî'. ²⁹ Jesusya to' yenukon yapî'pî. Moropai ta'pîiya: —Innape pu'kuru ukupîya'nîkon ye'nen, ayepi'tîuya'nîkon sîrîrî. ³⁰ Moropai inkamoro yenu esepi'tîsa' wanî'pî. Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Anî'kan pî' sîrîrî eesepi'tîsa'kon manni' kîsekareme'tî —ta'pîiya.

³¹ Tîise inkamoro esepi'tîsa' wîtî'pî. Moropai inkamoroya tepi'tîsa'kon Jesusya ekaremekî'pî tamî'nawîronkon mîrîrî pata poronkon pî'.

Eseurîmakoi Pepîn Eseurîma Emapu'tî Jesusya

³² Inkamoro wîtî'pî tanne, tiaronkon pemonkonyamî'ya warayo' eseurîmakoi pepîn yari'pî, Jesusya yepi'tîto'pe. Mîkîrî wanî'pî ya' o'ma' tîwe'sen pe. Mîrîrî ye'nen eeseurîma pra awanî'pî. ³³ Mîkîrî o'ma' yenpa'ka'pî Jesusya

pata'pî pe warayo' eseurîma pia'tî'pî. Mîikîrî eseurîmakoi pepîn era'ma tûuya'nîkon ye'nen tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî kure'ne teesenumenkai mîrîrî pî'. Inkamoroya ta'pî: — Sîrîrî ye'ka e'kupî era'masa' pra man tarî Israel pata po.

³⁴ Tîise fariseuyamî'ya ta'pî: —Mîikîrî wanî mîrîrî o'ma'kon yepuru pe tîwe'sen winîpai meruntî yapi'nen pe. Mîrîrî ye'nen ikupîiya mîrîrî meruntî ke. Maasa pra mîikîrî o'ma'kon yepuruya iipia meruntî tîisa' iku'to'peiya —ta'pî to'ya.

Jesusya Tî'noko'pî Pe Pemonkonyamî' Era'ma

³⁵ Jesus asarî'pî cidadekon poro tamî'nawîrî moropai pemonkonyamî' ko'manto'kon poro aasarî'pî. To' yenupa pinunpa'pîiya Judeuyamî' epere'to'kon yewî'kon tapi'. Moropai morî itekare ekaremekî'pîiya, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî ekaremekî'pîiya. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yepi'tî'pîiya. Tu'kan parankon winîpai to' yepi'tî'pîiya. ³⁶ Arinîkon pemonkonyamî' era'ma tûuya pe, Jesusya tî'noko'pî pe to' era'ma'pî. Maasa pra inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî itesa' pînon carneiroyamî', ata'ka'ma'san warantî to' era'ma'pîiya. To' e'taruma'tîsa, to' pîika'tînen ton pra era'ma'pîiya. ³⁷ Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tînenupa'san pî': —Maasa era'matî. Esenyaka'manto' man mararî pra, tîise teesenyaka'masen ton pra man. Tu'ke pra teesenyaka'masanon man — ta'pîiya. ³⁸ —Mîrîrî ye'nen Paapa pî' esa'tî inî' panpî' teesenyaka'masanon tonkon

yarimato'peiya, mararî pra esenyaka'manto' pî' to' esenyaka'mato'pe —ta'pî Jesusya to' pî'.

10

Jesusya Tîpemonkono Ton Warayo'kon Yanno
(Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesusya warayo'kon asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon yanno'pî tîpia. Moropai inkamoro pia meruntî tîrî'pîiya, o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon yapai to' yenpa'kato'pe to'ya tîmaimu ke. Moropai tamî'nawîron paran winîpai to' yepi'tîto'pe to'ya to' yeparankon winîpai. ² Inkamoro asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon ese' wanî'pî see warantî. E'mai'non wanî'pî Simão, tîise Pedro kai'ma esatî'pî to'ya moropai itakon André. Tiago moropai itakon João Zebedeu munkîyamî'. ³ Moropai Filipe moropai Bartolomeu moropai Tomé moropai Mateus manni' tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen. Moropai Tiago Alfeu munmu moropai Tadeu. ⁴ Moropai Simão, manni' teepîsen Zelote taato', moropai Judas Iscariotes manni' Jesus rumakatîpon iteyatonon pia.

Jesus Nenupa'san Esenyaka'mato'
(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Inkamoro warayo'kon yaipontî'pî Jesusya to' wîtîto'pe. Tîmaimu tîrî'pîiya to' pia see warantî: —Attîkon ya, katîtî Judeuyamî' pepîn pata ya'. Moropai Samaria cidaderî pona kewontî —ta'pîiya. ⁶ —Tîise aminke Paapa piapainokon Israel ponkon kore'ta itesa' pînon carneiro warainonkon muwatîi —ta'pîiya to' pî'. ⁷ —Atîtî inkamoro pî' “Aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa

ii'to' man”, makatîi to' pî'. “Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî”, makatîi. ⁸ Moropai ere'kîpankon mepi'tîtîi, moropai tiaron paran pî' tîwe'sanon mepi'tîtîi. Moropai isa'manta'san mi'mî'sa'katîi. Moropai o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon yapai menpa'katîi. Mîrîrî warantî mîku'tîi te'mai pra. Maasa pra te'mai pra sîrîrî meruntî yapisî'pîya'nîkon. Mîrîrî warantî nîrî itîitî antîrîkon itepe'pî tuwai pra. ⁹ Attîkon ya î' rî kîsatî asakunikon ya'. Ouro moropai prata moropai tîniru ena'pî kîsatî itense'ya'. ¹⁰ Attîkon ya aponkon ton kîsatî moropai a'sa'sakon ton kîsatî. Moropai ame'sipukon kîsatî aapîtato'kon ton. Maasa pra teesenyaka'masanonya ta're'kon ton yapisî e'pai awanî –ta'pîiya to' pî'.

¹¹ –Eerepamîkon ya cidade pona pemonkonyamî' kore'ta, eewomîkon ya amîrî'nîkon anapi'pai tîwe'sen pemonkon muwatîi. Moropai mîikîrî pia mako'mantîi attîkon pikîrî. ¹² Mîikîrî pemonkon yewî' ta eewomîkon ya makatîi tîiwanmîra e'nîto' wanî pe man sîrîrî wîttî ta. ¹³ Anî' amîrî'nîkon yapi'nen wanî ya morî pe mîikîrî pia morî tîiwanmîn wanî yarakkîrî. Tîise amîrî'nîkon yapisiya pra awanî ya, atîti iipiapai, iipia tîwe'se pra. Mîrîrî ye'nen tîiwanmîn wanî pepîn iipia, tîise aapia'nîkon neken awanî. ¹⁴ Moropai miarî tewî'kon ta cidade po ayapisîkon to'ya pra to' wanî ya morî pe, moropai amaimukon anetapai pra to' wanî ya, miarî pai mepa'katîi to' kore'tapai. Moropai eepa'kakon pe miarîpai a'sa'sakon pî' atapisî'pî non pa'tîiya'nîkon e'pai awanî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, Paapa pia morî

pe pra to' wanî, amaimukon anetapai pra to' wanî ekaremekîya'nîkon. ¹⁵ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Î' pensa pemonkonyamî' yenumî Paapaya weiyu erepamî yai to' e'taruma'tî pe man. Mîrîrî yai to' e'taruma'tî pe man mararî pra, manni'kan Sodoma cidaderî ponkon nurî'tî moropai Gomorra cidaderî ponkon e'taruma'tî'pî yentai –ta'pî Jesusya.

Epu'nîto' Moropai E'taruma'tînto'
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17)

¹⁶ –Maasa î' tauya etatî. Amîrî'nîkon yarimauya sîrîrî nari'kon kaikusiyamî' warainonkon kore'ta attîkonpa. Amîrî'nîkon wanî carneiroyamî' warantî. Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî, epu'nen pe eesenku'tikon namai. Tîise eranmîra e'tî tiaronkon pî' î' imakui'pî tîku'se pra nari' pe pra waku'kaimîyamî' warantî. ¹⁷ Moropai tepu'se e'tî, ayarîkon to'ya ya to' epere'to' yewî'kon ta, apî'nîkon teeseurîmakonpa. Mîrîrî yai tiaronkonya apo'pîtîkon mîrîrî to' epere'to'kon yewî' tapî' po'pînnîto' ke. ¹⁸ Uurî wenai mîrîrî warantî akupîkon to'ya. Pata esa' pia ayarîkon to'ya moropai pata esanon esa' pia ayarîkon to'ya. Mîrîrî yai inkamoro pî' umaimu ekaremekîya'nîkon. Moropai manni'kan Judeuyamî' pepîn pî' nîrî umaimu ekaremekîya'nîkon. ¹⁹ Î' pensa amîrî'nîkon yarî to'ya yai e'taruma'tînto' ya', kîsewankono'matî î' kai'ma amaimu ton pra awanî pî'. Maasa pra uurîya amaimukon ton tîrî î' kai'ma epu'nen pe awanîkonpa. To' maimu yu'to'yakon ton tîrîuya mîrîrî pe rî –ta'pî Jesusya. ²⁰ –Mîrîrî amaimukon yu'to'ya'nîkon wanî pepîn

aawarîrî'nîkon aneporî'pîkon pe. Tîise awanî Paapa yekaton winîpainon pe. Mîrîrî ye'nen mîikîrî eseurîma amîrî'nîkon pe.

²¹ Mîrîrî ye'nen tepu'se e'tî maasa pra amîrî'nîkon rumaka tiaronkon pepîn rî ayonpakonya aasa'mantakonpa. Moropai to' yunkonyamî'ya tînmukukon rumaka to' sa'mantato'pe nîrî. Moropai to' munkiyamî' ena tîyunkon yeyaton pe moropai tîyunkon wîl me'po to'ya. ²² Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yewanma pe amîrî'nîkon ena uyese' wenai. Tîise anî'ya yapîtanîpî ya, e'taruma'tînto' meruntî ke tîisa'manta pîkîrî, mîikîrî e'pîka'tî pe man. ²³ O'non pata amîrî'nîkon yewanmîrî to'ya ya, moropai amu'tunpakon to'ya ya, cidade poi mepetî tiaron pata pona. Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon. Eesenyaka'mato'kon yaretî'kasa'ya'nîkon eserîke pra naatî, tamî'nawîrî cidadekon poro Judeuyamî' pata poro, uurî, ka' poi iipî'pî erepamî rawîrî.

²⁴ A'kî, teesenupasen wanî pepîn tenupanen yentai. Moropai tîkaraiwarî yentai ipoitîrî wanî pepîn. ²⁵ Tîise teesenupasen wanî ya tenupatîpon kaisarî, morî pe awanî. Moropai tîkaraiwarî kenan poitîrî wanî ya tîkaraiwarî kaisarî, morî pe awanî. Itentai awanî eserîke pra. Mîrîrî ye'nen Belzebu winîpai meruntî yapisiya taa to'ya ya upî' itentai panpî' taa to'ya awinîkî'nîkon, maasa pra uwe-naironkon pe awanîkon –ta'pî Jesusya.

Anî' Nama E'pai Awanî

(Lc 12.2-7)

²⁶ –Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî inkamoro ye'kakon warayo'kon seru'ye'kon pî'. Maasa pra

tamî'nawîrî uyeserukon teesera'mai pra si'pî, esera'ma kupî sîrîrî aronne. Moropai tamî'nawîrî î' ta'pî uurî'nîkonya ama' pe, umaimukon esepu'tî kupî sîrîrî. ²⁷ Mîrîrî warantî î' tauya manni' apî'nîkon tiaronkonya eta pra tîise mîrîrî mekareme'tîi tamî'nawîronkon pî' epu'to'pe to'ya. Moropai uwinîpai aneta'pîkon tiaronkon neta'pî pepîn, mîrîrî mekareme'tîi aronne tamî'nawîronkonya epu'to'pe. ²⁸ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Eranne' pe pra e'tî manni' amîrî'nîkon wînen pî'. Awîtîpo'nokon ayekatonkon wîiya eserîke pra man. Tîise tauya sîrîrî eranne' pe e'tî Paapa pî'. Maasa pra mîlîkîrîya awîkon tarî moropai ayekatonkon yenumîiya e'painon apo' ya' –ta'pî Jesusya. ²⁹ Moropai ta'pîiya: – A'kî, îrîwo'yamî' ke to' e'repa epe'mîra tiwin prata ena'pî. Tîise inkamoro kore'ta tiwin ena ya non pona, Paapa, Uyunkonya epu'tî. Iwanmînon pepîn inkamoro. To' ko'mannîpîiya. ³⁰ Mîrîrî warantî amîrî'nîkon pu'pai si'po wanî tu'ke teuren, tamî'nawîrî Paapaya epu'tî, maasa pra iku'ne'tîsai'ya ye'nen. ³¹ Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî. Maasa pra inkamoro toronyamî' ko'mannîpî tîuya yentai Paapaya amîrî'nîkon ko'mannîpî tamî'nawîrî –ta'pî Jesusya.

Innape Cristo Kupî Kaane

(Lc 12.8,9)

³² –Pemonkonyamî'ya taa ya aronne tiaronkonya eta tanne, upemonkono pe tîwanî taiya ya. Mîrîrî warantî nîrî tauya Paapa ka' pon rawîrî si'ma upemonkono mîserî tauya ipî'. ³³ Tîise anî'ya tiaronkon rawîrî si'ma “Uurî

kaane, ipemonkono pepîn uurî”, taiya ya, uurîya nîrî mîrîrî warantî taa Paapa ka' pon rawîrî si'ma. “Upemonkono pepîn mîîkîrî”, tauya —ta'pî Jesusya.

Tîwanmîn Pepîn Tîise Eseyaton Pî' E'nîto'
(Lc 12.51-53; 14.26,27)

³⁴ —Tîise kîsenumekatî morî tîwanmîn enepîuya kai'ma sîrîrî non pona uupî pî'. Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon, morî tîwanmîn ene'sau'ya pra wai. Eseyaton pî' pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî uwenai.

³⁵ Maasa pra tîyunkon yarakkîrî to' munkîyamî' wanî pe man teekore'mai.

Moropai to' munkîyamî' wîri'sanyamî' wanî pe man tîsankon yarakkîrî teekore'mai.

Moropai to' pa'setonon wanî pe man tawo'pîkon yarakkîrî teekore'mai.

³⁶ Mîrîrî warantî ayonpakon rî wanî pe man ayeyatonkon pe, tiaronkon pepîn *Mq*

7.6

—ta'pî Jesusya.

³⁷ —Anî'ya tîyun, tîsan yapurî ya, uyapurî tîuya yentai mîîkîrî wanî eserîke pra awanî upemonkono pe. Moropai anî'ya tînmukuyamî' yapurî ya, uyapurî tîuya yentai, mîîkîrî wanî eserîke pra awanî upemonkono pe. ³⁸ Manni' uyapurînen wanî ya, mîîkîrîya uwenai tamî'nawîrî tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîya pra awanî ya, upemonkono pe eserîke pra awanî. Moropai uwenairî aaipî eserîke pra awanî. ³⁹ Anî'ya tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpî pra awanî ya, kure'ne tîlko'manto' pînînmaiya ye'nen tarî non po, mîîkîrîya ipatîkarî tîlko'manto' ton eporî pepîn tîise

aasa'manta pe man. Tîise anî'ya tîwe'taruma'tîto' nama pra awanî ya uwenai, mîikîriya enen tîiko'manto' ton eporî ipatîkarî —ta'pî Jesusya.

Paapaya Uye'mato'kon

(Mc 9.41)

⁴⁰—A'kî, anî'ya amîrî'nîkon yapisî morî pe, mîikîri ayapisîtîponkonya morî pe uyapisî nîrî. Moropai mîikîri uyapisîtîponya uyarimatîpon Paapa yapisî nîrî. ⁴¹ Moropai morî pe Paapa maimu ekareme'nen yapi'sa' anî'ya ya tewî' ta, morî eporîya pe man. Maasa pra yapisî'pîiya Paapa maimu ekareme'nen pe awanî ye'nen. Mîikîri repa Paapaya, tîmaimu ekareme'nen repa tîuya warantî. Moropai anî'ya morî ku'nen yapisî ya tewî' ta, morî eporîya pe man. Maasa pra yapisî'pîiya, morî pe mîikîri wanî ye'nen. Moropai mîikîri repa Paapaya, morî ku'nen repa tîuya warantî. ⁴² Anî'ya tuna tîrî ya, i'nî' kenan tiwin copo kaisari upemonkonoyamî' ya'mi'pî pia, si'mîrikkî pe tîise iwo'paiya ya, mîikîri wanî upe-monkono pe. Ayenku'tîuya pepîn, mîikîri nîrî repa Paapaya. Iwa'kaiya pepîn —ta'pî Jesusya.

11

João Batista Yekare Pî' Jesus Eseurîma

(Lc 7.18-35)

¹ Mîrîrî warantî tînenupa'san yeurîma tîpo, Jesus epa'ka'pî miarî pai. Moropai attî'pî. Pemonkonyamî' yenupa pia'tî'pîiya. Paapa maimu ekaremekî pinunpa'pîiya mîrîrî cidadekon poro aminke pra.

² Mîrîrî yai João Batista wani'pî atarakkannîto' yewî' ta. Miarî si'ma Cristoya î' kupî yekare eta'pî Joãoya. Mîrîrî ye'nen tînenupa'san yarima'pî Joãoya.

³ Jesus ekaranmapoi to' wîtîto'pe taato'pe to'ya: —Amîrî manni' tariwaya aaipîton anna nînîmîkî, kaane ka'rî tiaron moro nai aaipîton? —ta'pî to'ya ipî'.

⁴ Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî: —Enna'potî moropai João pî' anera'ma'pîkon moropai aneta'pîkon mekareme'tîi —ta'pîiya to' pî'. ⁵ —Tarî enkaru'nankonya era'ma pî' man. Moropai asakoi'kon pepîn asanî pe man. Moropai pri'yawonkon pepîn erekî'pankon esepi'tîsa' man. Moropai pana'tî'pankonya eta pî' man. Moropai isa'manta'san e'mî'sa'kan pî' man. Moropai Paapa maimu esekareme'nî pî' man manni'kan pemonkonyamî' tîwe'taruma'tîsanon pî'. Tamî'nawîrî mîrîrî makatîi João pî'. «Pena Paapa nîmenka'pî pî' teeseurîmasen profeta warantî eesekareme'sa' man.» —ta'pî Jesusya. ⁶ —Taatausinpai pu'kuru manni' innape pu'kuru uku'nen, tîwî tîku'se pra moropai teesenumenka yawîrî pra unkupî pî' teesewankono'mai pra mîkîrî wani —ta'pîiya.

⁷ Inkamoro João nenupa'san wîtî'pî tanne, tîîpiapai Jesusya pemonkonyamî' yeurîma pia'tî'pî, João Batista yekare pî': —Keren pona attîsa'kon yai, João yarakkîrî esepose Î' era'ma'pîya'nîkon? Kono'i yepu yarimapîtî a'situnya ka'rî? —ta'pîiya. ⁸ —Î' era'ma'pîya'nîkon kin, warayo' morî pe epontî'pî ka'rî morî tîpon ya' era'ma'pîya'nîkon? A'kî, tauya sîrîrî apî'nîkon. Warayo' morî pe tîpon ya' epontî'pî

wanî ya, mîikîrî ko'mamî e'painon morî pu'kuru wîtî ta, ipîkku pe tîwe'sen yewî' ta —ta'pîiya. ⁹ —Moriya ka'tî upî' î' era'ma'pîya'nîkon? Paapa maimu ekareme'nen penaron profeta ka'rî? Inna, seru' pepîn tauya sîrîrî apî'nîkon. Paapa maimu ekareme'nen profeta yentainon era'ma'pîya'nîkon. ¹⁰ Maasa pra mîikîrî João wanî manni' Paapaya ta'pî yawîrî.

“A'kî mîserî umaimu ekareme'nen yarimauya kupî sîrîrî arawîrî attîto'pe.

Aye'marî ton konekai e'mai' pe attîto'pe”, *MI 3.1* ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya. ¹¹ —Ayenku'tîuya pepîn. Mîikîrî João wanî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yentai tîwe'sen pe. Tîise anî' wanî ya innape uurî ku'nen ipîkku pe pra si'ma, mîikîrî esa' Paapa wanî moropai mîikîrî wanî João yentai —ta'pîiya. ¹² Jesusya taa ko'mannîpî'pî: —Joãoya pemonkonyamî' esa' pe Paapa ii'to' ekaremekî pia'tî'pî patapai, sîrîrî tîpose Paapa pemonkono pe enapai arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî. Mîrîrî anetapai to' wanî kure'ne. ¹³ Maasa pra tamî'nawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'san moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'ya taasa' pîikatîton iipî pe man. Moropai mîrîrî ekareme'se João iipî'pî. ¹⁴ Mîikîrî João wanî mîrîrî Elias pe, manni' Paapa maimu ekareme'nen profetaya aaipî ta'pî. Mîikîrî ku'tî innape anku'pai awanîkon ya. ¹⁵ Sîrîrî itekare anepu'pai awanîkon ya, etatî morî pe —ta'pîiya.

¹⁶ Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Anî'kan warantî see sîrîrî pankon pemonkonyamî' kupîuya e'painon? Inkamoro wanî moreyamî' poroyi'pî po

si'ma tîsu'minansenon warantî. Tiaron moreyamî entaimepîtî to' pî' to' pokonpe tîsu'minkonpa.

17 Ta'pî to'ya:

“Tîwe'marimasen waiyi ye'nunpa'pî annaya amanunukonpa

tîise amanunukon pra awanî'pîkon.

Moropai isa'manta'pî kararunpato' yeremu kupî'pî annaya,

tîise akaraukon pra awanî'pîkon”,

ta'pî to'ya. 18 Tonpakonya ikupî warantî pra

João Batistaya tekkari yonpa pra awanî'pî tui'sa'

yai. Moropai tîwuku enîrîiya pra awanî'pî. Mîikîrî

pî' tamî'nawîronkonya o'ma' yarakkîrî tîwe'sen pe

awanî mîrîrî ta'pî. 19 Moropai uurî, ka' poi iipî'pî

entamo'ka pî' moropai uwuku enîrîuya pî' taa

to'ya upî': “A'kî mîikîrî warayo' wanî kure'ne ta're'

yonpanen pe moropai kure'ne tîwuku enî'nen pe

awanî”, taa to'ya. “Moropai tesianonkon pia to'

nîrîrî tîniru yapi'nenan yonpa pe awanî mîrîrî”,

taa to'ya. “Imakui'san pemonkonyamî' yonpa

pe awanî”, taa to'ya. Tîise tauya anî'ya Paapa

winîpainon epu'nen yapisî ya, mîikîrî yeseru wanî

morî pe –ta'pî Jesusya.

*Innape Jesus Ku'nenan Pepîn Cidadekon Ponkon
(Lc 10.13-15)*

20 Mîrîrî yai Jesusya mîrîrî cidadekon po,

eserîkan pepîn kupî tîuya era'matîponkon

yeka'nunka'pî mararî pra, maasa pra tîmakuyikon

rumakasa' to'ya pra to' wanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen

ta'pîiya to' pî': 21 –Aka sa'ne, amîrî'nîkon Corazim

cidaderî po tîiko'mansenon. Aka sa'ne, amîrî'nîkon

Betsaida cidaderî po tîiko'mansenon. Maasa pra

mîrîrî ikupî eserîkan pepîn apatakon ya' e'kupî e'ku'sa' ya, Tiro cidaderî po moropai Sidom po, miarî tîko'mansenonya imakui'pî pe tîwe'to'kon rumaka'pî to'ya e'painon pena. Moropai imakui'pî rumaka tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya e'painon, moropai saaku ya' yeka'ma'pî to'ya e'painon, urunu'pî tîrî'pî to'ya e'painon tîpu'paikon pona, teesewankono'makon ekaremekîkonpa.
²² Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tamî'nawîronkon yenumî Paapaya weiyu yai, eesewankono'makon kupî sîrîrî mararî pra, Tiro cidaderî ponkon pemonkonyamî' esewankonoma'pî yentai. Moropai Sidom ponkon e'taruma'tî'pî yentai, amîrî'nîkon e'taruma'tî kupî sîrîrî. Maasa pra innape imaimu ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon ye'nen. ²³ Amîrî'nîkon kanan Cafarnaum ponkon, ka' pona attîkon kai'ma eesenumenkakon. Tîise ka' pona ayanu'nîpîkon Paapaya pepîn amakuyikon wenai. Tîise Paapaya atî'kakon kupî sîrîrî. Maasa pra mîrîrî î' ikupî eserîkan pepîn apatakon ya' e'kupî'pî e'ku'sa' ya Sidom cidaderî po, moro tîko'mansenon tî'ka'pî Paapaya pepîn e'painon sîrîrî tîpose –ta'pî Jesusya. ²⁴ –Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Paapaya amîrî'nîkon taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra, Sodoma ponkon taruma'tî tîuya yentai, pemonkonyamî' yenumî tîuya yai –ta'pî Jesusya.

*Erî'ka'tane'tî Uupia Taa Jesusya
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Mîrîrî yai Jesus epîrema'pî Paapa pî': –Paapa, tamî'nawîron yepotorî amîrî. Ka' konekatîpon amîrî, moropai non konekatîpon. Morî pe

man tauya apî'. Maasa pra epu'nen pe awe'to' anenomî'pî yenposa'ya epu'nenan pepînya ayepu'to'pe. Epu'nen pe tîwe'sanonya epu'tî namai yenomî'pîya moropai pakko pe tîwe'sanon pia yenposa'ya epu'to'pe to'ya. ²⁶ Inna Paapa. Sîrîrî kupî'pîya itu'se awanî yawîrî ikupî'pîya.

²⁷ Inî'rî ta'pî Jesusya: —Uyunya tamî'nawîron tîisa' man uupia. Anî'ya uurî, Paapa munmu epu'tî pra man tîise uyunya neken epu'tî. Moropai anî'ya uyun epu'tî pra man. Tîise uurî, inmuya neken epu'tî. Moropai manni'kanya nîrî epu'tî, epu'tî to'ya yu'se uurî e'to'ya. Inkamoro pî' ekaremekîuya —ta'pî Jesusya.

²⁸ Moropai ta'pîiya to' pî': —Asi'tî uupia tamî'nawîronkon amîrî'nîkon apî'kapî'san. Amî'ne pe imakui'pî wanî ye'nen aapî'ka'sa'kon. Eturumakatî uupia moropai ipata'pî ya' eerî'ka'to'kon ton tîrîuya. ²⁹ Uurîya ayenupato'kon yapi'tî. Esenupatî uyeseru pî' maasa pra uurî eranmîra tîwe'sen mîîpan pepîn. Mîrîrî warantî eerî'ka'to'kon eporîya'nîkon uupia. ³⁰ Maasa pra sa'me pra uyeseru wanî, ikupîkonpa. Moropai aapia'nîkon meruntî tîrîuya amî'mîra awe'to'pe —ta'pî Jesusya.

12

Jesus Wanî Erî'kannîto' Weiyu Esa' Pe (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Tîise tîiko'manse pu'kuru pra erî'ka'nîto' weiyu yai Jesusya mararon pepîn trigo ye'ka rukku'nîtî'pî iratai winîpai tiaron iratai pona tînenupa'san pokonpe si'ma. Mîrîrî yai emî'ne to'

wanî'pî kure'ne. Mîrîrî ye'nen inkamoroya trigo pikka pia'tî'pî moropai mîrîrî yaku'pî to'ya. ² Mîrîrî kupî to'ya era'ma'pî fariseuyamî'ya. Inkamoroya ta'pî Jesus pî': —A'kî, anenupa'san esenyaka'man pî' man erî'ka'nîto' weiyu yai. Moisés nuri'tîya uyenupa'pîkon yawîrî pra, yairî pra to' wanî mîrîrî. Erî'ka'nîto' weiyu yai to' esenyaka'ma —ta'pî to'ya.

³ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya to' pî': —Awenpenatakon pra naatî, pena e'menuka'pî kaareta pî', î' kai'ma Davi nuri'tî pî' teeseurîmasen? Pena emi'ne awanî'pî moropai itonpayamî' nîrî wanî'pî emi'ne. ⁴ Mîrîrî ye'nen mîikîrî ewomî'pî Paapa yewî' ta. Moropai Paapa pia to' nîtirî'pî trigo puusa' mo'ka'pîiya Moisésya yenupanto' yawîrî pra. Moropai tonpayamî' pia itîrî'pîiya. Mîrîrî yaku'pî to'ya. Teepîremasanon neken naku to' nîtirî'pî yaku'pî to'ya. [Tîise mîrîrî pî' Paapa ekore'masa' pra awanî'pî.]

⁵ Moropai Moisés nuri'tî kaaretariya taasa' erenkasa'ya'nîkon pra naatî? Erî'ka'nîto' weiyu yai teepîremasanon esenyaka'ma Paapa pia tîntîrîkon po'tî pî' epîremanto' yewî' ta. Mîwîni tîise Moisés nuri'tîya yenupanto' yawîrî pra to' wanî pepîn.

⁶ Tauya sîrîrî apî'nîkon. Mîrîrî epîremanto' yewî' era'maya'nîkon manni' yentainon tarî man —ta'pî Jesusya. [Tîpî' eeseurîma'pî epîremanto' yewî' yentai tîwanî pî'.] ⁷ —Paapa maimu e'menukasa' see warantî:

“Uurî wanî sîrîrî itu'se morî pe e'sa'namanto'kon tiaronkon yarakkîrî anpo'tîkon pe antîrîkon yu'se wanî yentai,” **Os 6.6**

ta'pî Paapaya. Mîrîrî epu'tîya'nîkon ya, î' taato'pe awanî, î' ku'nenan pî' aatako'menkakon pepîn

e'painon. ⁸ Maasa pra uuri ka' poi iipi'pî wani erî'ka'nîto' weiyu yai, tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe –ta'pî Jesusya.

Jesusya Warayo' Itenya Apîta'pî Yepi'ti
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jesus epa'ka'pî miarî pai moropai attî'pî to' epere'to'kon yewî' ta. ¹⁰ Miarî to' epere'to'kon yewî' ta tiwin warayo' wani'pî pri'yawon pepîn itenya apîta'pî. Mîrîrî yai miarî manni'kan fariseuyamî' wani'pî î' kupî Jesusya anepu'pai, teserukon yawîrî pra, “A'kî, yairî pra awanî,” taakonpa kai'ma. Mîrîrî ye'nen ekaranmapo'pî to'ya: –Morî pe awanî e'painon? Moisés nuri'tiya yenupanto' yawîrî pra pemonkon yepi'tito'pe erî'ka'nîto' weiyu yai? –ta'pî to'ya.

¹¹ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya to' pî': –Amîrî'nîkon kore'ta tekîn kenan wani ya, itekîn carneiro enasa' ya, itu'nakan ya' erî'ka'nîto' weiyu yai, itesa'ya kin imo'ka pepîn e'painon, erî'ka'nîto' weiyu pe awanî ye'nen? –ta'pîiya. ¹² –Moriya pemonkon wani mîrîrî ipîkku pe, carneiro yentai. Mîrîrî ye'nen Moisés nuri'tiya yenupanto' yawîrî pemonkonyamî' pîika'tito'pe awanî mîrîrî erî'ka'nîto' weiyu yai. ¹³ Moropai Jesusya ta'pî mîikîrî warayo' pî': –Ayenya kainunkî –ta'pîiya. Moropai temekon kainumî'pîiya. Mîikîrî esepi'tî'pî. Tiaron itenya ratai warantî, morî pe eena'pî. ¹⁴ Tîise mîrîrî tîpo fariseuyamî' epa'ka'pî to' epere'to'kon yewî' tapai. Moropai inkamoroya teserukon koneka'pî î' kai'ma Jesus wîi tîuya'nîkon pî'.

Paapa Nîmenka'san Ipoitîrîtonon

15 Mîrîrî warantî taasa' to'ya yekare epu'tî tîuya pe, Jesus wîtî'pî miarîpai. Arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî ipîkîrî. Tamî'nawîronkon pri'yawonkon pepîn yepî'tî'pîiya miarî. 16 Moropai inkamoro pî' ta'pî Jesusya teesepe'tîsa'kon ekaremekî to'ya namai. 17 Sîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra awe'kupî pe man taasa' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaías nurî'tîya yawîrî.

18 Ta'pî Paapaya: —Mîseni' upoitîrî wanî umenka'pî pe, unsa'nama pe.

Kure'ne uurî atausinpasa' pu'kuru wanî ipî'.

Mîikîrî pia uyekaton tîrîuya.

Moropai mîikîrîya î' kai'ma Judeuyamî' pepîn pîika'tî kupî yekare ekaremekî, yairî to' e'to'pe.

19 Mîikîrî wanî teesiyu'pî'sen pe pra tiaron yarakkîrî, moropai tîwentaimepî'sen pe pra.

Moropai e'ma tapi' mîikîrî maimu eta pemonkonyamî'ya pepîn.

20 Itarumai'san pemonkonyamî' wanî a'tu'mîra mana ye' yaki'tapapî'sa' warantî to' wanî. Tîise iwaikî' tu'kaiya pepîn.

Moropai apo' iparu e'tî'ka'pî ye'nen a'tu'mîra tîwe'sen yi'nîpîiya pepîn.

Tîise inkamoro yapîtanîpîiya pemonkonyamî' yenumî Paapaya pîkîrî. Mîrîrî yai yairî ku'nenan wanî imakui'pî ku'nenan yentai.

21 Mîrîrî yai Judeuyamî' pepînya innape ikupî pe man.

Moropai mîikîrî winî tîwe'pîika'tîto'kon nîmîkî pî' to' ko'mamî pe man,

Is 42.1-4

ta'pî Isaías nurî'tîya pena.

Jesus Pî' Makui Poitîrî Taa To'ya
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

²² Mîrîrî yai warayo' enkaru'nan moropai imaimu pîn yari'pî to'ya Jesus pia. Maasa pra imariwa'ka' pe awanî'pî. Mîikîrî yepi'tî'pî Jesusya moropai mîikîrîya era'ma pia'tî'pî moropai eeseurîma'pî nîrî. ²³ Mîrîrî kupî Jesusya era'masa' tûya'nîkon pî', arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî mararî pra teesewankono'mai. Moropai inkamoro esekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: — Pîika'tîton, Davi nurî'tî paari'pî, Paapa nîmenka'pî manni' pepîn kin mîserî warayo'? —ta'pî to'ya.

²⁴ Mîrîrî taa to'ya eta tûya'nîkon ye'nen, fariseuyamî'ya yuuku'pî: —Inkamoro ye'kakon imariwa'yamî' yenpa'kaiya, meruntîri ton tîisa' imariwa'yamî' yepotorîya mîrîrî iipia Belzebuya, maasa pra makui mîikîrî Belzebu —ta'pî to'ya.

²⁵ Tîise î' kai'ma tîpî' to' esenumenkato' epu'tî'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya: —A'kî, tiwinan pata ya' tîiko'mansenon wanî ya eseyaton pî', inkamoro eseya'nama. Moropai to' e'tî'ka tamî'nawîrî. Moropai tonpakon pokonpe tîmurukun pe tiwinan wîttî ta tîiko'mansenon wanî ya, inkamoro ko'mamî teesiyu'pîtîkon pî' morî ton pra. Moropai to' ekore'ma tu'ka. To' e'tî'ka tamî'nawîrî. Mîrîrî warantî meruntî ke to' wanî pepîn e'painon. ²⁶ Mîrîrî warantî makui ko'mamî ya, tîpemonkonoyamî' pokonpe teesiyu'pîtî pî'. Meruntî ke awanî pepîn tîpemonkonoyamî' pokonpe. Mîrîrî ye'nen Makuiya tîpoitîrîtonon yenpa'ka pepîn pemonkonyamî' yapai. ²⁷ Tîise taaya'nîkon upî': “Belzebu meruntîri ke o'ma'kon yenpa'kaiya mîrîrî”, taaya'nîkon upî' —ta'pîiya.

—Tîise mîrîrî warantî awanî ya, anî'ya meruntî tîrî anenupa'sankon pia o'ma'kon yenpa'kato'pe to'ya? Inkamoroya taa e'painon apî'nîkon: “Esenku'ti'san pe awanîkon”, taa to'ya, Maasa pra inkamoroya meruntî yapisî warantî yapisîuya nîrî —ta'pîiya.²⁸ —Tîise Paapa yekaton meruntîri ke o'ma'kon yenpa'kauya ya, Paapa ii'sa' man epu'tiya'nîkon ayesa'kon pe.

²⁹ A'kî, tauya anî' ewomî pepîn e'painon, warayo' tîyurapai kenan tewî' era'manen pe tîwe'sen yewî' ta yama'runpai. Maasa pra meruntî ke awanî ye'nen. Tîise e'mai' pe mîikîrî yewa'tîpîti' yu'se wanî moropai î' rî itemanne yama'runpato'pe.

³⁰ Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Anî'ya innape ukupî pra awanî ya, uyeyaton pe awanî mîrîrî. Moropai anî' esenyaka'ma pra awanî ya uurî ton pe, uurî esenyaka'mato' taruma'tîiya mîrîrî —ta'pî Jesusya. ³¹ —Mîrîrî wenai tauya sîrîrî apî'nîkon. Î' rî imakui'pî warayo'kon nîkupî'pî mîrîrî kupî Paapaya tamî'nawîrî tîwanmîra. Moropai imakui'pî pe Paapa winîkîi to' eseurîmato'kon, mîrîrî kupîiya tîwanmîra. Tîise anî' eseurîma ya Morî Yekaton Wannî winîkîi, Makui pe awanî mîrîrî kai'ma, imakui'pî pe mîrîrî kupî Paapaya pepîn tîwanmîra. Tîise aako'mamî ipatîkarî imakui'pî pe Paapa winîkîi. ³² Moropai ta'pîiya: —Anî' eseurîma ya uurî ka' poi iipî'pî winîkîi imakui'pî pe, mîrîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya tîwanmîra. Tîise anî' eseurîma ya Morî Yekaton Wannî winîkîi imakui'pî pe, mîrîrî kupî Paapaya pepîn tîwanmîra sîrîrî pata po tîise aako'mamî ipatîkarî —ta'pî Jesusya.

Yei Teperu Tînen Esepu'ti Iteperu Pîkînsa'
(Lc 6.43-45)

³³ Moropai Jesusya ta'pî: —A'kî, amîrî'nîkon pî' tauya î' kai'ma yei, teperu tînen wanî esepu'ti iteperu wenai. Morî pe iteperu wanî ya, eesepu'ti morî pe ite wanî. Moropai imakui'pî pe iteperu wanî ya, eesepu'ti imakui'pî pe ite wanî nîrî. ³⁴ Amîrî'nîkon wanî imakui'pî pe îkîiyamî' munkîyamî' wanî imakui'pî pe warantî. Tîise o'non ye'ka pe morî pe eeseurîmakon, imakui'pî pe si'ma? Maasa pra ayewankon tîwe'sen yawîrî eeseurîmakon. ³⁵ Tîise warayo' morî pe tîwe'sen eseurîma morî pe, maasa pra morî pe itewan wanî ye'nen. Mîrîrî warantî nîrî warayo' imakui'pî pe tîwe'sen eseurîma imakui'pî pe, maasa pra imakui'pî pe itewan wanî ye'nen, —ta'pîiya.

³⁶ —Mîrîrî pî' tauya —ta'pî Jesusya. —Tiwin wei Paapaya tamî'nawîronkon yenumî yai î' ta'pî tîuya'nîkon ekareme'se to' e'mî'sa'ka kupî sîrîrî Paapa rawîrî. Mîrîrî tamî'nawîrî î' ta'pî tîuya'nîkon, se' tapairî ekareme'to'pe to'ya Paapa pî' —ta'pî Jesusya. ³⁷ —Maasa pra amaimu'pîkon wenai Paapaya taa kupî sîrîrî: “Imakui'pî pe naatîi. Ayenumîuya'nîkon sîrîrî”, taiya. Mîîwîni pra awanî ya, morî amaimu'pîkon wenai Paapaya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: “Î' wani' pra man, morî pe naatîi”, taiya kupî sîrîrî.

Tînera'makon Ton Esatî To'ya Jesus Pî'
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Mîrîrî yai tiaronkon Moisés nuri'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya, moropai fariseuyamî'ya ta'pî Jesus pî': —Anna yenupanen,

anna nera'maton anî' nîkupî eserîkan pepîn kupîya
yu'se anna man —ta'pî to'ya.

³⁹ Tîise inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya:
—Î' warantî see sîrîrî pankon pemonkonyamî'
wanî sîrîrî imakui'pî pe pu'kuru. Anera'makon
ton esatîya'nîkon innape uurî kupîkonpa. Tîise
ikupîuya pepîn anera'makon ton. Tîise penaron
Paapa maimu ekareme'nen Jonas nurî'tî yekare
neken epu'tîya'nîkon yu'se wai. ⁴⁰ Maasa pra Jonas
ko'mamî'pî seurîwî'ne wei moropai seurîwî'ne
ewaron kaisari kure'nan moro' ro'ta ya'. Mîrîrî
warantî nîrî uurî ka' poi iipî'pî ko'mamî kupî
sîrîrî seurîwî'ne wei moropai seurîwî'ne ewaron
kaisari non ya'. ⁴¹ A'kî, tiwinano'pî wei yai,
Paapaya apo' ya' pemonkonyamî' yenumî yai
Nîniveponkon pemonkonyamî' nurî'tî e'mî'sa'ka
pe man. Moropai inkamoroya taa kupî sîrîrî
apî'nîkon: “Î' wani' awanî ye'nen amakuyikon
rumakaya'nîkon pra awanîkon?” taa to'ya.
“Maasa pra pena Jonasya itekare ekaremekî
yai, umakuyikon rumaka'pî annaya,” taa to'ya.
Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî tarî
awanî manni' akore'ta'nîkon, uurî wanî Jonas
yentai, tîise amakuyikon rumakaya'nîkon pepîn
—ta'pîiya. ⁴² Inî'rî ta'pîiya: —Mîrîrî yai nîrî pata esa'
pe tîwe'sen nurî'tî wîri' Sabá poinon e'mî'sa'ka kupî
sîrîrî. Moropai mîikîrîya taa kupî sîrîrî apî'nîkon:
“Î' wani' awanî ye'nen innape ikupîya'nîkon
pra awe'sa'kon”, taiya. Maasa pra mîikîrî wîri'
nurî'tî ii'pîti'pî aminke pai epu'nen pe tîwe'sen
Salomão nurî'tîya tenupato'pe kai'ma etai. Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. A'kî, uurî wanî

akore'ta'nîkon manni' Salomão epu'nen pe si'pî yentai –ta'pî Jesusya.

O'ma' Enna'po Inî'rî Warayo' Ya'
(Lc 11.24-26)

⁴³ Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: –Pemonkon yapai teepa'ka tîpo, o'ma' asarî ko'mannîpî tuna ton pîn yapî', teerî'ka'to' ton yuwa pî'. Tîise eporî tîuya pra tîwanî ya, taiya: ⁴⁴ “Kaane, enna'poi ya'ta yapai epa'ka ne'tikini ya'rî” taiya. Moropai mîikîrî enna'po. Mîikîrîya yapai teepa'ka'pî eporî yawon pra tîise, morî yeka'maiya pra tîise. ⁴⁵ Moropai mîikîrî o'ma' wîti iipiapai tiaronkon o'ma'kon etai tarakkîrî to' ko'manto'pe kai'ma. Mîikîrîya tiaronkon o'ma'kon enepî asakî'ne mia' pona tîlmo'tai kaisarî. Inî' panpî' imakui'san enepîiya mîikîrî warayo' ya' inkamoro ko'manto'pe. Inkamoroya mîikîrî taruma'tî mararî pra. Pena e'mai' pe imakui'pî tîwanî'pî yentai mîikîrî warayo' yeseru wanî. Maasa pra inkamoro wanî ye'nen itewan ya'. Mîrîrî warantî awanî pe man, imakui'pî sîrîrî pankon pemonkonyamî' yarakkîrî –ta'pî Jesusya.

Jesus Yan Moropai Itonpayamî'
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Mîrîrî yai Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne pemonkonyamî' pî', isan moropai itonpayamî' ita'mi'san erepamî'pî. Inkamoroya poro po si'ma yanno me'po'pî yarakkîrî teeseurîmakonpa. ⁴⁷ Tiaronya ta'pî ipî': –A'kî, asanya moropai ayakontononya ayanno pî' man, ayarakkîrî eseurîmapai to' wanî –ta'pîiya ipî'.

⁴⁸ Mîrîrî taiya yuuku'pî Jesusya: —Anî' ye'ka see pemonkon pî' maama' moropai mooyi tauya e'painon? ⁴⁹ Moropai tînenupa'san winîkîi era'ma'pîiya, moropai ta'pîiya: —Tarî tiaronkon man uupia —ta'pîiya. —Insamoro pî' maama' moropai mooyi tauya e'painon. ⁵⁰ Uyun Paapa ka'pon yeseru ku'nenan pî' mooyi moropai ma'non moropai maama' tauya. Maasa pra Paapa maimu yawîrî tîwe'sanon wanî uyonpa pe pu'kuru —ta'pî Jesusya.

13

Tînmîri Pînnen Warayo' (*Mc 4.1-9; Lc 8.4-8*)

¹ Mîrîrî weiyu yai Jesus wîtî'pî wîtî tapai Galilêia ku'pî yena pona. ² Arinîkon pemonkonyamî' ii'sa' wanî'pî tîpatakon yapai. Inkamoroya mararî pra Jesus woima'tîsa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus asara'tî'pî kanau ya'. Mîîkîrî e'tukka'pî tuna ka. Moropai eereuta'pî. Moropai pemonkonyamî' e'nîmî'pî kasapan po. ³ Mîîkîrîya to' yenupa pia'tî'pî tu'kan panton ke. Ta'pîiya:

—Warayo' wîtî'pî tînmîri pînse. ⁴ Tînmîri ya' tînpîmî pîmî'pîiya tîsorokai'ma. Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî e'ma ena po. Mîrîrî era'ma'pî toronyamî'ya moropai yenno'mapî'tî'pî to'ya tamî'nawîrî, maasa aaro'ta pra tîise —ta'pîiya. ⁵ —Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî mararon non ya' tî' parappa pe tîwe'sen pona. Moropai ka'ne' pe aaro'ta'pî tîise aakarata'pî pata'se' ton pra awanî'pî. ⁶ Mîrîrî inpîmî'pî yonpa aro'ta'pî tîise a'ne' pe pu'kuru wei a'na'pî. Mîrîrîya ya'pi'tanîpî'pî

maasa pra kure'nan ikara wîtîto' ton pra awanî ye'nen. ⁷ Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî mî'nî ye'kon kore'ta. Mîrîrî aro'ta'pî mî'nî ye'pokonpe. Mîrîrî mî'nî ye'ya itaruma'tî'pî teperu tîrîiya pra tîise. ⁸ Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî morî pe tîwe'sen non pona. Mîrîrî aro'ta'pî, aarenta'pî moropai eepeta'pî. Tiaron epeta'pî 30 kaisarî moropai tiaron epeta'pî 60 kaisarî. Moropai tiaron epeta'pî 100 kaisarî. Sîrîrî warantî morî non pona ena'pî epeta'pî, mararî pra e'mai' pe awanî'pî yentai pu'kuru –ta'pî Jesusya.

⁹ Moropai Jesusya ta'pî to' pî': –Anepu'pai awanîkon ya, etatî, epu'tî –ta'pîiya.

*Î' Tonpe Jesusya Panton Ekaremekî
(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Mîrîrî pe rî Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Inkamoroya ekaranmapo'pî. –Î' wani' awanî ye'nen pemonkonyamî' yenupaya mîrîrî panton pe –ta'pî to'ya ipî'.

¹¹ Jesusya to' maimu yuuku'pî: –Paapa yekare anî' nepu'tî pepîn ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. Î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe Paapa iipî ekaremekîuya sîrîrî epu'tîkonpa. Tîise inkamoro Paapa yu'sankon pepîn pî' aronne ekaremekîuya pepîn. Tîise panton pe neken ekaremekîuya epu'tî to'ya namai. ¹² Tîise mararî Paapa maimu epu'tî anî'ya ya, inî' panpî' epu'nen tîrî Paapaya iipia. Moropai epu'tîiya itu'se tîwanî pikîrî. Tîise Paapa maimu yu'san pepîn awanî ya, tamî'nawîrî imo'ka Paapaya iipiapai. Mararî epu'tî tîuya kai'ma mîikîrî esenumenka. Tîise Paapaya imo'ka iipiapai –ta'pî

Jesusya. ¹³Ta'pî Jesusya: —Mîrîrî ye'nen panton pe neken to' yenupapîtiuya.

Maasa pra uyera'ma to'ya tîise anî' pe wanî epu'tî to'ya pepîn.

Moropai umaimu eta to'ya tîise î' taasai'ya pe awanî epu'tî to'ya pepîn —ta'pîiya.

¹⁴—Mîrîrî ye'nen to' wanî Paapa maimuya taasa' yawîrî, penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaiás nurî'tî kaaretariya taasa' yawîrî. Ta'pî Paapaya pena:

“Etaya'nîkon apanakon ke tîise î' aneta'pîkon epu'tîya'nîkon pepîn.

Moropai era'maya'nîkon ayenukon ke.

Tîise î' anera'ma'pîkon epu'tîya'nîkon pepîn.

¹⁵Maasa pra inkamoro pemonkonyami' yewan ena'pî sa'man pe pu'kuru.

Tu'ke î' eta to'ya tîpanakon ke.

Tîise epu'tî to'ya pepîn.

Moropai tenukon yenpinnuku'pî to'ya,

mîrîrî ye'nen î' era'ma to'ya pepîn.

Tîise eta to'ya ya,

moropai era'ma to'ya ya,

epu'tî to'ya e'painon.

Mîrîrî wenai tîmakuyikon rumaka to'ya e'painon.

Moropai inkamoro pîika'tiuya e'painon”, *Is 6.9,10*

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya.

¹⁶—Tîise amîrî'nîkon wanî taatausinpai pu'kuru epu'tîya'nîkon ye'nen. Maasa pra era'maya'nîkon.

Moropai etaya'nîkon ye'nen, epu'tîya'nîkon —ta'pîiya tînenupa'san pî'. ¹⁷—Ayenku'tiuya'nîkon pepîn.

Inna pî' pu'kuru tauya sîrîrî. î' anera'ma'pîkon uwinîpai, anera'mapai arinîkon penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan

profetayamî' nuri'tî wani'pî. Moropai yairî tîwe'sanon arinîkon pemonkonyamî' wani'pî nîrî. Tîise mîrîrî yai uyera'ma to'ya eserîke pra awani'pî. Moropai î' aneta'pîkon uwinîpai anetapai nîrî to' wani'pî. Tîise eta to'ya eserîke pra to' wani'pî nîrî –ta'pî Jesusya.

Jesusya Panton Ekaremekî

Epu'to'pe To'ya Î Taato'pe Awani' (Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Jesusya ta'pî to' pî': –Maasa etatî. Î' taa mîserî warayo' tînmîri pînnen pantoniya ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. ¹⁹ Inpîmî yonpa enasa' e'ma ena pona warantî pemonkonyamî' wani'. Paapa maimu eta to'ya. Î' kai'ma Paapa iipî tesa'kon pe kupî yekare eta to'ya. Tîise mîrîrî pîinama to'ya pra awani'. Mîrîrî ye'nen Makui iipî ka'ne' pe itekare to' neta'pî mo'kai. Mîîkîrîya to' neta'pî itekare mo'ka inî'rî ipî' to' esenumenka namai –ta'pîiya. ²⁰ –Moropai tiaronkon pemonkonyamî' wani' tî' parappa pona ena'pî warantî. Itekare eta to'ya moropai inkamoroya yapisî mararî pra taatausinpai. ²¹ Tîise inkamoroya sa'me pu'kuru yapisî pepîn tewankon ya'. Tîise Paapa maimu yapi'sa' to'ya wenai tiaronkonya tîmu'tunpakon ya, irumaka to'ya ka'ne' pe. Maasa pra ikara ton pra, yei wani' manni' warantî tî' parappa po to' apîtato' ton pra awani'. Mîrîrî wenai itekare etato' tîuya'nîkon rumaka to'ya. ²² Moropai tiaronkon wani' mî'nî ye'kana' ena'san warantî. Itekare eta to'ya. Mîrîrî pî' to' atausinpa. Tîise tiaron pensa Paapa maimu yawîrî ikupî to'ya

pepîn. Maasa pra kure'ne inkamoro esenumenka tarîron non yeseru pî'. Moropai inkamoroya teesenku'tîi kure'ne temannekon yapurî Paapa yapurî tûuya'nîkon yentai. Mîrîrî ye'nen inkamoro arenta pepîn Paapa munkîyamî' pe –ta'pîiya. ²³ – Moropai tiaronkon wanî morî non pona ena'san warantî. Inkamoroya Paapa maimu eta to'ya moropai epu'tî to'ya. Î' kai'ma inpîmî epeta'pî warantî eepeta'pî. Mararî panpî' eepeta'pî warantî tiaronkonya Paapa maimu kupî mararî. Kure'ne panpî' eepeta'pî warantî tiaronkonya Paapa maimu kupî kure'ne panpî'. Moropai tiaron epeta'pî mararî pra warantî tiaronkonya innape Paapa maimu kupî mararî pra –ta'pî Jesusya.

Jesusya Kansipu'kurai Yekare Ekaremekî

²⁴ Jesusya inî'rî panton ekaremekî'pî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî ekaremekî'pîiya. Ta'pîiya: –See warantî awanî, warayo'ya tekkari yena'pî pîmî'pî ipapoi'ma tînmîri ya. Moropai ipîmî tîpo eemikku'pî tewî' ta. Moropai iwe'na'pî ewaron ya' taseru ta. ²⁵ Tîise tamî'nawîronkon wetun tanne, iteyaton wîtî'pî inmîri ya'. Mîikîrîya inpîmî'pî trigo ye' kore'ta kansipu'kurai ena'pî pîmî'pî. ²⁶ Inpîmî'pî arenta'pî moropai eepeta winîkîi kansipu'kurai ye' nîrî arenta'pî ipokonpe. Ikore'ta awanî'pî.

²⁷ Mîrîrî ye'nen umî esa' poitîrîtonon wîtî'pî iipia. Moropai ta'pî to'ya ipî': “Anna karaiwarî, amîrîya morî pîmî'pîya innape nai?” ta'pî to'ya ipî'. Inkamoro maimu yuuku'pî to' karaiwarîya. “Inna morî pîmî'pîuya”, ta'pîiya. “Tîise o'non pata pai

kin kansipu'kurai erepansa' mîrîrî ikore'ta?" ta'pî to'ya.

²⁸ Moropai to' maimu yuuku'pî warayo' umî esa'ya. “Uyeyatonya mîrîrî ku'sa” ta'pîiya. Moropai ipoitîrîtononya ta'pî ipî: “Mîrîrî kansipu'kurai yaroka annaya yu'se nan?” ta'pî to'ya.

²⁹ “Kaane kîsarokatî maasa” ta'pîiya. “Maasa pra yarokaya'nîkon ya trigo ye' yarokaya'nîkon nîrî ipokonpe” ta'pîiya. ³⁰ “Tîwî narentai tîmurukun pe. Trigo ya'tîto' weiyu eseposa' yai, tauya ya'tînenan pî'. E'mai' pe kansipu'kurai ya'tîtî moropai mîrîrî yaironpî'tî apo' ya' aaranto'pe. Tîise trigo konekatî uyewî' ta aako'manto'pe tauya to' pî’”, ta'pî warayo'ya –ta'pî Jesusya. –Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai.

Mostarda Ena'pî Yekare

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Moropai tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya tînenupa'san pî'. Ta'pîiya: –Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî ekaremekîuya sîrîrî. Awanî see warantî: Warayo'ya tînpîmî mostarda ena'pî pîmî'pî tînmîri ya' –ta'pîiya. ³² –A'kî, mîrîrî inpîmî mostarda ena'pî wanî si'mîrikkî pe pu'kuru. Tiaronkon umî ya' tîpînsenkon yena'pî ma're awanî. Tîise aarenta yai, kure'ne aarenta tiaronkon yentai. Mîrîrî ena kure'ne yei pe. Mîrîrî ye'nen tu'ke toronyamî' erepamî ipona. Inkamoroya taponse'kon ton konekapîtî ipanta pona –ta'pî Jesusya. –Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai –ta'pîiya.

*Trigo Yai'meto' Fermento Yekare
(Lc 13.20-21)*

³³ Tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ekaremekîpa kai'ma. Ta'pîiya: —See warantî awanî. Wîri'ya kîsere'na kore'ta fermento tîrî'pî moropai mîrîrî yai'me'pîiya. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî kîsere'na sa'mo'pî fermentoya —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai —ta'pîiya.

*Î' Ton Pe See Panton Pe Jesusya Ekaremekî
(Mc 7.33-34)*

³⁴ Tamî'nawîrî mîrîrî ekaremekî'pî Jesusya panton pe. Î' rî ekaremekîiya pra awanî'pî panton pe pra. Tîise panton pe neken to' yeurîma'pîiya.
³⁵ Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta nuri'tîya taasa' yawîrî awe'ku'to'pe. Pena ta'pî profeta nuri'tîya:
Paapa maimu ekaremekîuya panton pe.
Pena sîrîrî pata koneka'pî tîuya pata pai anî' nepu'tî'pî pepîn ekaremekîuya kupî sîrîrî *Sl*
78.2
ta'pî profeta nuri'tîya.

Î' Taato'pe Kansipu'kurai Yekare Wanî

Ekaremekî Jesusya

³⁶ Mîrîrî tîpo arinîkon pemonkonyamî' nîmî'pî Jesusya. Moropai attî'pî wîttî ta. Miarî tîise in-enupa'san erepamî'pî iipia. Inkamoroya ta'pî ipî': —Î' taato'pe mîrîrî kansipu'kurai pantoni wanî ekareme'kî anna pî' —ta'pî to'ya.

³⁷ Jesusya to' maimu yuuku'pî: –Uurî ka' poi iipî'pî wanî tînpîmî morî pînnen pe –ta'pîiya.
³⁸ –Mîrîrî umî wanî tamî'nawîrî pata pe sîrîrî non po. Inpîmî wanî Paapa pemonkonoyamî' pe, manni'kan tesa'kon pe awe'to'pe Paapa pia eturumaka'san pe. Tîise kansipu'kurai wanî Makui pemonkonoyamî' pe –ta'pîiya. ³⁹ –Moropai kansipu'kurai pînnen wanî Makui pe. Trigo ya'tîto' weiyu tauya manni' wanî tamî'nawîron ataretî'kasa' pe. Inkamoro ya'tînenan wanî inserîyamî' pe –ta'pîiya. ⁴⁰ –Umî esa' poitîrîtononya kansipu'kurai ya'tî'pî moropai apo' ya' yenumî'pî to'ya aaranto'pe. Mîrîrî warantî ikupî inserîyamî'ya kupî sîrîrî tiwinano'pî weiyu yai tamî'nawîron ataretî'kasa' yai –ta'pîiya. ⁴¹ –Mîrîrî weiyu yai uurî, ka' poi iipî'pîya inserîyamî' yarima upemonkonoyamî' kore'ta. Tiaronkonya imakui'pî kupî emapu'tînenan menka to'ya. Moropai pemonkonyamî' imakui'pî ku'nenan menka inserîyamî'ya tamî'nawîrî –ta'pîiya. ⁴² –Moropai inkamoro imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' yenumî inserîyamî'ya apo' kure'nan ya'. Miarî apo' ya' si'ma to' karau mararî pra teekon tîpa'tîi ne'ne' pe apo' wanî ye'nen –ta'pîiya. ⁴³ –Tîise manni'kan yaironkon Paapa maimu yawîrî si'san wanî kupî sîrîrî ipîkku pe, Paapa, to' yunkon pata ya'. Ipîkku pe weiya tamî'nawîron weiyu'ma warantî to' wanî kupî sîrîrî –ta'pîiya. –Umaimu anepu'pai awanîkon ya, mîrîrî epu'tîya'nîkon –ta'pî Jesusya.

Epe'ke Tîwe'sen Yenonsa' Yekare

44 Tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî see warantî: Pena epe'ke tîwe'sen yenonsa' eporî'pî warayo'ya umî ya'. Mîrîrî eposa' tîuya ya, inî'rî yenomî'pîiya. Moropai taatausinpai attî'pî. Tamî'nawîron temanne ke awe'repa'pî. Moropai mîrîrî yepe'pî ke manni' umî, o'non pata epe'ke tîwe'sen yenomî tîuya ya, mîrîrî yenna'pîiya —ta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' —ta'pîiya.

Epe'ke Diamante Yekare

45 —Moropai tiaron panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî epu'tikonpa —ta'pî Jesusya. —Awanî see warantî: Warayo' wanî'pî diamante yennanen. 46 Kure'nan diamante, epe'ke eposa' tîuya ya, tamî'nawîrî temanne ke mîikîrî e'repa'pî, mîrîrî yepe'pîkon ke kure'nan diamante epe'ke pu'kuru eposa' tîuya yennapa —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ya —ta'pîiya.

Moro'yamî' Wîrîrîkato' Yekare

47 Jesusya ta'pî: —Inî'rî tiaron panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe Paapa iipî epu'tikonpa. See warantî awanî: Moro'yamî' atawî'to'pe iku'sa' yenumî'pî warayo'konya iku'pî ka. Inkamoroya moro'yamî' yapisi'pî tu'ke si'ta —ta'pîiya. 48 —Mîrîrî moro'yamî' yapi'to' ya' moro'yamî' atapi'sa' yai tu'ke intapîkîrî. Mîrîrî woroka warayo'konya a'mun pona. Mîrîrî yai warayo'kon ereuta moro'yamî' era'mai. Moropai inkamoroya

morîkon moro'yamî' menka. To' yense' ya' to' yara'tî to'ya. Tîise tiaronkon moro'yamî' morîkon pepîn inkamoro papo to'ya poro pona –ta'pîiya. ⁴⁹ –Mîrîrî warantî awanî pe man, tiwin wei tamî'nawîron ataretî'ka ya. Mîrîrî yai moro'yamî' yapi'nenan warayo'kon warantî ikupî inserîyamî'ya kupî sîrîrî. Inkamoro wîti imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' menkai yairî tîwe'sanon kore'tapai. ⁵⁰ Moropai inkamoro tîmenka'sankon yenumî inserîyamî'ya kure'nan apo' ya'. Miarî inkamoro imakui'pî ku'nenan karau ko'mannîpî mararî pra teekon tîpa'tîi ne'ne' pe tîwanîkon ye'nen –ta'pîiya.

Amenan Wanî Yairî Moropai Penaro'

⁵¹ Jesusya tînenupa'san ekaranmapo'pî: – Tamî'nawîrî umaimu epu'tî pî' naatî, mîrîrî tauya manni'? –ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'. –Inna, epu'tî pî' anna man –ta'pî to'ya.

⁵² Mîrîrî yai ta'pî Jesusya to' pî': –Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' esenupa'san esenupa ya, uyesa'kon pe Paapa iipî kupî yekare pî' esenupa'san, inkamoro wanî unekaremekî pî' esenupa'san wanî wîtti esa' pe tîwe'sen warantî. Maasa pra mîikîrîya miarî pai temannekon amenan pe tîwe'sen mo'ka. Moropai amenan pe pra tîwe'sen mo'kaiya nîrî –ta'pî Jesusya.

Jesus Wanî Nazaré Pon Pe

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Moropai mîrîrî pantonkon ekaremekî tîpo, Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî. ⁵⁴ Mîrîrî yai Jesus enna'po'pî tarenta'pî pata pona. Miarî pemonkonyamî' yenupa'pî Jesusya

to' epere'to'kon yewî' ta. Moropai arinîkon imaimu etanenan esenumenka'pî kure'ne teese-wankono'mai. Inkamoro esekaranmapopîtî'pî. Ta'pî inkamoroya: —O'non pata epu'nen pe tîwanîpa Jesus esenupa'pî mîrîrî ye'ka anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'to'peiya? —ta'pî to'ya. ⁵⁵ —Maasa pra mîikîrî Jesus wanî pepîn kin manni' wîtî konekanen munmu pe? Maria more pepîn kin mîikîrî Jesus? Moropai Tiago, José, Simão, Judas ruinankon pepîn mîikîrî? —ta'pî to'ya ipî'. ⁵⁶ —Moropai iwîrisitonon tarî to' man tîise î' kai'ma tamî'nawîrî ikupî mîikîrî Jesusya? —ta'pî to'ya.

⁵⁷ Mîrîrî wenai Jesus maimu anetapai pra miarîronkon pemonkonyamî' wanî'pî. Tîise ta'pî Jesusya to' pî': —Morî pe pu'kuru tamî'nawîronkonya Paapa maimu ekareme'nen eseurîma eta. Tîise tonpayamî' ipata yawonkon neken wanî imaimu anetapai pra —ta'pî Jesusya.

⁵⁸ Mîrîrî yai Jesusya tu'ke anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî eserîke pra awanî'pî miarî Nazaré po. Maasa pra innape ikupî miarîronkon pemonkonyamî'ya pra awanî ye'nen.

14

João Batista Wû To'ya (Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe Herodes wanî'pî. Mîikîrîya tamî'nawîrî î' kupî Jesusya yekare eta'pî. ² Moropai mîikîrîya ta'pî tîpemonkonoyamî' teesenyaka'masanon pî': —Seru' pepîn see João Batista nuri'tî mîikîrî. Awe'mî'sa'kasa' mîrîrî. Mîrîrî wenai mîikîrîya anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'pîti mîrîrî meruntî ke —ta'pîiya.

3 Mîrîrî ta'pî mîikîrî pata esa' Herodesya maasa pra João yarakkamo me'posa' tûuya ye'nen atarakkannîto' ta. Mîrîrî kupî'pî Herodesya, maasa pra takon Filipe no'pî Herodias yarakkîrî awanî pî' João eseurîmasa' ye'nen. 4 Tu'ke ite'ka João Batistaya taapî'tî'pî pata esa' Herodes pî': — Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe yairî pra, imakui'pî ku'sa'ya mîrîrî, ayakon no'pî Herodias yarakkîrî tîwe'se —ta'pîiya. 5 Mîrîrî wenai pata esa' Herodes ekore'ma'pî. João Batista anwîpai awanî'pî. Tîise eranne' pe awanî'pî Judeuyamî' pî'. Maasa pra Paapa maimu ekareme'nen pe awanî kai'ma to' esenumenka'pî.

6 Tîise pata esa' Herodesya teesenpo'pî weiyu yai, entamo'kanto' mararon pepîn koneka'pî. Moropai pemonkonyamî' eta'pîiya mararî pra entamo'kai to' wî'tîto'pe. Mîrîrî yai Herodias more, maasaron wîri' aurîno'pî mananu'pî, tamî'nawîronkonya tera'ma tanne. Mîikîrî mana'to' pî' pata esa' Herodes atausinpa'pî mararî pra. 7 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîikîrî maasaron wîri' pî': — Seru' pe pra tauya sîrîrî apî'. Upî' î' rî itu'se awe'to' esatîya ya, tamî'nawîrî itîrîuya —ta'pîiya.

8 Moropai wîri' wî'tî'pî tîsan Herodias pia. Ekaremekî'pîiya. Moropai ta'pî isanya João pu'pai mesatîi. Ta'pî tîsanya yawîrî esatî'pîiya. —João Batista pu'pai'pî yu'se wai sunpa po —ta'pîiya.

9 Mîrîrî taiya ye'nen, pata esa' Herodes ena'pî yairî ma're. Tîise tamî'nawîronkon tînetas'anya eta tanne, î' itu'se awe'to' esatîya ya itîrîuya, taasa' tûuya ye'nen, maasaron wîri' nesatî tîrî tûuya ta'pîiya, seru' pe tîwanî namai. 10 Mîrîrî ye'nen João

Batista pu'paraikkâtî me'po'pîiya atarakkannîto' ta. ¹¹ Mîikîrî pu'pai'pî enepî'pî to'ya sunpa po. Mîrîrî tîrî'pî to'ya maasaron aurîno'pî wîri' pia. Moropai mîikîrîya tîsan pia yarî'pî. ¹² Mîrîrî yekare etasa' tîuya'nîkon pe João Batista nurî'tî nenupa'san iipî'pî iipia itesa'rî'pî era'mai. Moropai mîikîrî yu'na'tî'pî to'ya. Moropai mîrîrî ekareme'se to' wîtî'pî Jesus pî'.

Jesusya 5.000 Kaisaronkon Pemonkonyamî' Yekkari'tî

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ Tamî'nawîron mîrîrî e'ku'sa' yekare etasa' tîuya tîpo, Jesus moropai inenupa'san wîtî'pî kanau ya' miarîpai keren pona tuutîpa tiwinsarî. Tîise o'non pata awanî epu'tî'pî arinîkonya. Mîrîrî ye'nen to' epa'ka'pî tîiko'manto'kon yapai. Moropai to' wîtî'pî a'mun poro Jesus epose. ¹⁴ Moropai miarî Jesusya to' yeporî'pî. To' erepansa' wanî'pî irawîrî, kanau yapai tawautî pe. Jesusya kure'ne to' era'ma'pî tî'noko'pî pe, inkamoro itî'san. Mîrîrî ye'nen pri'yawonkon pepîn sa'ne yepi'tî'pîiya, miarî tîwe'sanon.

¹⁵ Pata ko'mamî tanne, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Moropai inkamoroya ta'pî ipî': — Insamoro arinîkon pemonkonyamî' wîtîto'pe ka'kî wîtîkon ta. Maasa pra ko'mamîiya pata enasa' man, î' ton pra e'nî tanne tarî keren po. To' wîtîsa' ya, morî pe awanî tekkarikon ton yennato'pe to'ya —ta'pîiya.

¹⁶ Tîise Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Insamoro pemonkonyamî' wîtî e'pai pra man —ta'pîiya. —

Tiise amiri'nikonya to' yekkari'ti e'pai man —ta'pi Jesusya tinenupa'san pi'.

¹⁷ Tiise inkamoroya yuuku'pi. Ta'pi to'ya: —I' kai'ma see, anna pia mia'taikin neken pao man. Moropai asaki'ne neken moro'yami' man —ta'pi to'ya. —Tami'nawironkon pia itiriya pepin —ta'pi to'ya.

¹⁸ —Ene'ti moriya uupia —ta'pi Jesusya to' pi'.

¹⁹ Moropai pemonkonyami' ereutato'pe pari' pona ta'piya to' pi'. Moropai miki'riya mia'taikinan pao yapi'si'pi moropai asaki'nankon moro'yami'. Moropai tenu yanumi'piya ka' ekaya. Moropai eepirema'pi yekkari wani' pona. —Mori pe pu'kuru man Paapa —ta'piya. Miri'ri tupo pao pirikkapiti'piya. Miri'ri tiri'piya tinenupa'sanya itito'pe pemonkonyami' pia. ²⁰ Miri'ri pi' tami'nawironkon esekkari'ti'pi itu'se tiwanikon pikiri. Moropai inkamoro yekkari yonpari'pi yannuku'pi Jesus nenupa'sanya asaki'ne pu' pona timo'tai waikara'pi kaisari. ²¹ Inkamoro pemonkonyami' esekkari'ti'san wani'pi 5.000 yairi warayo'kon, wiri'sanyami' moropai moreyami' tiku'ne'ti pra to' tiise.

Jesus Asari Tuna Poro

(Mc 6.45-52; Lc 6.15-21)

²² Miri'ri tupo Jesusya tinenupa'san pi' ta'pi kanau ya' to' asara'tito'pe. Moropai to' wito'pe tirawiri iku'pi ratai pona. To' witi tanne Jesusya arinikon yaiponti'pi to' emi'to'pe. ²³ Pemonkonyami' emi'to'pe to' yaiponti tupo Jesus enuku'pi wi' pona epi'remai tiwinsari. Miaritiise pata ewaronpami'pi tiwinsari tiise. ²⁴ Miri'ri tanne, inenupa'san wani'pi

iku'pî arakkita kanau ya'. Miarî to' tîise a'situn pe eena'pî. Mararî pra sipa sipa pe awanî'pî. Kanau pona eerepamî'pî meruntî ke.

²⁵ Anoinna pata tîise, maasa erenmapî rawîrî, tuna poro Jesus asarî era'ma'pî inenupa'sanya tîponaya'nîkon. ²⁶ Tuna poro mîîkîrî asarî era'ma tîuya'nîkon pe, inenupa'san wanî'pî mararî pra teesi'nî'se. Inkamoroya ta'pî: —Katonpî mîîkîrî! To' entaime'pî teesi'nî'se mararî pra. ²⁷ Inkamoro pî' Jesus e'pamî'pî ka'ne' pe. Ta'pîiya to' pî': —Meruntî ke e'tî, eranne' pe pra. Uurî mîîkîrî, Jesus —ta'pîiya.

²⁸ Moropai Pedroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, amîrî pe pu'kuru awanî ya, o'non pata awanî manni' pata uutîto'pe ka'kî tuna poro —ta'pîiya.

²⁹ —Asi'kî see —ta'pî Jesusya Pedro pî'. Moropai Pedro autî'pî kanau yapai moropai mîîkîrî asarî'pî tuna poro Jesus ekaya. ³⁰ Mîîkîrî asarî tanne, a'situnya ipuma'pî. Mîrîrî ye'nen eranne' pe eena pia'tî'pî. Moropai eeseuronka pia'tî'pî. Mîrîrî ye'nen teesi'nîpî pe awentaim'e'pî Jesus pî'. —Uyepotorî, upîika'tîkî! —ta'pîiya.

³¹ Ka'ne' pe Jesusya tenya kainumî'pî Pedro yapisîpa moropai ta'pîiya Pedro pî': —Innape ukupîya pra awanî mîrîrî. Î' wani' awanî ye'nen innape uurî kupîya pepîn?

³² Mîrîrî tîpo inkamoro asara'tî'pî kanau ya'. Moropai kure'nan a'situn atî'napannîpî'pîiya.

³³ Moropai inenupa'sanya Jesus yapurî'pî. Yapurî ye'ka pe inkamoroya ta'pî: —Innape see, Paapa munmu pe amîrî wanî sîrîrî —ta'pî to'ya.

*Jesusya Genesaré Pon Yepi'tî
(Mc 6.53-56)*

34 Iku'pî ratai pona teerepansa'kon pe, inkamoro autî'pî. Genesaré pata pona to' erepamî'pî. 35 Miarî mîrîrî pata po, mororonkon pemonkonyamî'ya Jesus epu'tî'pî. Moropai inkamoroya pri'yawonkon pepîn, tamî'nawîrî mororonkon moropai tîwoi'nîkon tîko'mansenon ene'to'pe to'ya to' yepi'tîto'peiya. 36 Moropai pri'yawonkon pepînya Jesus pon ye'pi pî' yapîto'pe to'ya esatî'pî to'ya. Maasa pra ipon ye'pi pî' yapîtîponkon esepi'tîsa' wani'pî mîto'pe. Mîrîrî warantî to' esepi'tî'pî.

15

Jesus Yeseru Moropai Judeuyamî' Yeseru (Mc 7.1-13)

1 Mîrîrî yai fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon wîtîsa' wani'pî Jerusalém poi Jesus yarakkîrî eseurîmai.

2 Inkamoroya ta'pî Jesus pî':

—Î' wani' awanî ye'nen kin anenupa'san wani' pepîn utamokonya uyenupa'pîkon yawîrî pra to' wani'? Tenyakon rona to'ya pepîn tekkarikon yonpa tîuya'nîkon rawîrî. Mîrîrî yawîrî kupî to'ya pra awanî ye'nen upanama'pîkon utamokonya yawîrî pra to' wani' mîrîrî —ta'pî to'ya.

3 Jesusya to' maimu yuuku'pî. Moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani' kin awanî ye'nen Paapa maimuya taasa' yawîrî ikupîya'nîkon pra, atamokonya ayenupa'pîkon yawîrî ikupî pî' aako'mamîkon? —ta'pîiya. 4 —Maasa pra Paapaya ta'pî ankupîkon ton pî'.

“Ayunkon yapurîti moropai asankon yapurîti”, *Êx 20.12; Dt 5.16*

ta'pîiya. Moropai ta'pîiya nîrî:

“Anî' eseurîma ya imakui'pî pe tun winîkîi moropai tîsan winîkîi, mîlkîrî wîi e'pai awanî”,

Êx 21.17; Lv 20.9

ta'pî Paapaya —ta'pîiya. ⁵ —Tîise tiaronkon yenupaya'nîkon yairî pra. Amîrî'nîkonya taa to' pî'. Tiaron moro awanî tîyun anpîika'tîpainon tîise taaya'nîkon: “ ‘Kaane, untîrî ton pra man uyun pia ipîika'tîto' ton, maasa pra Paapa pia untîrî pe seeni' mo'kasau'ya sîrîrî' taato'pe to'ya”, taaya'nîkon seru' pe. ⁶ Moriya mîrîrî warantî taaya'nîkon ya, ayunkon yapurîya'nîkon pepîn mîrîrî. Mîrîrî warantî Paapa maimu yu'se pra awanîkon esera'ma mîrîrî, ayeserukon neken yawîrî ikupîkonpa. ⁷ Seru'ye'kon teesenku'tîsanon tîiwarîrî'nîkon. Apî'nîkon penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaiás nurî'tî eseurîma'pî yairî.

⁸ “Morî pe eseurîmakoi'kon insanan pemonkonyamî' upî” taa Paapaya.

“Tîise to' yewan wanî aminke upî” taiya.

⁹ “Mîrîrî ye'nen uyapurîto' to'ya wanî î' pe pra rî.

Penaronkonya tîpanama'pîkon yawîrî tonpakon yenupa to'ya,

uurîya tîpanama'pîkon pe tîku'se” ta'pî Paapaya, *Is 29.13*

ta'pî profeta Isaiás nurî'tîya —ta'pî Jesusya to' pî'.

*Imakui'pî Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 7.14-23)*

10 Mîrîrî taa tîpo Jesusya arinîkon yanno'pî moropai ta'pîiya to' pî': —Maasa umaimu etatî moropai epu'tîya'nîkon yuwatî —ta'pîiya. 11 — Imakui'pî pe e'nî pepîn uya're'kon unenapîkon wenai. Tîise imakui'pî pe e'nî imakui'pî pe eseurîma wenai, imakui'pî pî' esenumenkan wenai. Mîrîrîya imakui'pî pe ukupîkon —ta'pîiya.

12 Mîrîrî taasai'ya tîpo, Jesus nenupa'san wîtî'pî iipia. Moropai inkamoroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, î' taaya manni' pî' fariseuyamî' atasi'sirunpasa' man amaimu pî' —ta'pî to'ya.

13 Jesusya ta'pî: —Tamî'nawîronkon tînpîmî'pî pepîn aro'tasa' yaroka umî esa'ya. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon Paapa pemonkono pe pra tîwe'sanon mo'kaiya tîpemonkonoyamî' kore'tapai — kai'ma to' maimu yuuku'pî Jesusya. 14 —Inkamoro ye'kakon tîpîinamai pra e'tî. Maasa pra to' wanî enkaru'nankon warantî. Mîrîrî ye'nen tiaronkon yenupa to'ya eserîke pra to' wanî. Enkaru'ne si'ma enkaru'nanya tiaron yarî eserîke pra awanî. Yarî yu'se tîwanî ya to' e'soroka itu'nakan ya' sa'nîrî.

15 Mîrîrî taiya ye'nen, Pedroya Jesus pî' esatî'pî. —Mîrîrî panton ekareme'kî anna pî' —ta'pîiya.

16 Jesusya ta'pî: —Sîrîrî tîpose pakko pe aako'mamîkon mîrîrî? —ta'pîiya. 17 —A'kî, uya're'kon unenno'makonya imakui'pî pe ukupîkon pepîn. Maasa pra uyewankon ya' eewomî pepîn, uro'takon ya' neken yenno'ma moropai yenpa'ka. 18 Tîise eseurîmanto' wanî uyewankon yapai teepa'kasen esenumenkanto' wenai. Mîrîrîya ukî'pakon imakui'pî pe. 19 Maasa pra uyewankon ya' tîiko'mansen imakui'pî wenai

esenumenkan imakui'pî pe, pemonkon anwîpai e'nî, moropai tiaron no'pî yarakkîrî e'nî, moropai se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî e'nî. Moropai ama' pe e'nî, moropai seru'ye' pe e'nî, imakui'pî pe eseurîman tiaronkon winîkîi. ²⁰ Sîrîrîkon imakui'pî uyewankon ya' tîiko'mansen wenai, imakui'pî kupî pî' ko'mannî. Mîrîrî tîise uyenyakon tîronai pra uya're'kon yonpasa' wenai, imakui'pî pe e'nî pepîn —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

*Judeupa' Pepîn Wîri' Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 7.24-30)*

²¹ Mîrîrî pata yapai Jesus ese'ma'tî'pî. Attî'pî Tiro pata poro aminke pra cidade pî'. Moropai Sidom pata poro attî'pî. ²² Miarî wîri' wanî'pî Cananeu pon, Judeupa' pepîn. Jesus erepansa' tanne, mîikîrî iipî'pî iipia. Moropai ta'pîiya tîwentaimepîtî ye'ka pe: —Uyepotorî, amîrî wanî Davi nurî'tî paari'pî pe. Pîika'tîton amîrî. A'noko'pî pe sa'ne uyera'makî. O'ma' ewonsa' man unre wîri' ya'. Mîikîrîya tone' ikupî pî' man —ta'pîiya.

²³ Tîise Jesusya imaimu yuuku pra awanî'pî. Mîrîrî tanne, inenupa'san erepamî'pî iipia aminke pra. Moropai inkamoroya ta'pî: —Mîikîrî wîri' wîtîto'pe ka'kî, uwenairî'nîkon aaipî ko'mannîpî mîrîrî taa enepîiya. Moropai awentaimepîtî ko'mannîpî —ta'pî to'ya.

²⁴ Jesusya yuuku'pî: —Paapaya uyarimasa' man upemonkonoyamî' neken pîika'tîto'peuya, Judeuyamî' ataka'ma'san, carneiro wanî itesa' pra warantî tîwe'sanon —ta'pîiya.

25 Tîise mîikîrî wîri' iipî'pî Jesus rawîrî moropai awe'sekunka'pî moropai mîikîrîya ta'pî: — Uyepotorî, upîika'tîki sa'ne —ta'pîiya.

26 —A'kî —ta'pî Jesusya ipî'. —More ya're' tîrî ya arinmaraka pia, morî pe pra awanî. Mîrîrî warantî awanî apîika'tî tîuya ya, Judeupa' pe pra awanî ye'nen.

27 Tîise wîri'ya ta'pî Jesus pî': —Innape man, Uyepotorî. Mîrîrî ye'ka pe tîise tesa'kon ya're' ya'punu'pî e'soroka enapî arinmarakayamî'ya itaponse' yo'koi si'ma. Mîrîrî ye'nen mararî mîrikki itîiki uupia.

28 Jesusya ta'pî ipî': —Mîrîrî taaya ye'nen, innape ukupîya epu'tî pî' wai, ma'non —ta'pî Jesusya. — Mîrîrî ye'nen î' taaya manni' mîrîrî kupîuya. Moropai mîrîrî taa Jesusya pe mîikîrî wîri' more o'ma' yarakkîron esepi'tî'pî.

Tu'kankon Pemonkonyamî' Yepi'tî Jesusya

29 Miarî pai Jesus ese'ma'tî'pî moropai attî'pî Galiléia ku'pî rî pîkîrî. Moropai mîikîrî enuku'pî wî' pona moropai eereuta'pî miarî. 30 Miarî nîrî arinîkon pemonkonyamî'ya pri'yawonkon pepîn yarî'pî. Asakoi'kon pepîn, moropai ma'tîkî' pankon, moropai enkaru'nankon, moropai imaimu pînon moropai tu'kan paran pî' tîwe'sanon yarî'pî to'ya Jesus pia to' yepi'tîto'peiya kai'ma. Moropai inkamoro yepi'tî'pîiya. 31 Mîrîrî kupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon pî' pemonkonyamî' esenumenka'pî mararî pra teesewankono'mai, maasa pra imaimu pîn eseurîma ye'nen, moropai ma'tîkî' pankon esepi'tîsa' ye'nen, moropai asakoi'kon pepîn asarî ye'nen, moropai

enkaru'nankonya era'ma ye'nen. Mîrîrî pî' Judeuyamî' yepotorî Paapa yapurî'pî to'ya mararî pra.

Jesusya 4.000 Kaisaronkon

Pemonkonyamî' Yekkari'tî

(Mc 8.1-10)

³² Jesusya tînenupa'san yanno'pî tîpia to' yeurîmapa kai'ma moropai ta'pîiya: —Eseurîwî'ne wei kaisari' insanan pemonkonyamî' ko'mansa' man uupia. U'noko'pî pe to' era'ma pî' wai to' ya're' ton pra tîise —ta'pîiya. —To' anaipontîpai pra wai tekkarikon yonpa to'ya pra to' tîise. Maasa pra yai to' wîti eserîke wanî e'ma taawîrî emi'ne tîwanîkon pî' —ta'pîiya.

³³ Inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka pe insanan mararonkon pepîn pemonkonyamî' yekkari ton eporî e'painon tarî keren po si'ma? Î' ton pîn ya' e'nî tanne —ta'pî to'ya.

³⁴ Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya: —Î' warapo kaisari' trigo puusa' nai? —ta'pîiya. —Asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisari' moropai moro'yamî' mîrîkkî —ta'pî to'ya.

³⁵ Moropai tamî'nawîronkon pî' ta'pî Jesusya: —Non pona ereutatî —ta'pîiya. ³⁶ Moropai Jesusya asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisaron trigo puusa' yapisî'pî, moropai moro'yamî' nîrî. Mîrîrî tîpo eepîrema'pî Paapa pî'. —Morî pu'kuru amîrî, anna ya're' ton tînen —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo trigo puusa' pirîkkapî'tî'pîiya. Mîrîrî tîrî'pîiya tînenupa'san pia itîito'pe to'ya pemonkonyamî' pia. ³⁷ Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon entamo'ka'pî

teesepe'tîkon pîkîrî. Mîrîrî yonparî'pî yannuku'pî inenupa'sanya asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisarî waikara'pî. ³⁸ Inkamoro Jesus nekkari'tî'san wanî'pî warayo'kon 4.000 kaisarî wîri'sanyamî' tîku'netîi pra moropai moreyamî'.

³⁹ Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' yaipontî'pî to' wîtîto'pe. Moropai Jesus asara'tî'pî kanau ya', moropai attî'pî Magadâ pata pona.

16

*Tînera'makon Ton Esatî To'ya
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)*

¹ Jesus yarakkîrî eseurîmai tiaronkon fariseuyamî' moropai tiaronkon saduceuyamî' wîtî'pî iipia. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî mîlto'pe. Paapa winîpaino pe mîlîkîrî wanî pepîn kai'ma to' esenumenka'pî. Mîrîrî ye'nen ka' winîpainon, tînera'makon ton esatî'pî to'ya Jesus pî'. ² Tîise Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Wei ewomî tanne suuyu pe tîwe'sen ka' pî' era'maya'nîkon ya, taawonan amîrî'nîkon: “Penane morî pe pata wanî pe man. A'kî, ka' pî' suuyu pe awanî”, taaya'nîkon. ³ Moropai penane pu'kuru suuyu pe pata wanî ya taaya'nîkon: “Sîrîrîpe kono' rena pe man”, taaya'nîkon. Maasa pra ka' pî' katupuru era'masa'ya'nîkon ye'nen, moropai ewaron pe pata wanî ye'nen. Ka' era'maya'nîkon kaisarî, taapîtîya'nîkon î' e'kupî epu'tîya'nîkon. Tîise î' wani' awanî ye'nen anera'ma'pîkon ayenukon ke, kupîya'nîkon pepîn innape? Î' e'kupî epu'tîya'nîkon pepîn, î' ikupî eserîkan pepîn era'maya'nîkon tîise —ta'pîiya. ⁴ —Î' ye'ka pe amîrî'nîkon sîrîrî pankon

wanî imakui'pî pe, innape ukupî ye'ka pe pra. Anera'makon ton esatîya'nîkon upî'. Tîise î' rî anera'makon ton kupîuya pepîn. Tîise tiwinan neken Jonas nurî'tî yarakkîrî e'kupî'pî. Mîrîrî epu'tîya'nîkon yu'se wai.

Mîrîrî taa tîpo, Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî to' piapai.

*Fariseuyamî' Moropai Saduceuyamî' Yeseru
Fermento Warainon
(Mc 8.14-21)*

⁵ Jesus nenupa'sanya iku'pî nuurukku'sa' yai, tîwanmîra'nîkon tekkarikon yaasa' to'ya pra to' wanî'pî.

⁶ Mîrîrî yai ta'pî Jesusya: —Enpen panpî' e'tî, fariseuyamî' moropai saduceuyamî' pî' tîwarî e'tî. Aka, tîwî to' piawon trigo sa'moto' to' piawon nîsi —ta'pîiya.

⁷ Mîrîrî taiya pî' Jesus nenupa'san eseurîma'pî teken si'ma. Ta'pî to'ya: —Mîrîrî taiya maasa pra uyekkarikon ton ene'sa' pra awanî ye'nen —ta'pî to'ya.

⁸ Inkamoro eseurîmato' eta'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen to' ekaranmapo'pîiya. Ta'pîiya: —Î' ton pe see eeseurîmakon ko'mannîpî mîrîrî, ayekkarikon ton pra awanî pî'? Î' ye'ka pe see mararî innape uku'to'ya'nîkon awanî mîrîrî! ⁹ Uupia Paapa meruntîri wanî epu'tîya'nîkon pra naatî mîito'pe? Epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî ayewankon ya'. Manni' unkupî pî' awenpenatakon pra naatî? Mia'taikinan trigo puusa' pîrikkapî'tî'pîuya 5.000 kaisaronkon warayo'kon yekkarî'tî'pîuya. Moropai î' warapo waikara'pî kaisarî itonparî'pî

yannuku'pîya'nîkon pî' enpenatatî. ¹⁰ Moropai manni' asakî'nan mia' pona tîmo'tai kaisaron trigo puusa' mîrîrî ke 4.000 kaisaronkon warayo'kon yekkari'tî'pîuya. Moropai î' warapo waikara'pî kaisari' itonparî'pî yannuku'pîya'nîkon? ¹¹ Mîrîrî tauya manni' epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî. Maasa pra trigo puusa' pî' eseurîma pepîn sîrîrî. Tîise fariseuyamî' moropai saduceuyamî' yeseru pî' eseurîma, mîrîrî tîwarî e'tî. Mîrîrî to' yeseru wanî kîsere'na sa'moto' fermento warantî.

¹² Mîrîrî Jesus eseurîmato' epu'tî'pî inenupa'sanya. Maasa pra kîsere'na sa'moto' pî' eeseurîma pe pra epu'tî'pî to'ya. Tîise pemonkonyamî' yenupato' fariseuyamî'ya moropai saduceuyamî'ya pî' eeseurîma epu'tî'pî to'ya. To' yeseru pî' tîwarî tîwanîkonpa epu'tî'pî to'ya.

Jesus Wanî Cristo Pe Taa Pedroya

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Moropai Jesus wî'tî'pî tiaron pata poro, itese' Cesaréia Filipe. Miarî teerepansa'kon pe tînenupa'san ekaranmapo'pîiya: —Anî' kai'ma uuri, ka' poi iipî'pî pî' pemonkonyamî' wanî? —ta'pîiya.

¹⁴ Inkamoroya yuuku'pî: —Tiaronkonya taa apî': “João Batista nuri'tî mîlkîrî”, taa to'ya. Moropai tiaronkonya taa: “Penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Elias nuri'tî mîlkîrî”, taa to'ya —ta'pî to'ya. —Moropai tiaronkonya taa: “Penaro' itekare ekareme'nen profeta Jeremias nuri'tî mîlkîrî”, taa to'ya. “Paapa maimu ekareme'nenan nuri'san yonpa pe awanî”, taa to'ya —ta'pî inenupa'sanya.

15 —Amîrî'nîkon kanan? Anî' pe ukupî pî' naatî? —ta'pîiya.

16 Simão Pedroya yuuku'pî: —Amîrî Paapa nîmenka'pî, Cristo. Ipatîkarî tîlko'mansen Paapa munmu pe awanî —ta'pî Pedroya.

17 Jesusya ta'pî Pedro pî': —Mîrîrî taaya ye'nen, morî pe pu'kuru awanî sîrîrî, Simão, João munmu —ta'pî Jesusya ipî'. —Maasa pra sîrîrî yairon epu'tîya manni' wanî pepîn pemonkon winîpainon pe pu'kuru. Tîise uyun ka' pon nîtîrî'pî pe awanî aapia —ta'pî Jesusya Pedro pî'. 18 Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî Pedro pî': —Tauya sîrîrî apî', amîrî Pedro sa'man, tî' warainon. Moropai sîrîrî tî'parappa pona usoosirî konekauya sîrîrî. Mîrîrîya upe-monkonoyamî', usoosirî tawonkon ena pe man meruntî ke, tamî'nawîronkon yentai. Sa'mantanto' yentai to' ena pe man, Makuiya to' taruma'tî tîise —ta'pî Jesusya. 19 —Sîrîrî meruntî ke uurî e'to' tîrîuya aapia. Î' taaya'nîkon umaimu pe sîrîrî non po, mîrîrî pî' inna taa Paapaya ka' po —ta'pîiya.

20 Mîrîrî taa tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Tîise Paapa nîmenka'pî pe uurî wanî kîsekareme'tî anî' pî' —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Jesus Eseurîma Tîisa'manta Pî'

Moropai Tîwe'mî'sa'ka Pî'

(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Moropai mîrîrî pata pai Jesus eseurîma pia'tî'pî tîisa'manta pî'. Tînenupa'san pî' ta'pîiya: —Uutî e'pai awanî sîrîrî Jerusalém pona moropai miarî Judeuyamî' esananya moropai teepîremasanon esananya uyewanmarî kupî sîrîrî. Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'

yenupatonkonya nîrî uyewanmarî kupî sîrîrî. Inkamoroya utaruma'tî mararî pra. Inkamoroya uwî me'po kupî sîrîrî. Tîise uusa'manta tîpo, iteseurîno weiyu yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.

22 Mîrîrî taiya ye'nen, Pedroya Jesus yarî'pî tiaronkon kore'tapai tarakkîrî teeseurîmapa, imaimu yuwa'tîpa. Moropai ta'pîiya ipî': —Uyepotorî, mîrîrî warantî eeseurîma e'pai pra man. Paapaya mîrîrî kupî e'pai pra man ayarakkîrî —ta'pî Pedroya Jesus pî'.

23 Jesus era'tî'pî Pedro winîkî. Moropai ta'pîiya Pedro pî': —Uupiapai atarimakî, Makui. Uurî ma'nîpa yu'se awanî mîrîrî. Paapa esenumenka warantî esenumenka pra awanî mîrîrî. Tarî non po tîko'mansenon esenumenka warantî esenumenka —ta'pîiya.

24 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî'. Ta'pîiya: —Uwanîyakon pe e'pai awanîkon ya, ayeserukon, itu'se awe'to'kon mîrumakatîi moropai itu'se uurî e'to' ku'tî. Uwanîyakon pe e'pai awanîkon ya, e'taruma'tînto' namapai pra e'tî. Moropai uwenairî maai'tîi —ta'pîiya. 25 —Tîise anî'ya tîko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya. Mîrîrî ye'nen Paapa pia ipatîkarî tîko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîise aminke aako'mamî Paapa pî'. Tîise uwenai anî'ya tîko'manto' pînînma pra awanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen tîko'manto' ton eporîiya Paapa pia. 26 Tamî'nawîron sîrîrî non pon yemanne esa' pe anî' ena ya, tîise ipatîkarî enen tîko'manto' ton eporîiya pra awanî ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Aasa'manta yai tekaton yepe' ton eporîiya pepîn. Awe'pîika'tî

pepîn. ²⁷ Maasa pra uuri, ka' poi iipî'pî iipî kupî sîrîrî Paapa meruntîri yarakkîrî, inserîyamî' pokonpe. Moropai mîrîrî yai tamî'nawîronkon pia untîrî tîrîuya kupî sîrîrî to' nîkupî'pî wenai. ²⁸ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn sîrîrî. Uuri, ka' poi iipî'pî pemonkon pe wanî pe man tamî'nawîronkon esa' pe. Mîrîrî era'ma amîrî'nîkon yonpayamî'ya pe man tîisa'mantakon rawîrî —ta'pî Jesusya.

17

Jesus Moropai Moisés Moropai Elias (Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Tiwin mia' pona tîmo'tai wei tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona tînenupa'san yonpa pokonpe. Pedro wîtî'pî moropai Tiago moropai itakon João wîtî'pî ipokonpe. ² Miarî Jesus yenpata etinyaka'ma'pî to' rawîrî si'ma. Inke' pe awanî'pî, wei warantî moropai ipon wanî'pî aimutun pe pu'kuru, inke' pe apo' ya'karu warantî. ³ Mîrîrîya tiwinarî asakî'nankon warayo'kon, Moisés nurî'tî moropai Elias nurî'tî esenpo'pî to' rawîrî. Moropai Jesus yarakkîrî to' eseurîma era'ma'pî to'ya. ⁴ Mîrîrî ye'nen Pedroya ta'pî Jesus pî': —Uyepotorî, morî pe pu'kuru e'nî man tarî. Mîrîrî ye'nen itu'se awanî ya, eseurîwî'ne kaisari tappî ton konekauya sîrîrî, tiwin amîrî ton moropai tiwin Elias ton moropai tiwin Moisés ton kai'ma —ta'pîiya.

⁵ Mîrîrî warantî Pedro eseurîma ko'mannîpî tanne, katupuru inke'ya to' napontî'pî. Moropai mîrîrî kore'ta Paapa eseurîmato' eta'pî to'ya. Ta'pî Paapaya: —Unmu mîserî uwakîri pu'kuru ipî'

atausinpato'. Mîikîrî unmu yu'san uurî mararî pra. Mîikîrîya î' taato' etatî —ta'pî Paapaya.

⁶ Paapa eseurîmato' eta tûuya'nîkon pe, Jesus nenupa'san ena'pî mararî pra eranne' pe. Mîrîrîya to' yenkasi'pannîpî'pî. Non pona tenpatakon eren-nuku'pî to'ya. ⁷ Tîise Jesus iipî'pî to' pia moropai to' yapî'pîya. Ta'pîya to' pî': —E'mî'sa'katî, eranne' pe tîwe'se pra e'tî —ta'pîya to' pî'. ⁸ Inkamoro kura'nta'pî moropai tîwoi'nîkon era'ma tûuya'nîkon ya, anî' era'ma to'ya pra awanî'pî, tîise Jesus neken, tiwinsarî era'ma'pî to'ya.

⁹ Wî' poi tawautîkon pe, Jesusya ta'pî to' pî': —Anî' pî' anera'ma'pîkon kîsekareme'tî —ta'pîya. Uusa'manta tîpo, uurî, ka' poi iipî'pî e'mî'sa'kasa' tîpo ekaremekîkonpa.

¹⁰ Mîrîrî ye'nen inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî: —Î' wani' kin awanî ye'nen Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkonya taapîtî mîrîrî? “E'mai' pe penaro' Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî iipî pe man. Moropai mîrîrî tîpo Paapa narima'pî Cristo iipî”, taa to'ya —ta'pî to'ya ipî'.

¹¹ Jesusya yuuku'pî: —Inna, seru' pepîn Elias nurî'tî warainon ii'sa' man tamî'nawîron konekai Paapa maimu yawîrî. ¹² Aaipî'pî tîise tarîronkonya epu'tî pra awanî'pî. Tîise itaruma'tî'pî to'ya itu'se tîwanîkon pîkîrî. Mîrîrî warantî nîrî uurî ka' poi iipî'pî taruma'tî inkamoro rî pemonkonyamî'ya.

¹³ Mîrîrî warantî Jesus eseurîma ye'nen, inenupa'sanya imaimu epu'tî tu'ka'pî. João Batista yekare pî' eeseurîma kai'ma to' wani'pî.

*Jesusya Maasaron Warayo' Yepi'ti
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Arinîkon pemonkonyamî' pia to' erepansa' ya, warayo' iipî'pî Jesus pia. Moropai irawîrî awe'sekunka'pî. ¹⁵ Mîîkîrîya ta'pî Jesus pî': — Uyepotorî, unmu sa'ne a'noko'pî pe era'makî. O'ma' ewonsa' man mîîkîrî ya'. Moropai yeporîiya ya, non pona yenumîiya moropai inta arakkunta. Tu'ke ite'ka apo' ya' imasai'ya man. Moropai tuna ka yenunsai'ya man. ¹⁶ Mîîkîrî enepî'pîuya anenupa'sanya yepi'tito'pe kai'ma. Tîise yepi'ti to'ya eserîke pra to' wani'pî —ta'pîiya ipî'.

¹⁷ Jesusya warayo' maimu yuuku'pî: — Amîrî'nîkon, sîrîrîpankonya ukupî pra awanî innape. Imakui'san amîrî'nîkon. Î' pîkîrî ayapîtanîpîuya'nîkon e'pai awanî? Î' pîkîrî amîrî'nîkon yarakkîrî uuko'mamî sîrîrî? —ta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya: —Mîîkîrî warayo' maasaron ene'ti uupia —ta'pîiya.

¹⁸ Mîîkîrî epa'kato'pe ta'pî Jesusya. Moropai o'ma' epa'ka'pî mîîkîrî warayo' yapai mîrîrî pe rî. Mîrîrî ye'nen eesepi'tisa' wani'pî.

¹⁹ Mîrîrî ku'sa' Jesusya tîpo, inenupa'san erepamî'pî Jesus pia tiwinsarî tîise. Ekaranamapo'pî to'ya: —Î' wani' awanî ye'nen o'ma' tîrika annaya eserîke pra awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.

²⁰ Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Maasa pra innape ukupîya'nîkon pra awanîkon ye'nen. A'kî, innape ikupîya'nîkon ya, tîwîrî si'mîrikkî pe mîrikkî innape iku'to'ya'nîkon tîise, manni' mostarda yena'pî warantî tîise, taaya'nîkon ya seeni' wî' pî': “Seeni'

patapai emo'kakî moropai atîkî” taaya'nîkon ya, moropai amaimukon pe mîrîrî wîfî e'painon. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, tamî'nawîron mîrîrî ye'ka kupîya e'painon, innape ikupîya'nîkon ya — ta'pî Jesusya. [²¹ —Tîise mûlkîrî o'ma' yarakkîrî tîwe'sen yepi'tîya'nîkon e'painon eepîremakon ye'ka pe, ayekkarikon tonpai pra tîise. Mîrîrî warantî neken mîserî o'ma' warainon yenpa'kaya'nîkon e'painon —ta'pî Jesusya to' pî'.]

Jesus Eseurîma Inîrî Tîisa'manta Pî'

Moropai Tîwe'mî'sa'ka Pî'

(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²² Tînenupa'san pokonpe teemurukuntîi Galiléia po, Jesusya ta'pî to' pî': —Uurî ka' poi iipî'pî ru-maka tiaronkonya kupî sîrîrî uyeyatonon yenya'.

²³ Moropai inkamoroya uyapisî kupî sîrîrî. Moropai uwî to'ya kupî sîrîrî. Tîise uwîsa' to'ya tîpo, iteseurîno weiyu yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.

Moropai mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pî', in-enupa'san esewankono'masa' wani'pî mararî pra.

Jesus Eseurîma Tîniru To' Ne'ma Pî'

²⁴ Cafarnaum cidaderî po Jesus erepansa' tanne tînenupa'san pokonpe, to' epîremato' yewî' ta tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon wîfî'pî Pedro pia. Inkamoroya Pedro ekaranmapo'pî: —Amîrî'nîkon yenupanenya tîniru tîrî pepîn anna pia? —ta'pîiya.

²⁵ —Inna, aye'maiya'nîkon —ta'pî Pedroya. Mîrîrî taasa' to'ya tîpo, Pedro ewomî'pî wîfî ta, Jesus e'to' ta. Moropai Jesus eseurîma'pî e'mai' pe Pedro eseurîma pra tîise. Ta'pîiya: —Î' kai'ma esenu-menkan pî' nan, Pedro? Anî'kanya ye'ma e'painon

manni'kan ipîkkukon pata esanon esanon reiyamî' pia tarîronkonya tiaron pata ponkonya ka'rî?

²⁶ —Tiaron pata ponkonya ye'ma —ta'pî Pedroya. —Inna —ta'pî Jesusya. —Tîise tarî tîiko'mansenonya ye'ma pepîn e'painon maasa pra to' yonpayamî' pe to' wanî ye'nen —ta'pî Jesusya. ²⁷ —Tîise ye'ma pra awanî ya, ye'ma annaya pepîn taa to'ya namai ye'mapai man —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî ye'nen kono'i' pî' atîkî iku'pî ka. E'mai'non moro' yeu'kasa'ya ya, mîkîrî mata ya' tîniru ena'pî eporîya. Mîrîrî e'to'pe uurî tonpe moropai amîrî tonpe, teepîremasanon pia untîrîkon pe —ta'pî Jesusya.

18

Anî' Wanî Ipîkku Pe Panpî' Tiaronkon Yentai (Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Moropai mîrîrî yai inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî. —Anî' wanî e'painon ipîkku pe panpî' anna kore'ta, Paapa pemonkonoyamî'? —ta'pî to'ya.

² Mîrîrî taa to'ya ye'nen, to' rawîrî si'ma Jesusya more yanno'pî tîpia. Moropai mîkîrî tîrî'pîiya to' rawîrî. ³ Moropai ta'pîiya: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn, yairî tauya sîrîrî. Tiaron pe eesenumenkakon pra awanîkon ya, moropai tiaronkon ma're e'pai pra awanîkon ya, mîserî more warantî, Paapa wanî pepîn ayesa'kon pe, ipemonkono pe awanîkon pepîn. ⁴ Mîrîrî ye'nen anî' wanî ya tiaronkon ma're e'pai, mîserî more warantî, mîkîrî wanî ipîkku pe panpî' Paapa pemonkonoyamî' kore'ta. ⁵ Moropai anî'ya mîserî

more warainon yapisî ya tîwakîri pe, uyapurî tîuya ye'nen, mîrîrî warantî uurî nîrî yapisîiya tîwakîri pe more yapisî tîuya manni' warantî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Nari' Pe Imakui'pî Wanî
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ —Tîise anî'ya innape uku'nenan moreyamî kore'ta tiwinan to' yonpa yenupa ya imakui'pî ku'to'peiya, mîkîrî imakui'pî kupîiya emapu'tûtîpon taruma'tî Paapaya mararî pra. Morî pe panpî' awanî e'painon, mîkîrî pîmî pî' kure'nan a' pe ikonekasa' tî' yewa'tî to'ya ya, moropai mîkîrî yenumî to'ya ya iren ka'. Maasa pra mîrîrî yentai itaruma'tî Paapaya imakui'pî kupî tiaronya emapu'tîsai'ya ya. ⁷ Aka, tîwarî e'tî, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' sîrîrî pata po tîko'mansenon. Maasa pra imakui'pî kupî to'ya emapu'tîsanon moro awanî. Mîrîrî e'kupî e'pai awanî, tîise manni' tiaronya imakui'pî kupî emapu'tînen, mîkîrî taruma'tî Paapaya pe man mararî pra —ta'pî Jesusya.

⁸ —A'kî, imakui'pî kupîiya emapu'tî ayenya ya, mîrîrî ya'tîkî. Moropai a'puya nîrî imakui'pî kupîiya emapu'tî ya, mîrîrî ya'tîkî moropai yenunkî imakui'pî kupîiya namai. Morî pe awanî ma'tîkî' si'ma enen aako'manto' ton eporîya ya, morî pe e'to' yawîrî si'ma apo' ya' ayenumî Paapaya yentai, manni' apo' î' pensa eesi'nîpî ton pepîn ya'. ⁹ Moropai ayenuya imakui'pî kupîiya emapu'tî ya, mîrîrî ayenu ratai mo'kakî moropai mîrîrî yenunkî poro pona imakui'pî kupîiya namai. Maasa pra morî pe awanî, taiken ayenu tîise,

aako'manto' ton eporîya ya, sa'nîrî tîise apo' ya' ayenumî Paapaya yentai –ta'pî Jesusya.

Carneiro Ataka'ma'pî Yekare

(Lc 15.3-7)

¹⁰ –Mîrîrî ye'nen, aka tîwarî e'tî manni'kan moreyamî' innape uku'nenan kupîya'nîkon namai ayewanmakon pe. Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon, inkamoro ko'mannî'nenankon pe inserîyamî' wanî aminke pra Paapa pia, î' e'kupî to' yarakkîrî ekareme'nenan pe. [¹¹ Moropai uurî, ka' poi iipî'pî sîrîrî non pona ataka'ma'san pîika'tîi –ta'pî Jesusya.]

¹² Jesusya to' nepu'tî ton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: –Î' kai'ma eesenumenkakon e'painon. Warayo' wanî ya 100 kaisari carneiroyamî' esa' pe tîwe'se, tîise inkamoro yonpa esepu'tî pra awanî ya tiwin, î' kupîiya e'painon? Tîwî inkamoro 99 kaisaronkon nîmîiya tekkarikon yonpa to'ya tanne. Moropai attî eesera'ma pra awanî manni' yuwai, innape nai? –ta'pî Jesusya. ¹³ –Moropai tauya mîikîrî eposai'ya ya, kure'ne aatausinpa. Inkamoro 99 kaisaronkon pî' aatausinpa yentai.

¹⁴ Mîrîrî warantî nîrî Paapa ayunkon ka' pon wanî tiwin mîrikkî more, tîpemonkonoyamî' yonpa ataka'ma yu'se pra, imakui'pî ya' attî namai –ta'pî Jesusya.

Uyonpakonya Imakui'pî Ku'sa' Ya

¹⁵ Moropai ta'pîiya: –Ayonpaya imakui'pî ku'sa' ya awinîkîi, iipia atîkî imakui'pî inkupî'pî konekata yarakkîrî. “Yairî pra awe'sa' nai, uyonpa”, ka'ta ipî'. Tîise mîrîrî konekakî sa'nîrî si'ma neken amîrî'nîkon, tiaronkon kore'ta pra

si'ma. Morî pe tîpanamato'ya eta ayonpaya ya, morî pe awanî, maasa pra ipîika'tîya ye'nen mîrîrî winîpai. ¹⁶ Tîise tîpanamato'ya anetapai pra awanî ya, tiwin asakî'nankon innape Jesus ku'nenan yaakî ayarakkîrî. Paapa maimu e'menukasa' manni' yawîrî awanîkonpa. Maasa pra see warantî awe'menukasa' man:

Asakî'ne eseurîwî'ne etatonkon e'pai awanî innape
yairî eseurîmannî'pî e'to'pe, *Dt 19.15*

taasai'ya man. ¹⁷ Tîise to' maimu anetapai pra awanî ya, tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan soosi tawonkon pî' ekareme'tî. Mîrîrî warantî tîise to' maimu anetapai pra wanî ya, mûikîrî pî' e'tî Paapa epu'nen pepîn pî' awanîkon warantî iku'tî, imakui'pî pe tîwe'sen warantî iku'tî —ta'pî Jesusya.

¹⁸ —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî amaimukon pî' inna taa Paapaya. Moropai amaimukon anetapainon yapisîya'nîkon ya inî'rî ayonpa pe mîrîrî amaimukon pî' inna taa Paapaya nîrî.

¹⁹ Moropai inî'rî tauya apî'nîkon î' rî anesatîkon asakî'ne si'ma esatîya'nîkon ya, Paapa pî' eepîremato'kon ke, tamî'nawîrî mîrîrî eta Paapaya. Mîrîrî ye'nen itîrî uyun ka'ponya aapia'nîkon. ²⁰ Maasa pra o'non pata si'ma uyapurînenan emurukuntîsa' wanî ya, asakî'nankonya eseurîwî'nankonya uyapurî ya uyese' pî' inkamoro kore'ta uurî ko'mamî —ta'pî Jesusya.

Imakui'pî Ipoitîrî

²¹ Moropai Pedro wîtî'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya Jesus pî': —Uyepotorî, î' warapo ite'ka

uyonpa nîkupî'pî imakui'pî uwinîkî ku'to'peuya uuwanmîra? Î' wani' pra man taato'peuya ipî'? — ta'pî Pedroya. —Asakî'ne mia' pona tîmo'tai ite'ka ka'rî tauya e'painon?

²² Jesusya yuuku'pî: —Asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisari' tauya pepîn. Tîise tu'ke ite'ka ka'kî, 77 kaisari' ka'kî —ta'pî Jesusya ipî'. ²³ —Maasa pra mîrîrî warantî pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sen Paapaya ikupî tîpemonkonoyamî' yarakkîrî. Awanî Reiya epe'mîra to' e'to' era'ma warantî — ta'pîiya. ²⁴ —Mîrîrî kupî pia'tî to' yepuruya epe'mîra tîwe'sanon pî'. Tiaronkon pemonkonyamî'ya tiwin ipoitîrî enepî'pî iipia. Mîikîrî ipoitîrî wanî'pî tepuru pia mararî pra epe'mîra 400 milhão kaisari'. ²⁵ Tîise mîrîrî epe'mîra tîwe'to' ye'maiya eserîke pra ipoitîrî wanî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pî itepuruya surarayamî' pî': “Mîserî warayo' ke e'repatî. Moropai ino'pî ke moropai inmukuyamî' ke. Moropai tamî'nawîrî itewî' ta tîwe'sen itemanne ke e'repatî mîrîrî yepe'pî ke epe'mîra awe'to' ye'makonpa”, ta'pîiya. ²⁶ Mîrîrî taiya ye'nen, mîikîrî ipoitîrî e'sekunka'pî irawîrî. Moropai ta'pîiya tepuru pî': “Uyepuru, maasa ye'mauya nîmî'pai man. Aye'mauya pra wanî pepîn tîise aye'mauya tamî'nawîrî” ta'pî ipoitîrîya.

²⁷ Mîrîrî taiya ye'nen, mîikîrî tîpoitîrî era'ma'pî itepuruya tî'noko'pî pe sa'ne. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tîpoitîrî pî': “Î' wani' pra man, tîwî natîpamî uurî kîse'mai”, ta'pîiya ipî'. Moropai attîto'pe ta'pî itepuruya tîîpiapai.

²⁸ Tîkaraiwarî piapai tuutî pe, tiaron warayo', tepuru pia esenyaka'ma'pî eporî'pîiya. Mîikîrî

sa'ne wanî'pî iipia itarumai'pî pe. Mîîkîrî wanî'pî mararî epe'mîra iipia 300 kaisarî. Mîîkîrî sa'ne yapisî'pîiya i'mî pî' yapisî'pîiya. Moropai ta'pîiya ipî': "Uupia epe'mîra awe'to' ye'makî tarîpai", ta'pîiya ipî'.

²⁹ Mîrîrî taiya ye'nen, mîîkîrî sa'ne e'sekunka'pî irawîrî. Moropai ta'pîiya mîîkîrî pî': "Maasa aye'mauya nîmî'pai man. Ye'mato' ton eposau'ya. Aye'mauya pra wanî pepîn tamî'nawîrî aye'mauya" ta'pîiya.

³⁰ Tîîse, inna î' wani' pra man, taiya pra mîîkîrî iipia epe'mîra awe'to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî yarî'pîiya ama'ye'kon atarakkanto' yewî' ta. Miarî yarakkamo ye'ka pe ta'pîiya: "Tarî ako'mankî uupia epe'mîra awe'to' ye'maya pîkîrî", ta'pîiya ipî'. ³¹ Tîîse mîrîrî warantî mîîkîrîya ikupî era'ma'pî tiaronkon itepuru poitîrîtononya. Inkamoro ena'pî yairî ma're mararî pra, mîrîrî era'ma tîuya'nîkon ye'nen. Tarîpai mîrîrî ekareme'se to' erepamî'pî tepurukon pia. Moropai mîrîrî ekaremekî'pî to'ya ipî'. ³² Moropai itepuruya mîîkîrî tîpoitîrî e'mai'non yanno me'po'pî aai'to'pe tîîpia. Mîîkîrî pî' ta'pî itepuruya: "Amîrî imakui'pî. Teuren uupia epe'mîra awe'to' pî' î' wani' pra man moriya, taasau'ya tanne, esatîya ye'nen. ³³ Tîîse î' wani' awanî ye'nen tiaron upoitîrî era'maya pepîn a'noko'pî pe, uurîya u'noko'pî pe ayera'ma'pî warantî?" ta'pî itepuruya ipî'. ³⁴ Mîrîrî yai mîîkîrî pî' itepuru ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî tîpoitîrî rumaka'pîiya surarayamî'ya yarakkamoto'pe atarakkannîto' yewî' ta. Mîrîrî warantî awe'taruma'tî'pî tamî'nawîrî epe'mîra

tîwe'to' ye'ma tîuya pîkîrî.

³⁵ Sîrîrî warantî uyun ka' po manni'ya ikupî kupî sîrîrî tiwin pî' amîrî'nîkon yarakkîrî, awinîkî'nîkon imakui'pî ayonpakon nîkupî'pî ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon ya, aawanmîra'nîkon –ta'pî Jesusya to' pî'.

19

Jesus Eseurîma No'pîrî Wanî Rumakato' Pî' (Mc 10.1-12)

¹ Mîrîrî warantî teeseurîma yaretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Galiléia pata poi. Awenna'po'pî Judéia pata pona. Iren Jordão ratai poro attî'pî. ² Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî' epere'pîtî'pî iipia. Moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya miarî.

³ Tiaronkon fariseuyamî' erepamî'pî Jesus pia. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî iteseru era'makonpa kai'ma. Mîrîrî ye'nen ekaranmapo'pî to'ya: –Warayo'ya tîno'pî rumakasa' ya î' wenai pra, yairî awanî mîrîrî? Moisés nekaremekî'pîya taasa' yawîrî? –ta'pî to'ya.

⁴⁻⁵ Jesusya yuuku'pî: –Paapa maimu erenkasa'ya'nîkon pra naatî, î' kai'ma Paapaya taasa' epu'tikonpa? Awe'menukasa' see warantî: “Tamî'nawîron koneka tîuya yai, pemonkon koneka'pî Paapaya warayo' pe moropai wîri' pe.” Moropai Paapaya ta'pî:

“Mîrîrî ye'nen tîno'pîta yai, warayo'ya tîsan moropai tîyun rumaka, inî'rî to' pia aako'mamî pepîn. Tîise tîno'pî yarakkîrî neken aako'mamî. Inkamoro enasa' mîrîrî, tiwinan pemonkon warantî”, *Gn 1.27, 2.24*

ta'pîiya. ⁶ Mîrîrî ye'nen asakî'nankon warantî pra tîise, tiwinan warantî to' wanî. Mîrîrî warantî to' ku'sa' Paapaya ye'nen, anî'ya to' pantaka e'pai pra man. Tîno'pî rumakaiya eserîke pra man.

⁷ Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, fariseuyamî'ya Jesus ekaranmapo'pî: —Tîise î' ton pe Moisésya kaareta menuka me'po'pî warayo'ya tîno'pî pia tîito'pe? “ ‘Tarîpai inî'rî uno'pî pepîn amîrî' taiya ya, tîno'pî pî' irumakaiya moropai attî”, ta'pî Moisés nuri'tîya — ta'pî to'ya Jesus pî'.

⁸ Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Mîrîrî warantî ankupîkon ton menuka'pîiya, maasa pra sa'me pu'kuru ayewankon wanî era'ma tîuya ye'nen. Morî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon ye'nen. Tîise pena Paapaya pata koneka yai, mîrîrî warantî itu'se pra Paapa wanî'pî. ⁹ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Warayo'ya tîno'pî rumaka ya tiaron warayo' yarakkîrî awe'sa' pra tîise, moropai tiaron wîri' yarakkîrî awanî ya, imakui'pî kupî mîikîriya, mîrîrî Paapa winîkîi —ta'pîiya.

¹⁰ Moropai Jesus nenupa'sanya ta'pî Jesus pî': —Moriya tîno'pî rumaka warayo'ya namai, moropai wîri'ya tînyo rumaka namai, warayo' no'pîta e'pai pra awanî mîrîrî. Moropai wîri' etinyoma e'pai pra awanî nîrî —ta'pî to'ya.

¹¹ Tîise Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Moriya kano'pîtatî taaya'nîkon eserîke pra awanîkon tamî'nawîronkon pî'. Tîise manni'kan warayo'kon ino'pî pra tîiko'mansenon ton pe neken sîrîrî esenupanto' wanî. Maasa pra Paapaya yapîtanîpî to'ya meruntîri tîisa' ye'nen. ¹² Maasa pra inkamoro ye'kakon warayo'kon esenpo mararî,

tu'ke pra yemukasa'kon warantî. Mîrîrî ye'nen to' no'pîta eserîke pra to' wanî, maasa pra mîrîrî warantî teesenposa'kon ye'nen. Tîise tiaronkon warayo'kon yemuka tiaronkonya, mîrîrî warantî ino'pî pra to' e'to'pe. Moropai tiaronkon no'pîta pepîn maasa pra tesa'kon pe Paapa wanî ye'nen, to' eturumaka eesenyaka'mato' kupîkonpa. Anî' wanî ya, sîrîrî esenupanto' yawîrî iko'manpai, yapîtanîpî tûuya eserîke awanî ya, iku'kî —ta'pî Jesusya.

Jesus Moropai Moreyamî'

(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Moropai tiaronkonya moreyamî' yarî'pî Jesus pia tenya tûto'peiya to' pona moropai to' pîremato'peiya. Tîise inenupa'sanya ta'pî pemonkonyamî' pî': —Insanan moreyamî' mo'katî Jesus piapai —ta'pî to'ya. ¹⁴ Tîise Jesusya ta'pî to' pî': —Tîwî moreyamî' ii'to'pe uupia, to' tîmanenpai pra e'tî —ta'pîiya tînenupa'san pî'. —Maasa pra insamoro moreyamî' warantî Paapa pemonkonoyamî' wanî. Imîrî pe to' wanî —ta'pî Jesusya.

¹⁵ Inkamoro pona tenya tîtîse Jesus epîrema'pî. Mîrîrî tîpo attî'pî to' piapai.

Maasaron Warayo' Ipîkku Pe Tîwe'sen

(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Moropai maasaron warayo' ipîkku pe tîwe'sen erepamî'pî tiwin wei Jesus pia. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya: —Uyenupanen, morî pu'kuru amîrî —ta'pîiya. —Î' morî kupîuya e'painon ipatîkarî uuko'manto' ton epoto'peuya Paapa pia? —ta'pîiya.

17 Jesusya ta'pî ipî': —Î' wani' awanî ye'nen morî amîrî taaya mîrîrî upî'? Tiwinan morî moro man, Paapa neken mîlîkîrî, tiaron ton pra man —ta'pîiya. —Mîlîkîrî pia pu'kuru aako'manto' ton yu'se awanî ya, î' taasa' Paapa maimuya un-kupîkon ton, manni' yawîrî ikonekakî —ta'pî Jesusya warayo' pî'.

18 —Î' ye'ka see Paapa maimu yawîrî iku'to'peuya? —kai'ma Jesus maimu yuuku'pîiya. Jesusya yuuku'pî: —Pemonkon kî'wîi moropai se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra e'kî. Moropai tiaron kîsama'runpai, moropai seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî. 19 Moropai ayun asan namakî. Moropai ayonpa sa'namakî kure'ne aawarîrî amîrî e'sa'nama manni' warantî —ta'pîiya.

20 Warayo'ya yuuku'pî: —Pena more pe wani'pî patapai sîrîrî tîpose, mîrîrîkon ku'nen uurî tamî'nawîrî —ta'pîiya. —Tîise î' tiaron kupîuya e'painon? —ta'pîiya.

21 Jesusya yuuku'pî: —Inna, tamî'nawîrî e'to' yawîrî anku'pai awanî ya, tiwinano'pî ankupî ton moro man. Tamî'nawîrî ayemanne ke e'repata, moropai mîrîrî yepe'pî mîrataikkai manni'kan sa'ne î' ton pra tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî warantî ikupîya ya, inî' panpî' ayemanne ton eporîya ka' po. Moropai maaipîi uwenairî —ta'pî Jesusya.

22 Mîrîrî warantî taa Jesusya eta tîuya ye'nen, mîlîkîrî maasaron warayo' ipîkku esewankono'ma'pî mararî pra. Maasa pra mîrîrî anku'pai pra tîwanî ye'nen ipîkku pe tîwe'to'

pînînma'pîiya. Mîrîrî ye'nen attî'pî. ²³ Mîîkîrî esewankono'masa' era'ma tîuya pe, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —A'kî, yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Sa'me pu'kuru awanî ipîkku pe tîwe'sen eturumakato'pe Paapa yenya' tesa' pe awe'to'pe. ²⁴ Moropai inî'rî tauya sîrîrî sa'me pu'kuru see awanî ipîkku ewonto'pe Paapa pia, itesa' pe Paapa e'to'pe. Mararî kameru ewomî pepîn akkusa yeutta yai, kure'ne tîwanî ye'nen. Mîrîrî warantî ipîkku pe tîwe'sen ewomî pepîn Paapa pata'se' ya'. ǀMaasa pra kure'ne tewan yapi'sai'ya ye'nen temanne pî'ǀ —ta'pî Jesusya.

²⁵ Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pe, in-enupa'san wanî'pî teesewankono'mai mararî pra. Mîrîrî ye'nen ekaranmapo'pî to'ya Jesus pî': —Moriya anî'kan e'pîika'tî e'painon?

²⁶ Inkamoro era'ma'pî Jesusya moropai to'maimu yuuku'pîiya: —Anî' e'pîika'tî wanî sa'me pu'kuru, pemonkon pia ikupîiya eserîkan pepîn. Tîise mîrîrîkon wanî sa'me pra mîîkîrî Paapa pia. Mîrîrî ye'nen ikupîiya —ta'pî Jesusya.

²⁷ Moropai Pedroya ta'pî Jesus pî': —Tamî'nawîrî anna ko'manto', anna yewî'kon nîmî'sa' annaya sîrîrî awenairî anna wîtîto'pe kai'ma. Î' kin yapisî annaya e'painon? —ta'pîiya.

²⁸ Jesusya yuuku'pî: —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî ka' poi iipî'pî wanî kupî sîrîrî meruntî ke tiwin wei. Moropai Paapaya tamî'nawîron koneka amenan pe. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon esa' pe ereuta kupî sîrîrî uyaponse' pona ipîkku pata'se' ya'. Mîrîrî yai amîrî'nîkon, uwenaironkon nîrî ereuta pe naatî, asakî'ne pu' pona tîmo'tai'non

apono'kon pona, tamî'nawîronkon ayonpakon esa' pe awanîkonpa. Mîrîrî warantî inkamoro Israel ponkon yepuru pe eenakon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. ²⁹ Jesusya ta'pî: —Manni' tewî' moropai tîno'pî, moropai takon tonpayamî' nîmî'nen wanî ya uwenai, moropai tînmukuyamî' moropai tîyun, tîsan, moropai tîpata nîmî'nen uwenai, Paapaya tannosa' yai, mararî pra mîikîrîya yapisî kupî sîrîrî inî panpî' î' nîmî'pî tîuya manni' yentai. Moropai tîiko'manto' ton ipatîkaron eporîiya tiwinano'pî wei yai. ³⁰ Tarî sîrîrî non po tiaronkon pemonkonyamî' wanî ipîkku pe. Tîise Paapa pia teerepansa'kon yai, to' wanî pepîn ipîkku pe. Tiaronkon wanî pepîn ipîkku pe sîrîrî pata po, tîise Paapa pia teerepansa'kon yai, ipîkku pe to' ena kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

20

Uva Ye'kana' Teesenyaka'masanon

¹ Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe Paapa iipî ekaremekîpa kai'ma. —Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai, awanî pe nai see warantî: Warayo' wanî'pî tekkari ye' ton uva ye'ka pîmîtîpon pe. Mîikîrî wîtî'pî penane pu'kuru, maasa wei epa'ka pra tîise, tîipia eesenyaka'makon ton yuwai, tînmîri era'makon ton. ² Moropai to' eseposa' tîuya pe, to' yarakkîrî eesurîma'pî. Ta'pîiya to' pî': “Uupia eesenyaka'makon e'painon? Aye'mauya'nîkon. Tiwin wei tîise tiwin pî' akaisari'nîkon prata ena'pî ke aye'mauya'nîkon”. Moropai inkamoro yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe esenyaka'mai tînmîri

ya'. ³ Moropai 9 horas yairî tîise attî'pî tiaron pata sararu ke to' e'repato' pata'se' ya'. Moropai miarî tiaronkon warayo'kon era'ma'pî mûikîriya, î' pî' pra tîwe'sanon era'ma'pîiya. ⁴ Inkamoro pî' ta'pî warayo'ya: “Amîrî'nîkon nîrî unmîri ya' esenyaka'matantî. Uyekkari ye'ka, uva ye'kana' eesenyaka'ma'pîkon ye'mauya morî pe”, ta'pî umî esa'ya to' pî'.

⁵ Moropai to' wîtî'pî inmîri ya' esenyaka'mai. Ineka'ta pairî wei tîise mîrîrî warantî tiaronkon teesenyaka'masanon eporî'pîiya, moropai wei era'tîsa' tanne, 3 horas tîise ko'mamîiya mîrîrî warantî tiaronkon teesenyaka'masanon yarakkîrî ikupî'pîiya. ⁶ Moropai tiaronkon teesenyaka'masanon ton eporî'pîiya ko'mamîiya 5 horas yairî tîise tîwenna'poi pra'ca pona. Inkamoro ekaranmapo'pîiya. “Î' pî' tarî aako'mamîkon sîrîrî wei tamî'nawîrî î' tîkonekapî'se pra?” ta'pîiya. ⁷ Inkamoroya yuuku'pî: “Anna ko'mamî sîrîrî maasa pra anî' eseurîmasa' pra man anna yarakkîrî”, ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen mûikîrî warayo'ya ta'pî to' pî': “Moriya unmîri ya' esenyaka'matantî uva ye'kana'”, ta'pîiya.

⁸ Moropai to' esenyaka'mato' weiyu ataretî'kasa' yai, to' karaiwarîya teesenyaka'masanon esanon pe tîwe'sen pî' ta'pî to' yannoto'peiya. Ta'pî umî esa'ya: “To' yannokî moropai to' ye'makî ikîni'pî esenyaka'ma pia'tî'pî patapai. E'mai' pe esenyaka'ma'san pîkîrî to' ye'makî”, ta'pî umî esa'ya.

⁹ Mîrîrî ye'nen inkamoro 5 horas tîise ko'mamîiya esenyaka'ma'sanya tiwin pî' prata ena'pî yapisî'pî tîkaisarî'nîkon. ¹⁰ Tîise tiaronkon

e'mai' pe esenyaka'ma'san esenumenkasa' wani'pî, inkamoro yentai tepe'pîkon yapisi' tûuya'nîkon kai'ma. Tîise inkamoroya yapisi'pî kaisari' tiwin pî' prata ena'pî yapisi'pî to'ya tîkaisari'nîkon. ¹¹ Inkamoroya tîtinirurîkon yapisi'pî moropai inkamoro wo'ma'ta pia'ti'pî tîkaraiwarîkon pî'. Tîkaisari'nîkon tiaronkon ye'masai'ya ye'nen. ¹² Ta'pî to'ya tîwarîrî'nîkon: “Insamoro warayo'kon esenyaka'ma'pî marari, tiwin hora kaisari neken. Uye'ma'pîkon pî' to' erepami'pî teuren. Tîise uuri'nîkon pena patapai wei kaisari a'ne' pe wei moronka'pî. Tîise inkamoroya yapisi' kaisari yapisi' uuri'nîkonya”, ta'pî to'ya.

¹³ Tîise yuuku'pî mîlîkîrî umî esa'ya tiwinan teesenyaka'masen pî'. “Uyonpa, maasa etakî, imakui'pî ku'sau'ya pra wai awinîkîi. Maasa pra tiwin prata ena'pî ke aye'mauya tauya yai, inna, morî pe man ta'pîya. Innape nai? ¹⁴ Mîrîrî ye'nen sîrîrî ayepe'pî atîtirurî yapi'kî moropai atîkî ayewî' ta. Mîserî warayo', ikîni'pî uneta'pî ye'mapai wai aye'ma pî' wai warantî, se' kaisari. ¹⁵ Î' anku'pai e'to' kupîuya uyemannekon ke. Moropai utîtirurîkon ke ikupîuya. Tîise mîrîrî wani' pepîn imakui'pî pe. Tîise uyemannekon ke morî ku'sau'ya wenai akinmu mîrîrî”, ta'pî warayo'ya ipî'.

¹⁶ Moropai Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî. Ta'pîiya: —Mîrîrî warantî tîpemonkonoyamî' kupî Paapaya. E'mai' pe e'kupî'san wani' kupî sîrîrî ikîni'pî. Moropai ikîni'pî esi'san wani' kupî sîrîrî e'mai' pe, itu'se Paapa e'to' yawîrî —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîsa'manta Pî'

*Moropai Tîwe'mî'sa'ka Pî'
(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Jerusalém pona tuutíkon pe, Jesusya tînenupa'san yarî'pî tiaron winîkî. Inkamoro pî' eeseurîma'pî, iponarî to' taase tuutíkon ye'ka pe e'ma taawîrî. ¹⁸ Ta'pîiya: —Witî'níkon sîrîrî Jerusalém pona. Miarî uurî ka' poi iipî'pî rumaka to'ya kupî sîrîrî teepîremasanon esanonkon pia. Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon pia. Inkamoroya uwî me'po kupî sîrîrî. ¹⁹ Moropai inkamoroya utîrî kupî sîrîrî Judeuyamî' pepîn pia. Inkamoro wo'ma'ta kupî sîrîrî upî'. U'po'pîtî to'ya. Moropai upokapîtî to'ya pakî'nan pona. Tîise uusa'manta típo, iteseurîno weiyu yai, e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

*Zebedeu No'pîya Jesus Pî' Itu'se Tîwe'to' Esatî
(Mc 10.35-45)*

²⁰ Mîrîrî yai Zebedeu no'pî erepamî'pî tînmukuyamî' pokonpe Jesus pia. Moropai irawîrî si'ma típu'pai enu'tî'pîiya non yekaya. Moropai Jesus pî' esatî'pîiya itu'se tîwe'to' ku'to'peiya kai'ma. ²¹ Mîîkîrî ekaranmapo'pî Jesusya: —Î' yu'se kin awanî mîrîrî? —ta'pîiya ipî'. Mîîkîrîya yuuku'pî: —Tamî'nawîronkon esa' pe eena yai, insanan unmukuyamî' asakî'nankon ereutato'pe ka'kî, tiwin ameruntîri winî, moropai tiaron kamai' winî. Tamî'nawîronkon esa' pe to' e'to'pe awarantî —ta'pîiya Jesus pî'.

²² Jesusya ta'pî inkamoro inmukuyamî' pî': —Anesatíkon kupîuya pepîn e'painon. Anesatíkon epu'tîya'níkon pra naatî. Tiaronkonya utaruma'tî kupî sîrîrî, mîrîrî yapîtanîpîuya kupî sîrîrî.

Amîrî'nîkon kanan? Uyese' pî' awanîkon wenai tiaronkonya atarumatîkon ya, yapîtanîpîya'nîkon pe naatî? —ta'pîya. —Inna —ta'pî to'ya Jesus pî'.

²³ Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Inna seru' pepîn. Innape uurî e'taruma'tî warantî awe'taruma'tîkon nîrî —ta'pî Jesusya. —Tîise tauya pepîn apî'nîkon umeruntîri winî ereutakî, moropai kamai' winî ereutakî tauya pepîn apî'nîkon. Maasa pra uyunya taa kupî sîrîrî manni'kan uupia ereutatonkon tîmenka'san pî' to' ereutato'pe.

²⁴ Mîrîrî kai'ma Jesusya to' yeurîma eta'pî inenupa'san mia' tamî'nawîronkonya. Mîrîrî pî' to' ekore'ma'pî inkamoro asakî'nankon winîkîi.

²⁵ Inkamoro yanno'pî Jesusya tamî'nawîrî tîpia. Moropai ta'pîya to' pî': —Sîrîrî non po pata esananya tîpemonkonoyamî' yaipontî, epu'nenan amîrî'nîkon. Maasa pra to' esa' tîwanîkon ye'nen.

²⁶ Tîise amîrî'nîkon mîrîrî warantî pra e'tî. Tonpakon yentai e'pai anî' wanî ya, to' ma're e'pai awanî. ²⁷ Moropai anî' esenumenka ya tonpayamî' esa' pe e'pai mîkîrî wanî e'pai wanî to' poitîrî pe. Mîrîrî warantî neken to' ye'mai'norî pe awanî. ²⁸ Mîrîrî warantî uurî, ka' poi iipî'pî yeseru wanî. Tîpoitîrî ke e'to'pe kai'ma uui'sa' pra wai. Tîise to' poitîrî pe e'to'pe moropai tu'kankon pûika'tîto'peuya kai'ma uui'pî'pî. Arinîkon nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe uusa'mantato'pe kai'ma uui'pî'pî —ta'pî Jesusya.

*Jesusya Asakî'nankon Enkaru'nankon Yepi'tî
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Mîrîrî tîpo Jesus moropai inenupa'san wîtî tanne Jericó pata poi, arinîkon pemonkonyamî'

wîtî'pî to' wenairî. ³⁰ Miarî mîrîrî e'ma taawîrî, to' wîtîto' ena pona asakî'nankon enkaru'nankon ereutasa' wanî'pî. Inkamoroya eta'pî mîrîrî e'ma taawîrî Jesus wîtî yekare. Mîrîrî ye'nen to' entaimepîti pia'tî'pî: —Uyepotorî, amîrî Davi nurî'tî paarî'pî, pîka'tîton amîrî, a'noko'pî pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya.

³¹ Mîrîrî pî' arinîkonya ta'pî moo to' e'to'pe. Tîise yuuku to'ya pra, inî' panpî' to' entaimepîti'pî. — Anna yepotorî, Davi nurî'tî paarî'pî, a'noko'pî pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya.

³² Inkamoro maimu eta tîuya pe, Jesus emî'pamî'pî inkamoro pia. Inkamoro pî' ta'pîiya: —Î' kupîuya yu'se awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'.

³³ —Anna Yepotorî, anna yenu yenponkaya yu'se anna wanî sîrîrî, era'mato'pe annaya — kai'ma yuuku'pî to'ya.

³⁴ Jesusya tî'noko'pî pe sa'ne to' era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen to' yenukon yenponka'pîiya, inî'rî era'mato'pe to'ya. Ka'ne' pe to' yenu ekoneka'pî. Moropai inkamoro wîtî'pî Jesus wenairî.

21

Jesus Ewomî Jerusalém Cidaderî Pona (Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Jerusalém pona tuutîkon pe, aminke pra rî tîise to' erepamî'pî pemonkonyamî' ko'manto' pata itese' Betfagé pona, Oliveira kîrî po tîwe'sen pona. Miarîpai Jesusya asakî'ne tînenupa'san yaipontî'pî e'mai' pe tîrawîrî to' wîtîto'pe. ² Ta'pîiya to' pî': —Atîti mîrîrî pata pona e'mai' pe. Moropai miarî eerepansa'kon pe jumenta eporîya'nîkon mîitî

ewa'tîsa' pe tînre kenan. Mîîkîrî meukatîi, moropai to' mene'tîi sa'nîrî —ta'pîiya. ³ —Anî'ya taa ya: “Î' tonpe mîîkîrî yariya'nîkon mîrîrî”, taa to'ya ya, “Uyepotorîkon man itu'se”, makatîi ipî'. Mîrîrî warantî taaya'nîkon ya, irumakaiya to' enepîkonpa —ta'pîiya.

⁴ Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta nuri'tîya imenuka'pî yawîrî awe'to'pe. ⁵ Ta'pîiya see warantî:

Makatîi Jerusalém ponkon pî' Paapa pemonkonoy-amî' pî':

“A'kî ayesa'kon iipî pe man jumenta more pona teenu'se.

Eranmîra eerepamî pe man” makatîi to' pî'. [Zc 9.9](#) Mîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nenya imenuka'pî.

⁶ Moropai Jesus nenupa'san wîtî'pî e'mai' pe. Moropai inkamoroya î' kai'ma ta'pî Jesusya yawîrî ikupî'pî to'ya. ⁷ Inkamoroya jumenta enepî'pî inre yarakkîrî. Inkamoroya ta'sankon tîrî'pî ipona. Moropai Jesus enuku'pî ipona. ⁸ Mîîkîrî iipî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, arinîkon pemonkonyamî'ya ta'sankon yarenka'pî non pona, iporo Jesus wîtîto'pe kai'ma. Moropai tiaronkonya yu' yare soroka'pî e'ma ta, irawîrî. ⁹ Yarakkîrî tuutîsanon entaimepî'pî irawîrî si'ma, moropai ite'ma'pî pî' si'ma mararî pra:

—Yapurîpai'nîkon man Davi parî'pî pe tîwe'sen.

Morî pe pu'kuru man, aaipî'pî manni' Uyepotorîkon maimu pe —ta'pî to'ya tîwentaimepî'se.

—Paapa ka' pon manni' yapurîpai'nîkon man —taa
 pî' to'ko'mamî'pî. *Sl 118.26*

10 Jesus ewonsa' pe cidade pona,
 tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî
 tataimurunpai mararî pra. Moropai
 ekaranmapo'pî to'ya: —Anî' pe see mîkîrî wanî
 mîrîrî? —ta'pî to'ya.

11 Mîrîrî taa to'ya yuuku'pî arinîkonya: —Manni'
 Paapa maimu ekareme'nen profeta Jesus, Galiléia
 pata pon, Nazaré poinon —ta'pî to'ya.

Jesus Wanî Epîremanto' Yewî' Ta
(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

12 Miarî Jerusalém po, epîremanto' yewî' ta
 teewomî pe, Jesusya pemonkonyamî' eporî'pî.
 Carneiroyamî' ke moropai paakayamî' ke,
 waku'kaimîyamî' ke tîwe'repasanon eporî'pîiya.
 Inkamoro yenpa'ka'pîiya teekore'mai. Tamî'nawîrî
 inkamoro e'repa yaponse'kon ra'tî'pîiya. To'
 tînrurî yense' ra'tî'pîiya non pona tîsorokai.

13 Moropai ta'pîiya to' pî': —Paapa maimu
 e'menukasa'ya taasa' man see warantî. Paapaya
 ta'pî:

“Uyewî' wanî pe man epîremanto' yewî' pe. Tîise
 amîrî'nîkonya uyewî' ku'sa' ama'ye'kon
 yewî' pe”, *Is 56.7; Jr 7.11*

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya.

14 Mîrîrî yai enkaru'nankon moropai
 ma'tîkî'pankon yari'pî to'ya iipia, epîremanto' yewî'
 ta to' esepi'tîto'pe. Inkamoro yepi'tî'pîiya. 15 Tîise
 mîrîrî ikupî eserîkan pepîn kupî Jesusya era'ma
 tîuya'nîkon pî' teepîremasanon esanon moropai
 Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon

ekore'ma'pî. Moropai epîremanto' yewî' ta moreyamî'ya Paapa yapurî'pî tâwentamepî'se. —Morî pu'kuru Paapa nîmenka'pî, Davi nurî'tî paarî'pî man yapurîto'pe —ta'pî to'ya Jesus pî'. Mîrîrî pî' to' ekore'ma'pî mararî pra.

¹⁶ Moropai Jesus pî' ta'pî to'ya: —Î' taa to'ya eta pî' nan? —ta'pî to'ya. Yuuku'pî Jesusya: —Innape awanî —ta'pîiya. —Î' taasa' Paapa maimuya epu'tîya'nîkon pra kin naatî? Ta'pî Paapa maimu ekareme'nenya:

Insanan moreyamî' yenupa'pî Paapaya tapurîto'pe to'ya morî pe pu'kuru e'to' yawîrî *Sl*
^{8.2}
 taasai'ya man —ta'pî Jesusya.

¹⁷ Taa tîpo Jesusya to' nîmî'pî. Eepa'ka'pî to' pata cidade poi. Moropai attî'pî pemonkonyamî' ko'manto' Betânia pona attî'pî. Moropai miarî eewaronpamî'pî moropai eerenmapî'pî.

Jesusya Figo Ye' Pa'nîpî
(Mc 11.12-14,20-24)

¹⁸ Tiaron wei yai, penane pu'kuru cidade Jerusalém pona tîwenna'po pe, Jesus wanî'pî emi'ne. ¹⁹ Mîîkîrîya yei, figo ye' era'ma'pî e'ma ena po. Moropai mîîkîrî wî'tî'pî itekare pî' iteperu moro wanî kai'ma. Tîîse iteperu eporîiya pra Jesus wanî'pî tîîse yare pe neken awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî figo ye' pî': —Ipatîkarî teepetai pra aako'mamî tarîpai —ta'pîiya. Moropai tiwinarî aawa'pi'ta'pî.

²⁰ Mîrîrî era'ma'pî inenupa'sanya. Mîrîrî kure'ne teesenumenkai to' wanî'pî, mîrîrî taasa'

Jesusya pî'. Moropai inkamoroya ta'pî: —Î' kai'ma see aawa'pi'ta mîrîrî ka'ne' pe? —ta'pî to'ya.

²¹ Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Jesusya ta'pî: — Ayenku'tûuya'nîkon pepîn. Yairî tauya sîrîrî. Innape pu'kuru Paapa ku'to'ya'nîkon wanî ya yairî, mîikîrî tîmu'tunpai pra, mîrîrî yei figo ye' pî' iku'sau'ya manni' warantî nîrî ikupîya'nîkon e'painon, innape iku'to'ya'nîkon wenai. Mîrîrî neken figo ye' pî' ikupîya'nîkon pepîn, tîise seeni' wî' pî' taaya'nîkon ya: “Seenî' apata'se' yapai amo'takî, atîkî tuna ka”, taaya'nîkon ya, moropai “Esenunkî”, taaya'nîkon ya, innape iku'to'ya'nîkon wenai, mîrîrî e'kupî e'painon —ta'pî Jesusya. ²² — Innape pu'kuru Paapa kupîi'ma esatîya'nîkon ya, eepîremakon pe anesatîkon yapisîya'nîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Maimu Pe Jesusya Ikupî
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî Jerusalém pona. Miarî epîremanto' yewî' ta si'ma, pemonkonyamî' yenupaiya tanne, teepîremasanon esanon, moropai Judeuyamî' esanon erepamî'pî iipia. Moropai inkamoroya ekaranmapo'pî: — Anî' maimu pe see ko'manpara manni'kan yenpa'ka'pîya mîrîrî? Anî'ya ikupîpa taasa' mîrîrî apî'? —ta'pî to'ya.

²⁴ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: — Uurî nîrî amîrî'nîkon ekaranmapouya sîrîrî. Yairî ayekaranmapoto'konuya yuukuya'nîkon ya, uurî nîrî anî' maimu pe sîrîrî ye'ka unkupî ekaremekîuya apî'nîkon —ta'pîya. ²⁵ —Tarîpai yu'tî. Anî' maimu pe kin Joãoya tamî'nawîronkon

yenpatakona'pî? Paapa maimu pe ka'rî, pemonkonyamî' maimu pe ka'rî? O'non ye'ka pe epu'tî pî' naatî?

Mîrîrî taiya ye'nen to' eseurîma'pî tîwarîrî'nîkon. —Inna Paapa maimu pe taasa' ya, uuri'nîkon ekaranmapoia eserîke awanî. “Tîise î' tonpe innape João Batista nurî'tî kupîya'nîkon pra awanîkon?” taiya eserîke awanî —ta'pî to'ya. ²⁶ —Moropai pemonkon maimu pe taasa' ya, arinîkon pemonkonyamî'ya uuri'nîkon taruma'tî eserîke awanî. Maasa pra inkamoroya João Batista nurî'tî epu'tî'pî, Paapa maimu ekareme'nen pe awanî epu'tî'pî mîito'pe. ²⁷ Mîrîrî ye'nen inkamoroya Jesus maimu yuuku'pî: —Epu'tî annaya pra man —ta'pî to'ya. —Uurî nîrî anî' maimu pe seeni' ye'ka kupîuya ekaremekîuya pepîn —ta'pî Jesusya.

Jesusya Asakî'nankon Inmukuyamî'

Yekare Ekaremekî

²⁸ Jesusya tiaron panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Î' ye'ka pe sîrîrî pî' eesenumenkakon eserîke awanî? Warayo' wanî'pî asakî'nankon inmukuyamî'. Mîikîrîya ta'pî tînu irui pî': “Unmu, sîrîrîpe umî ya' uva ye'kana' esenyaka'mai attî yu'se wanî sîrîrî”, ta'pîiya. ²⁹ Tîise mîikîrîya tîyun maimu yuuku'pî. “Itîpai pra wai”, ta'pîiya. Tîise mîrîrî tîpo awenpenata'pî moropai attî'pî. ³⁰ Moropai itakon pî' ta'pî itunya irui pî' ta'pî tîuya warantî: “Inna, paapa, uutî”, ta'pîiya tîyun pî'. Tîise attî pra awanî'pî.

³¹ O'non ye'ka inmuya itu'se tîyun e'to' yawîrî ikupî'pî? —ta'pî Jesusya. Moropai inkamoroya

imaimu yuuku'pî: –Manni' iruiya ikupî'pî –ta'pî to'ya.

Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: –Ayenku'tûuya'nîkon pepîn. Manni'kan tesanonkon pia to' nîrîrî tîrîru yapîsî pî' teesenyaka'masanon, moropai manni'kan wîrî'sanyamî' tesa'kon ke tîwe'repasanon se' tapairî. Imakui'san, inkamoro ye'ka esa' pe Paapa iipî pe man amîrî'nîkon rawîrî innape pu'kuru ikupî to'ya ye'nen. ³² Mîrîrî warantî João Batista nurî'tî iipî'pî pena yairon pu'kuru e'ma ekareme'se. Tîise innape mîkîrî nekaremekî'pî ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon. Tîise inkamoro tîrîru yapî'nenanya innape pu'kuru ikupî'pî. Moropai wîrî'sanyamî' se' tapaironkon, itesa' pînonya innape pu'kuru ikupî'pî. Teuren mîrîrî ye'ka era'ma tîpo, amîrî'nîkon enpenata pra aako'mamîkon imakui'pî rumaka pî' innape ikupîkonpa –ta'pî Jesusya.

*Imakui'san Pe Teesenyaka'masanon Wanî
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ Jesusya ta'pî inî'rî: –Sîrîrî panton ekaremekûuya etatî –ta'pîiya. –Warayo'ya tekkari ye' ton uva ye'ka pîmî'pî mararî pra. Moropai mîrîrî iwatî'pîiya inonkon tî'kon ke. Moropai tî' yai uva yekku asu'kato' ton koneka'pîiya. Moropai kawînan koneka'pîiya ipo si'ma tamî'nawîron era'mato'pe tîpoitîrîtononya kai'ma. Inkamoro tînmîri era'manenan pî' ta'pîiya: “Seeni' uyekkari yonpa ke aye'mauya'nîkon” ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî moropai to' karaiwarî wîtî'pî tiaron pata pona. ³⁴ Mîrîrî tîpo itekkari emîrî pia'tî'pî. Mîrîrî ye'nen umî esa'ya tîpoitîrîtonon yarima'pî

umî era'manenana pia tîmîrî ton tekkari yonpa era'mai.

³⁵ Tîise inkamoro yapisî'pî umî era'manenanya. Moropai inkamoro taruma'tî'pî to'ya. Moropai tiaron po'pî'tî'pî to'ya. Moropai tiaron ipoitîrî wî'pî to'ya. Moropai tiaron pona tî' yenunpî'tî'pî to'ya. Mîrîrî warantî ikupî'pî to'ya ipoitîrîtonon pî'. ³⁶ Mîrîrî tîpo inî'rî tiaronkon yarima'pî umî esa'ya e'mai' pe to' yarima'pî tîuya yentai. Mîrîrî warantî rî ikupî'pî to'ya inkamoro yarakkîrî. ³⁷ Mîrîrî warantî tamî'nawîrî ikupî tîpo umî esa'ya tînu yarima'pî. Eesenumenka'pî maasa pra “mîserî unmu yarimasau'ya ya, î' kupî to'ya pepîn e'painon. Inama to'ya eserîke awanî”, ta'pî umî esa'ya. ³⁸ Tîise mîikîrî umî esa' munmu era'ma tîuya'nîkon pe, inkamoro umî era'manenanya ta'pî: “A'kî, mîserî umî esa' munmu pî' î' ku'pai nai yarakkîrî”, ta'pî to'ya. “Iwîpai'nîkon uurî'nîkon pe sîrîrî umî eturumakato'pe itun sa'manta yai, inmu pe awanî namai”, ta'pî to'ya. ³⁹ Mîrîrî ye'nen mîikîrî, umî esa' munmu yapisî'pî to'ya yenpa'ka'pî to'ya umî yapai poro pona, moropai iwî'pî to'ya –ta'pîiya.

⁴⁰ Mîrîrî pî' to' ekaranmapo'pî Jesusya: –Î' pensa mîikîrî umî esa' enna'po ya, î' kupîiya eserîke awanî inkamoro umî era'matîponkon warayo'kon yarakkîrî?

⁴¹ Inkamoroya yuuku'pî: –Inkamoro warayo'kon tînu wîitîponkon tî'kaiya eserîke awanî. Mîrîrî tîpo tiaronkon warayo'kon eporîiya tînmîri era'matonkon. Moropai inkamoroya itekkari yonpa tîrî iipia, emîrî weiyu yai –ta'pî

to'ya.

⁴² Inî'rî Jesusya to' ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Paapa maimu e'menukasa' erenkasa'ya'nîkon pra kin naatî, î' taasai'ya? Sîrîrî warantî awe'menukasa':

Wîtî konekanenanya tî' yenumî'pî, seeni' tî' wanî morî pe pra taa tîuya'nîkon ye'nen.

Tîise mîrîrî to' newanmîrî'pî tî' wanî'pî morî pe pu'kuru tiaronkon tî'kon to' nîmenka'pî yentai.

Mîrîrî kupî'pî Uyepotorîkonya.

Moropai morî pe pu'kuru awanî anna pia. *Sl*
118.22,23

⁴³ Tarîpai tauya sîrîrî amîrî'nîkon Judeuyamî' piapai imo'ka Paapaya tîpemonkono pe pu'kuru awanîkon namai. Moropai tiaronkon esa' pe eena. Manni'kan se' tapairî innape iku'nenan pepîn pia, Paapa maimu yawîrî tîiko'mansenon pia itîrîiya, to' esa' pe tîwe'to'pe. ⁴⁴ Anî' atare'mo ya manni' tî' pona, mîikîrî ma'ta mîrîrî. Tîise manni' tî' ena ya ipona, mîikîrî yankaiya tamî'nawîrî.

⁴⁵ Mîrîrî taa Jesusya eta'pî teepîremasanon esananya moropai fariseuyamî'ya. Mîrîrî epu'tî'pî to'ya, tîpî'nîkon Jesus eseurîma pe awanî.

⁴⁶ Mîrîrî ye'nen Jesus yapisî tîuya'nîkon pî' to' esenumenka'pî. Tîise arinîkon rawîrî si'ma ikupî to'ya pra awanî'pî maasa pra eranne' pe to' wanî'pî. Maasa pra pemonkonyamî'ya Jesus epu'tî'pî, Paapa maimu ekareme'nen pe awanî.

22

*Pata Esa' Reiya Tînmu E'marimato' Festarî
Koneka
(Lc 14.15-24)*

¹ Jesusya inî'rî panton ekaremekî'pî pemonkonyamî' nepu'tî tonpe. Ta'pîiya: ² — Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai awanî pe man sîrîrî panton warantî. Ipîkku pata esa' pe, rei pe tîwe'sen tînmu e'marimato' festarî koneka pî' awanî'pî. ³ Mîîkîrîya tîpoitîrîtonon yaipontî'pî to' wîtîto'pe pemonkonyamî' yannoi to' ii'to'pe tînmu festarî pî'. Tîise inkamoro to' neta'san iipî pra awanî'pî. Ii'pai pra to' wanî'pî. ⁴ Moropai inî'rî tiaronkon tîpoitîrîtonon yarima'pîiya tîmaimu yaato'pe to'ya to' pia: “Makatîi to' pî'”, ta'pîiya. “Tamî'nawîrî ekonekasa' man festa yainon tonpe, taa pî' man', makatîi. 'Paakayamî' kaiwankon tî'kasau'ya wai, taa pî' man' makatîi. 'Tamî'nawîron konekasai'ya man. Mîrîrî ye'nen asi'tî festa pona', makatîi” ta'pîiya.

⁵ —Tîise innape nai, taa to'ya pra ineta'san wanî'pî. Mîrîrî ye'nen puwana pî' tîwe'to'kon pî' to' wîtî'pî. Tiaron wîtî'pî tekînon pata'se' ya' to' era'mapî'se. Moropai tiaron wîtî'pî temanne yewî' pe tînkoneka'pî ya' ekaya pra. ⁶ Moropai tiaronkonya inkamoro ipîkku poitîrîtonon yapisî'pî moropai to' po'pî'pî to'ya. Moropai to' wî'pî to'ya. ⁷ Mîrîrî pî' mîîkîrî ipîkku rei ekore'ma'pî mararî pra. Inkamoro tîpoitîrîtonon wîtîponkon tî'ka me'po'pîiya moropai to' pata cidade po'tî me'po'pîiya.

8 Mîrîrî tîpo inî'rî tîpoitîrîtonon yanno'pîiya moropai ta'pîiya to' pî': "Manni'kan uneta'san iipî pra man maasa pra î' pe pra rî to' wanî ye'nen" ta'pîiya. 9 "Tarîpai atîtî seeni' e'makon taawîrî. Moropai tamî'nawîrî pemonkonyamî' eporîya'nîkon pîkîrî to' metatî" ta'pîiya tîpoitîrîtonon pî'. 10 Moropai ipoitîrîtonon wîtî'pî e'makon taawîrî. Inkamoroya to' eta'pî tamî'nawîrî to' eporî tîuya'nîkon kaisarî. To' muurukuntî'pî to'ya. Morîkon pemonkonyamî' moropai îrirîkon pemonkonyamî'. Inkamoroya mîrîrî to' pata'se' pe ikonekasa' yannîpî'pî. Intapîkîrî awanî'pî. 11 Mîikîrî ipîkku epa'ka'pî inkamoro etasa'kon erepansa' era'mai. Moropai mîrîrî to' pata'se' pe tînkoneka'pî ya' eewomî'pî. Miarî warayo' era'ma'pîiya festa pî' tîwanî pon ya' pra tîwe'sen maasa pra tiwin to' pon wanî'pî mîito'pe. 12 Moropai mîikîrî yekaranmapo'pîiya: "Uwanîyakon, o'non ye'ka pe eewonsa' sîrîrî tarîwaya, festa pî' awanî pon teka'mai pra?" ta'pîiya. Tîise imaimu yuukuiya pra awanî'pî. 13 Mîrîrî ye'nen mîikîrî ipîkku reiya ta'pî tîpoitîrîtonon pî': "Miserî warayo' yewa'tîtî i'pu pî' moropai itenya pî'. Moropai yenuntî poro pona, ewaron pe tîwe'sen ya', o'non pata karawannîto' pata'se' ya'. Mîikîrî karawato'pe, tee ye'kaiya mararî pra ne'ne' pe tîwanî ye'nen", ta'pî ipîkkuya —ta'pî Jesusya.

14 Moropai Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî. Ta'pîiya: —Tu'ke etasa'kon pemonkonyamî' wanî sîrîrî Paapa pia aako'mamîtonkon. Tîise tu'kankon iipî pepîn Paapa pia yairî inkamoro yapi'to'peiya

—ta'pî Jesusya.

Roma Ponkon Esa' Ye'mato' Pî'

Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Mîrîrî tîpo fariseuyamî' epa'ka'pî moropai inkamoroya tesorukon koneka'pî, î' kai'ma Jesus anapi'pai tîwanîkon pî', iiwanmîra teeseurîmakonpa kai'ma ipî'. ¹⁶ Mîrîrî ye'nen tiaronkon warayo'kon yarima'pî to'ya î' kupî Jesusya era'matonkon. Moropai inkamoro pökonpe pata esa' Herodes pemonkonoyamî' wî'tî'pî Jesus ekaranmapopî'se. Ta'pî to'ya:

—Anna yenupanen, yairon pe pu'kuru amîrî wanî epu'tî pî' anna man —ta'pî to'ya. —Maasa pra yairon Paapa maimu ke yenupaton pe awanî ye'nen. Moropai tiaronkon pemonkonyamî'ya taa ya apî': “Mîrîrî warantî kîseurîmai”. Mîrîrî taa to'ya pî' tîpînamai tîwe'sen pepîn amîrî. Maasa pra se' kaisarî pemonkonyamî' pî' tîwe'sen amîrî —ta'pî to'ya. ¹⁷ —Mîrîrî ye'nen î' kai'ma epu'tî pî' nan? Yairî awanî ka'rî, kaane ka'rî, yairî pra awanî? Uyesa'kon pe tîwe'sen Romanoyamî' esa' César ye'ma annaya ya?

¹⁸ Tîise Jesusya î' anku'pai to' wanî tarakkîrî epu'tî'pî. Moropai ta'pîiya to' pî': —Seru'ye'kon amîrî'nîkon. Aawarîrî'nîkon teesenku'tîsanon morî pe tîwanîkon kai'ma. Î' wani' awanî ye'nen uuwanmîra uurî anapi'pai awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya. ¹⁹ Moropai ta'pîiya: —Moriya mîrîrî ye'mato'ya'nîkon ene'tî uupia era'mato'peuya —ta'pîiya.

Mîrîrî enepî'pî to'ya. ²⁰ Moropai inkamoro yekaranmapo'pîiya: —Anî' ese' mîserî? Anî' yekaton sîrîrî pîrata ena'pî pî'? —ta'pîiya. ²¹ Inkamoro ya yuuku'pî: —Romanoyamî' esa' César ese' —ta'pî to'ya. Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Jesusya ta'pî: —Moriya itîkî iipia, imîrî pe awanî ye'nen, î' ta'pî Césarya yawîrî iku'tî. Moropai î' ku'tî ta'pî Paapaya yawîrî nîrî iku'tî —ta'pîiya.

²² Mîrîrî taa Jesusya pî' to' esenumenka'pî mararî pra teesenumenkai, î' taiya eta tîuya'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen Jesus piapai to' wîtî'pî. Î' kupî to'ya pra awanî'pî Jesus pî'.

Sa'mantan Tîpo E'mî'sa'kan Pepîn

Taa Saduceuyamî'ya

(Mc 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Mîrîrî yai saduceuyamî' wîtî'pî Jesus pia. Inkamoro esenumenkato' wanî'pî isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn taawonan pe. Mîrîrî ye'nen isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn taapîtî'pî to'ya. ²⁴ Moropai inkamoroya ta'pî Jesus pî':

—Anna yenupanen, pena Moisés nurî'tîya anna yenupa'pî see warantî —ta'pî to'ya. —Tiwin warayo' no'pîta, tîise tînmu ton tepose pra aasa'manta mîikîrî no'pîrî'pî e'nîmî. Mîikîrî yarakkîrî itakono'pî wanî e'pai awanî —ta'pîiya. —Moropai more yan pe tîrui no'pîrî'pî enasa'ya, tînre ton yenpoiya. Mîikîrî more pî' urui munmu'pî taiya, tînmu pe tîise. ²⁵ Moro to' man anna kore'ta asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisari warayo'kon. To' ruinankon no'pîta'pî, tîise aasa'manta'pî inmu ton pra si'ma. Mîikîrî no'pî rî'pî yarakkîrî itakono'pî wanî'pî. ²⁶ Tîise

mîrîrî warantî rî mûkîrî nîrî sa'manta'pî inmu ton pra tîise. Moropai to' eseurîno yarakkîrî mîrîrî warantî awanî'pî. Moropai tamî'nawîrî to' sa'manta'pî inmuku pra to' tîise. Inkamoro sa'manta'pî. ²⁷ Mîrîrî tîpo wîri' nîrî sa'manta'pî — ta'pîiya. ²⁸ Mîrîrî ekaranmapo'pî saduceuyamî'ya Jesus pî'. Ta'pî to'ya: —Inkamoro warayo'kon e'sa' asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisarî mûkîrî wîri' yarakkîrî. Tamî'nawîronkon e'mî'sa'ka yai o'non ye'ka warayo' no'pî pe awanî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya. —Maasa pra tamî'nawîrî yarakkîrî to' e'sa' ye'nen.

²⁹ Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Aka, eesenu'tîsa'kon mîrîrî, î' taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya epu'tîya'nîkon pra naatîi. Meruntî ke Paapa wanî epu'tîya'nîkon pepîn mîrîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. ³⁰ A'kî, isa'manta'san e'mî'sa'ka yai tîno'pî ke anî' wanî pepîn. Maasa pra mîrîrî to' wanî inserîyamî' warantî, ka' ponkon warantî. Mîrîrî ye'nen tîno'pî ke to' wanî pepîn. ³¹ Tîise isa'manta'san e'mî'sa'kato' pî' Paapa eseurîmapîtî'pî pena. Mîrîrî erenkasa'ya'nîkon pra naatî? See warantî ta'pî Paapaya:

³² “Uurî Paapa, Abraão nurî'tî yepotorî, moropai Isaque nurî'tî yepotorî. Moropai Jacó nurî'tî yepotorî pe wanî”, *Êx 3.6*
ekaremekî'pîiya. Sa'mantasa' pe inkamoro ko'mamî pepîn ipatîkarî. Paapa wanî enen tîiko'mansenon yepotorî pe. Isa'manta'san yepotorî pe pra awanî.

³³ Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pe, arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî teesenumenkai mararî

pra, î' kai'ma to' yenupatoi'ya pî'.

Tamî'nawîron Paapa Nekaremekî

Unkupîkon Ton Ipîkku Panpî'

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

³⁴ Mîrîrî tîpo fariseuyamî' eperepî'pî Jesus pia. Maasa pra saduceuyamî' tî'napamî emapu'tîsai'ya ye'nen, to' iipî'pî iipia. ³⁵ Warayo' epu'nen Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupaton iipî'pî iipia maasa pra seru'ye' pe Jesus eseurîma anepu'pai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus ekaranmapo'pîya.

³⁶ —Anna yenupanen, o'non wanî mîrîrî ipîkku pe panpî' unkupîkon ton pe Paapa nekaremekî'pî pe? —ta'pîya.

³⁷ Jesusya yuuku'pî:

—Ayepotorî Paapa yapurîkî tamî'nawîrî ayewan ke, moropai tamî'nawîrî ayekaton ke. Moropai tamî'nawîrî eesenumenkato' ke *Dt 6.5*

—ta'pîya. ³⁸ —Mîrîrî wanî e'mai'non, ipîkku pe itu'se Paapa e'to'pe. ³⁹ Moropai itakon moro wanî manni' e'mai'non warantî rî. Taiya:

Ayonpa sa'namakî kure'ne aawarîrî amîrî e'sa'nama manni' warantî. *Lv 19.18*

⁴⁰ Mîrîrî warantî mîrîrî asakî'nan yawîrî ku'sa'ya'nîkon ya, tamî'nawîron sîrîrî Moisés nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî awanîkon. Moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî nekaremekî'pîya taasa' yawîrî awanîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Munmu Pe Paapa Nîmenka'pî Wanî

(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Moropai fariseuyamî' emurukuntîsa' tanne, Jesusya to' ekaranmapo'pî:

42 —Î' kai'ma see eesenumenkakon mîrîrî mîikîrî Paapa nîmenka'pî pî'? Anî' paari'pî pe awanî mîrîrî? —ta'pîiya.

—Davi nurî'tî paari'pî mîikîrî —ta'pî to'ya ipî'.

Moropai inî'rî to' ekaranmapo'pî Jesusya: 43 — Î' wani' awanî ye'nen kin Davi nurî'tî eseurîma'pî Paapa nîmenka'pî pî' pena? Morî Yekaton Wannîya eeseurîma emapu'tî'pî. “Uyepotorî” ta'pîiya. Davi nurî'tî maimu rî'pî sîrîrî.

44 Uyepotorî pî' Paapaya ta'pî:

“Uupia ereutakî umeruntîri winîkî ayeyatonon yaretî'kauya pîkîrî” ta'pîiya *Sl 110.1* ta'pî Daviya, sîrîrî imaimu. 45 A'kî, Davi paari'pî pe neken Paapa nîmenka'pî wanî ya. Î' wani' awanî ye'nen Uyepotorî taa Daviya ipî', manni'? —ta'pî Jesusya.

46 Mîrîrî taa Jesusya yuuku to'ya pra to' wanî'pî. Moropai mîrîrî patapai inî'rî Jesus anekaranmapopai pra to' ena'pî.

23

*Fariseuyamî' Moropai Moisés Nurî'tîya Yenu-
panto' Pî' Yenupatonkon Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46, 20.45-46)*

1 Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî moropai arinîkon pî'. 2 Ta'pîiya: —Insamoro Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai fariseuyamî' esenyaka'ma amîrî'nîkon yenupa pî', Moisés nurî'tîya ikupî'pî manni' warantî.

3 Mîrîrî ye'nen to' maimu yawîrî e'pai awanîkon.

Moropai tamî'nawîrî ayenupato'kon to'ya yawîrî e'pai awanîkon. Tîise to' nîkupî, to' yeseru kî'ku'tî. Maasa pra ayenupa'pîkon tîuya'nîkon yawîrî pra to' ko'mamî ye'nen. ⁴ A'kî, pemonkonyamî' narîton amî'ne pe pu'kuru tîwe'sen ewa'tî to'ya. Tîise mîrîrî yarî pî' to' pîika'tî to'ya pepîn, mararî tenyakon yeperu yaretî ke. Mîrîrî warantî to' yenupato' to'ya pî' Jesus eseurîma'pî. «Maasa pra ta'pî tîuya'nîkon yawîrî ikupî to'ya pra awanî ye'nen.»

⁵ Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'ka kupî to'ya maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tera'makon yu'se to' wanî ye'nen. Maasa era'matî, Paapa maimu e'menukasa' menukapîti to'ya moropai mîrîrî yewa'tî to'ya tepinkon pî' moropai temekonkon pî' eesera'mato'pe kai'ma. Moropai tîponkon sonpan ye'pi kupî to'ya kusan pe, mîi pe tîwanîkon ye'nen. ⁶ Moropai inkamoroya festa weiyu yai, teereutato'kon ton morî apono' menka. Moropai epere'nîto' yewî' ta nîrî, morî menka to'ya tapurîto'kon pe to'ya. ⁷ Moropai inkamoro wanî tamî'nawîronkon esekaremekî yu'se, aronne panpî'. Moropai uyenupanen kai'ma tesatîkon to'ya yu'se to' wanî.

⁸ Tîise inkamoro warantî “Uyepotorî” kai'ma ayonpakon esatîya'nîkon e'pai pra man. Maasa pra tamî'nawîronkon amîrî'nîkon wanî se' warantî, e'kaisarî ayonpakon pokonpe. Maasa pra Ayepotorîkon moro man tiwinan. ⁹ Moropai tarî non po anî'rî esatîya'nîkon e'pai pra man Paapa anna yunkon kai'ma. Maasa pra amîrî'nîkon yunkon moro man, tiwinan neken ka' pon —

ta'pîiya. ¹⁰ —Moropai anî' esatîya'nîkon e'pai pra man e'mai'non mîikîrî tamî'nawîronkon ye'mai'norî taaya'nîkon e'pai pra man. Maasa pra amîrî'nîkon ye'mai'norî moro man tiwinan, Cristo mîikîrî, Paapa nîmenka'pî. ¹¹ Maasa pra anî' wanî ya amîrî'nîkon kore'ta ipîkku panpî' e'pai awanî apoitîrî pe tiaronkon ma're. ¹² Anî' wanî ya tiaronkon yentai e'pai mîikîrî kupî Paapaya to' ma're. Moropai anî' wanî ya tiaronkon ma're e'pai, mîikîrî kupî Paapaya tiaronkon yentai —ta'pî Jesusya.

*Jesusya To' Yeseru Yewanmîrî
(Mc 12.40; Lc 11.39-42,52; 20.47)*

¹³ —Aka tîwarî e'tî, amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon amîrî'nîkon! Pemonkonyamî' ma'nîpanenan pe awanîkon Paapa pemonkono pe to' ena namai. Ayesa'kon pe Paapa kupîya'nîkon pepîn moropai tiaronkonya ikupî tîrîya'nîkon pepîn. Maasa pra to' yenupaya'nîkon yairî pra. Mîrîrî wenai ataruma'tîkon Paapaya kupî sîrîrî.

¹⁴ Aka tîwarî e'tî, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai fariseuyamî' morî pe tîwe'ku'senon pe awanîkon seru'ye' pe. Maasa pra inyo isa'manta'san wîri'sanyamî' yama'runpapîtîya'nîkon ama' pe. Moropai mîrîrî si'ma eepîremapîtîkon kure'ne kusan pe tiaronkonya ayera'mato'konpe. Mîrîrî wenai tiaronkon yentai awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

15 —Aka tîwarî e'tî, Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon teesenku'tîsanon. Attîpîtikon patakon kaisari, moropai erenkon ratai poro. Mîrîrî yai tiaronkon anku'pai awanîkon ayeserukon warantî to' e'to'pe. Tîise ayeserukon ya' eena'pî wanî imakui'pî ku'nen pe ayentai'nîkon. Mîîkîrî yenumî Paapaya apo' ya' emapu'tîya'nîkon mîrîrî warantî —ta'pî Jesusya.

16 —Aka tîwarî e'tî. Maasa pra enkaru'nan warantî si'ma tiaronkon ye'mai'norî pe e'pai awanîkon ye'nen. To' yenupaya'nîkon sirîrî warantî: “Anî'ya taa ya, 'Epîremanto' yewî' winîkîi mîrîrî kupîuya pe wai', taiya ya, tîise mîrîrî kupîiya pra awanî ya, î' wani' awanî pepîn kai'ma. Moropai taa tiaronya ya 'Ouro epîremanto' yewî' tawon winîkîi mîrîrî kupîuya' taiya ya, ikupîiya e'pai awanî mîrîrî”. Kai'ma to' yenupaya'nîkon. 17 Pakkokon, î' epu'nenan pepîn, enkaru'nankon amîrî'nîkon. Î' wanî ipîkku pe tîwe'sen, ouro ou epîremanto' yewî' ka'rî ipîkku pe tapurîsen? Epîremanto' yewî' wanî ipîkku pe panpî' maasa pra Paapa yewî' pe awanî ye'nen. Moropai mîrîrî ouro wanî imîrî pe maasa pra itewî' ta awanî ye'nen —ta'pîiya. 18 —Moropai amîrî'nîkonya tiaronkon yenupapîti taapîtîya'nîkon. Anî'ya taa ya, taransen mîrîrî altar winîkîi ikupîuya taiya ya moropai ikupîiya pra awanî ya, î' wani' awanî pepîn kai'ma taaya'nîkon. Tîise altar po tîwe'sen itîisa' winîkîi ikupîuya taiya ya, tîwî ikupîiya e'pai pra awanî kai'ma to' yenupaya'nîkon. 19 Epu'nenan pepîn, amîrî'nîkon enkaru'nankon warainonkon. Î' wanî

ipîkku pe tîwe'sen? Mîrîrî to' naranî'pî yaponse' ou ipo manni' taransen? Mîrîrî to' naranî'pî yaponse' wanî Paapa yemanne pe, moropai ipo manni' taransen wanî imîrî pe nîrî, itemanne po awanî ye'nen –ta'pîya. ²⁰ –Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya taranse yaponse' altar winîkîi ikupîuya taiya ya. Tamî'nawîron taransen ipo manni' winîkîi taiya nîrî. [Mîrîrî ye'nen ikupîiya e'pai awanî mîrîrî.] ²¹ Moropai anî'ya taa ya epîremanto' yewî' winîkîi ikupîuya taiya ya, mîikîrîya taa nîrî mîrîrî epîremanto' yewî' tawon, Paapa winîkîi. ²² Moropai anî'ya taa ya, ka' winîkîi ikupîuya taiya ya, Paapa yaponse' eereutato' winîkîi taiya nîrî moropai Paapa ereutasas' manni' winîkîi taiya nîrî. [Mîrîrî ye'nen î' ta'pî tîuya yawîrî ikupîiya e'pai awanî mîrîrî.]

²³ Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai fariseuyamî'. Maasa pra awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî. Yairî Paapa yapurîya'nîkon kai'ma tamî'nawîrî antîrîkon ke Paapa repaya'nîkon, ayo'kon wosi yonpa ke nîrî irepaya'nîkon. Tîise morî panpî' ankupîkon ton pe ta'pî kupîya'nîkon pepîn, tiaronkon winîkîi yairî pra awanîkon ye'nen moropai to' sa'namaya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Î' taasa' Paapaya yawîrî kupîya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Tîise tamî'nawîrî mîrîrî kupî'pîya'nîkon e'painon tîwî ankupî'pîkon manni' tîku'se pra. ²⁴ Tiaronkon ye'mai'norî pe e'pai awanîkon enkaru'nan warantî si'ma. Maasa pra kankî'yamî' enasa' yainonkaya'nîkon awukukon ya' warantî tamî'nawîrî antîrîkon ke Paapa repaya'nîkon

si'mîrîkkî pe tîwe'sen ke nîrî. Tîise kankî' yentainon kameru warainon kure'nan yenno'maya'nîkon, maasa pra ipîkku pe panpî' ankupîkon ton Paapa nekaremekî'pî kupîya'nîkon pepîn, tîise mararî mîrîkkî neken kupîya'nîkon.

²⁵ Aka tîwarî e'tî, amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon. Awe'taruma'tîkon pe naatîi. Apisaukon ronapî'tîya'nîkon poroporo neken, morî pe eesera'mato'pe kai'ma. Tîise ita nura awanî tanne. Mîrîrî ta'pî Jesusya to' yeseru ekaremekîpa kai'ma. Maasa pra to' esenumenkato' ya' wanî imakui'pî nura pe awanî mararî pra. Kure'ne temannekon ton yu'se to' wanî moropai itu'se tîwe'to'kon yawîrî e'pai to' wanî. ²⁶ Mîrîrî ye'nen fariseuyamî' enkaru'nankon, e'mai' pe apisaukon ronatî ita, morî pe awe'to'pe. Morî pe ita wanî ya, poroporo nîrî morî pe eesera'ma.

²⁷ Aka tîwarî e'tî, fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon. Seru'ye'kon amîrî'nîkon wanî penaron uuruwai kî'pasa' iporo aimutun pe warantî. Iporo morî pe pu'kuru eesera'ma. Tîise ita, itu'na mararî pra pemonkonyamî' ye'pî rî'pî wanî. Moropai mîrîrî wanî ikî pe pu'kuru. ²⁸ Mîrîrî warantî amîrî'nîkon esera'ma morî pemonkon warantî. Tîise ayewankon ya' nura wanî mararî pra. Seru'ye' wanî moropai tu'kan imakui'pî ku'to'ya'nîkon wanî mararî pra —ta'pî Jesusya.

*Seru'ye'kon E'taruma'tîto'
(Lc 11.47-51)*

29 —Aka tîwarî e'tî fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon. Seru'ye'kon amîrî'nîkonya penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî uuruwasi ton koneka'pî morî pe pu'kuru, inkamoro yairî ko'mamî'san yapuriya'nîkon kai'ma. ³⁰ Moropai taaya'nîkon: “Pena inkamoro wî'tîponkon anna tamorî'san yai anna e'sa' ya, inkamoro Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî wî'pî annaya pepîn e'painon, to' wî'pî to'ya warantî. Mîrîrî iku'sa' to'ya manni' warantî ikupî'pî annaya pepîn e'painon”, taaya'nîkon. ³¹ Anna tamorî'san taaya'nîkon wenai, inkamoro profetayamî' wî'tîponkon payanî'san anna, taaya'nîkon. ³² Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî to' yeserurî'pî pî' ako'mantî yaretî'kaya'nîkon pikîrî. ³³ Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon wanî îkî ye'katon munkîyamî' warantî. Îkîyamî' pe awanîkon. Tîise î' kai'ma Paapaya apo' ya' ayenunto'kon winîpai e'pîika'tîpai awanîkon mîrîrî? Awe'pîika'tîkon pepîn tiwin kin. ³⁴ Mîrîrî ye'nen apî'nîkon umaimu ekareme'nenan yarimauya kupî sîrîrî warayo'kon epu'nenan, moropai yenupatonkon. Tîise inkamoro yonpa wîiya'nîkon kupî sîrîrî. Moropai tiaron pokapîtiya'nîkon kupî sîrîrî pakî'nan pona. Moropai tiaronkon po'pîtiya'nîkon kupî sîrîrî epere'nîto' yewî'kon ta. Moropai to' pokonomaya'nîkon kupî sîrîrî to' patakon cidade kaisari. ³⁵ Mîrîrî kupîya'nîkon wenai ataruma'tîkon Paapaya kupî sîrîrî. Tîise ankupî'pîkon neken wenai pra tîise penaronkon nîkupî'pî wenai awe'taruma'tîkon, tamî'nawîronkon

morîkon to' nîwî'san penaro' Abel nurî'tî wî'pî irui Caimya patapai, moropai Paapa maimu ekareme'nen Baraquias munmu, profeta Zacarias nurî'tî wî'pî to'ya pîkîrî. Manni' anwî'pîkon Paapa ton pe to' nîpo'tî yaponse' yarappana. Paapa yewî' ta teepîremasanon neken wîtîto' pata iwî'pî to'ya. ³⁶ Ayenku'tîuya pepîn, mîrîrî tamî'nawîron ku'sa' to'ya wenai amîrî'nîkon, sîrîrî pankon pemonkonyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

*Jesusya Jerusalém Ponkon Sa'namato' Kure'ne
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Jesusya tîmaimu yaretî'ka'pî see warantî Jerusalém ponkon pemonkonyamî' pî': — Amîrî'nîkonya umaimu ekareme'nenan wî'pî. Moropai tî' ke tiaronkon pa'tîpî'tî'pîya'nîkon, umaimu ekareme'se unaipontî'san. Î' warapo ite'ka amîrî'nîkon muurukuntî yu'se wanî'pî tamî'nawîrî, kariwanaya tînmukuyamî' muurukuntî tapî'sa' yo'koi warantî. Tîise itu'se pra awanî'pîkon. ³⁸ A'kî, tarîpai apatakon ena kupî sîrîrî itesa' pra. Yawon pra eena pe man. Maasa pra Paapaya ataruma'tikon kupî sîrîrî. ³⁹ Tauya sîrîrî apî'nîkon. Sîrîrî patapai inî'rî uyera'maya'nîkon pe pra naatîi. Uyapurîto'ya'nîkon weiyu erepamî pîkîrî aako'mamîkon. Mîrîrî yai neken, taaya'nîkon “Mîikîrî morî Uyepotorîkon ese' pî' tui'sen yapurîpai'nîkon”, Sl
118.26
taaya'nîkon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

24

Epîremato' Yewî' Yarankato' To'ya Pî'

Jesus Eseurîma

(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Epîremanto' yewî' tapai teepa'kakon pe, aasarî tuutîkon ye'ka pe, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Moropai inkamoro eseurîma'pî wîtî, epîremanto' yewî' konekasa' pî'. Maasa pra morî pe pu'kuru awanî ye'nen. ² Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya: —Ayenku'tîuya pepîn. Seenî' wîtî kure'nan era'ma pî' naatî? Tîise aako'mamî pepîn kupî sîrîrî. Maasa pra tiaronkonya yaranka to' weiyu erepamî yai. Tamî'nawîrî isoroka to'ya tiwinan tî' e'nîmî pepîn tonpa po. Tîise tamî'nawîrî yenumî to'ya kupî sîrîrî.

Epu'nîto' Moropai E'taruma'tînto'

(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

³ Mîrîrî tîpo Oliveira ye'ka kîrî po, Jesus ereutasa' wanî'pî. Mîrîrî tanne inenupa'san erepamî'pî iipia, tiaronkon ton pra tîise. Moropai Jesus ekaranmapo'pî to'ya: —O'non ye'ka pe mîrîrî e'kupî kupî sîrîrî? O'non ye'ka pe mîrîrî kupî to'ya epu'tî annaya e'painon? Î' esera'ma wenai aminke pra aai'to'pe wanî moropai tamî'nawîron e'tî'ka epu'tî annaya? —ta'pî to'ya.

⁴ Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Tîwarî e'tî aka, anî'ya ayenku'tîkon namai. ⁵ Maasa pra tu'kankon asarî kupî sîrîrî uyese' pî' teeseurîmasanon pe tîwe'ku'se. Moropai taa to'ya: “Uurî Cristo, Paapa nîmenka'pî”, taa to'ya. Moropai mîrîrî taa to'ya pî' tu'ke pemonkonyamî' esenku'tî kupî

sîrîrî. ⁶ Moropai pemonkonyamî' eseya'namato' etaya'nîkon pî' teesi'nî'se pra me'tîi moropai teepîsanon yekare etaya'nîkon ya. Tamî'nawîrî mîrîrî ye'ka e'kupî kupî sîrîrî, tîise maasa pata ataretî'ka pepîn. ⁷ Pemonkonyamî' eseya'nama tiaron pata ponkon yarakkîrî. Moropai pemonkonyamî' esanon eseya'nama tiaronkon esanon yarakkîrî. Moropai pata eserentîki'ma kupî sîrîrî tiaron pata poro. Mîrîrî yai emi'nan wanî kupî sîrîrî pata po. ⁸ Sîrîrî ye'ka e'kupî kupî sîrîrî manni' e'mai'non ne'ne' epu'tî more yan pe tîwe'sen wîri'ya warantî —ta'pî Jesusya.

⁹ —Mîrîrî yai tiaronkonya ayapisîkon kupî sîrîrî tesanonkon pia. Ayarîkon to'ya atarumatîto'kon pe to'ya. Moropai inkamoroya amîrî'nîkon wîi. Moropai tamî'nawîronkonya amu'tunpakon uurî yapurîya'nîkon wenai. ¹⁰ Mîrîrî yai tu'kankon uyapurînenanya uyapurîto' tîuya'nîkon kupî tîwî. Maasa pra innape ukupî to'ya pra to' enasa' ye'nen, tiaronkon yewanmîrînenan pe to' wanî kupî sîrîrî. Moropai tonpakon rumaka to'ya kupî sîrîrî teeyatonon yenya'. ¹¹ Mîrîrîya Paapa maimu ekareme'nenan, profetayamî' pe tîwe'ku'sanon seru'ye'kon esenpo kupî sîrîrî pemonkonyamî' yenku'tîi. Inkamoroya tu'ke to' yenku'tî. ¹² Mîrîrî warantî imakui'pî e'paraipîka kupî sîrîrî ka'ne' pe. Mîrîrî wenai mararonkon pepîn innape Paapa yapurînenanya Paapa yapurîto' tîuya'nîkon yenomî inî' to' enpenata pepîn. ¹³ Tîise tamî'nawîron mîrîrî ye'ka yapîtanîpîtîpon wanî ya iki'pî tîpose, mîikîrî pîika'tîsa' Paapaya mîrîrî —ta'pîiya. ¹⁴ —Moropai mîrîrî yai î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe Paapa

wanî esekaremekî kupî sîrîrî tamî'nawîrî pata poro. Tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya eta kupî sîrîrî uyekare pî'. Moropai mîrîrî yai tamî'nawîron e'tî'ka weiyu erepamî –ta'pî Jesusya.

Kure'nan E'taruma'tînto'
(*Mc 13.14-23; Lc 21.20-24*)

¹⁵ Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: — Penaro' Paapa maimu ekareme'nen Daniel nurî'tî eseurîma'pî.

“Tamî'nawîronkon yewanma pe tîwe'sen imakui'pî, Paapa newanma pe tîwe'sen tîrî tiaronkonya epîremanto' yewî' ta. Mîrîrî ye'ka pata'se' pepîn ya' itîrî to'ya”, *Dn 9.27*

ta'pî Daniel nurî'tîya. Mîrîrî era'maya'nîkon yai, epu'tîya'nîkon yu'se wai î' taato'pe awanî –ta'pîiya.

¹⁶ Mîrîrî ye'nen anî' wanî ya Judéia pata po, ka'ne' pe eepe e'pai awanî wî' pona. ¹⁷ Moropai anî' wanî ya tewî' po ka'ne' pe awautî e'pai awanî moropai eepe e'pai awanî, tewî' ta temanne era'mai teewonse pra. ¹⁸ Moropai anî' wanî ya keren po mîîkîrî enna'po e'pai pra wanî tewî' ta tîponkon era'mai, tîise eepe e'pai awanî ka'ne' pe. ¹⁹ Mîrîrî yai aka sa'ne wîri'sanyamî' more yankon moropai mana'pokonkon to' munkîyamî'. Inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra maasa pra ka'ne' pe to' epe eserîke pra to' wanî ye'nen.

²⁰ Mepîrematî Paapa pî' maasa pra kono' yai mîrîrî ye'ka e'kupî namai. Moropai erî'ka'nîto' weiyu yai awe'kupî namai. ²¹ Maasa pra kure'nan e'taruma'tînto' iipî kupî sîrîrî. Paapaya pata koneka'pî patapai esera'ma'pî pepîn e'kupî kupî sîrîrî ikaisaron ton pra. ²² Tamî'nawîronkon

e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra. Tîise Paapaya ipîra to' e'taruma'tîto' yaretî'ka kupî sîrîrî maasa tîнку'ne'tî'pî weiyu eseporî pra tîise. Mîrîrî ku'sai'ya pra awanî ya enen anî' ko'mamî pepîn e'painon. Tîise Paapaya tînmo'kakon pînînma kure'ne tîpemonkono pe to' wanî ye'nen. To' yaretî'ka e'taruma'tînto'ya tîrîiya pepîn.

²³ Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya apî'nîkon: “Paapa nîmenka'pî Cristo tarî man”, taiya ya, innape mîîkîrî maimu kî'ku'tî. Moropai “Siini' pata man”, taa to'ya ya apî'nîkon, innape inkamoro ye'ka maimu kî'ku'tî. ²⁴ Maasa pra seru'ye'kon iipî, uurî pe tîwe'ku'sanon, Paapa maimu ekareme'nenan pe tîwe'ku'se to' iipî. Inkamoroya anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî pemonkonyamî' nera'makon ton kupî, to' yenku'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî we-nai tamî'nawîronkon yenku'tî to'ya e'painon Paapa nîmenka'san nîrî to' yenku'tî to'ya tîrî Paapaya ya. Tîise itîrîiya pepîn. ²⁵ Tîise mîrîrî rawîrî apî'nîkon ekaremekî pî' wai epu'tîkonpa.

²⁶ —Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya apî'nîkon: “A'kî, sinpata man keren po”, taiya ya, era'mai katîtî. Inî'rî taa anî'ya ya apî'nîkon: “A'kî, tarî man eesenonsa”, taa to'ya ya, innape to' maimu kî'ku'tî ayenku'tîkon to'ya pî'. ²⁷ Maasa pra uurî ka' poinon ii'to' wanî kupî sîrîrî aronne ama' pe pra. E'winî pairî ka' pî' wara'napi e'sisiuka esera'ma manni' warantî tamî'nawîronkonya era'ma uui'pî yai —ta'pîiya.

²⁸ —A'kî, o'non pata anî' sa'mantasa' ya, mîîkîrî pî' watunaiyamî' emurukuntîsa' wanî. Mîrîrî warantî uurî iipî inkamoro imakui'pî ku'nenan

kore'ta apo' ya' to' yenunto'peuya –ta'pî Jesusya.

Ka' Poinon Ii'to' Sîrîrî Non Pona
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

²⁹ Jesusya ta'pî inî'rî: –Mîrîrî yai tamî'nawîronkon e'taruma'tû'pî tîpo, wei esi'nîpî kupî sîrîrî.

Moropai kapoi ena kupî sîrîrî a'ka pe pra.

Moropai siirikkîyamî' e'soroka kupî sîrîrî.

Moropai tamî'nawîrî ka' pî' tîwe'sanon e'tîtî'tî'ka kupî sîrîrî. *Is 13.10, 34.4*

³⁰ Mîrîrî tîpo ka' poi iipî'pî pemonkon pe era'ma tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. Uuipî katupuru kore'ta a'ka pe ka' winîpai. Mîrîrî yai tamî'nawîrî pata ponkon karau kupî sîrîrî mararî pra. Maasa pra meruntî ke uuipî a'ka pe, wei warantî. ³¹ Mîrîrî yai kure'nan usinarî ye'nunpa pe upoitîrîtonon inserîyamî' yarimauya upemonkono pe umenka'san muurukuntî. Tamî'nawîrî patakon kaisarî to' wîtîto'pe upemonkono pe umo'ka'san era'mai sîrîrî non po –ta'pî Jesusya.

Arawen Ye' Yekare Pî' Esenupanto'
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

³² Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: –Sîrîrî figo ye' yekare pî' esenupatî. E'mai' pe aarenta. Moropai eepantakasa' ya, aareta. Mîrîrî pî' taaya'nîkon aminke pra kono'pîtî wanî sîrîrî taawonan amîrî'nîkon. ³³ Mîrîrî warantî nîrî ekaremekîuya manni' e'kupî era'maya'nîkon yai, Cristo enna'po kupî sîrîrî ka' poi, taaya'nîkon. Mîrîrî warantî aminke pra uui'to' wanî epu'tîya'nîkon.

³⁴ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Sîrîrî ye'ka e'kupî

kupî sîrîrî seru'ye' pe pra. Tamî'nawîronkon sîrîrî pankon enenankon sa'manta pepîn sîrîrî e'kupî rawîrî. ³⁵ Tauya sîrîrî, tamî'nawîron ataretî'ka kupî sîrîrî ka' moropai non, pata, tîise umaimu ataretî'ka pepîn tiwin kin, ipatîkarî aako'mamî — ta'pî Jesusya.

Anî'ya Iweiyu Epu'tî Pepîn
(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30,34-36)

³⁶ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Î' pensa moropai î' weiyu yai uupî inî'rî sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon eserîke pra naatîi. Moropai inserîyamî' ka' ponkonya nîrî epu'tî pra man. Moropai uurî, Paapa munmuya epu'tî pepîn. Tîise uyunya neken iweiyu epu'tî. ³⁷ A'kî, pena Noé nurî'tî wanî yai, awe'kupî'pî warantî, uurî ka' poi iipî'pî sîrîrî non pona enna'poto' wanî pe man. ³⁸ Maasa pra mîrîrî e'kupî rawîrî pemonkonyamî' wanî'pî tesorukon yawîrî. To' entamo'ka'pî mararî pra moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya. Moropai mîrîrî yai warayo'kon no'pîtapî'tî'pî, moropai wîri'sanyamî' etiyomapî'tî'pî tesorukon yawîrî. Mîrîrî kupî'pî to'ya tîkanau ya' Noé nurî'tî asara'tî pîkîrî, ikupî'pî to'ya. ³⁹ Mîrîrî kupî pî' to' ko'manpî'tî'pî maasa pra î' e'kupî epu'tî tîuya'nîkon pra tîwanîkon ye'nen. Mîrîrî kupî pî' to' ko'mamî tanne, Paapaya pata ma'tînîpî'pî tuna ke. Moropai tamî'nawîrî inkamoro tî'ka'pîiya. Mîrîrî warantî nîrî uurî ka' poinon ii'to' weiyu wanî pe man. Inîmîkî to'ya pra tîise uupî. ⁴⁰ Mîrîrî yai asakî'nankon warayo'kon wanî teesenyaka'makon pî' tînmîri ya'. Tîise iwanîyakon yarîuya tiwin moropai tiaron

e'nîmî. ⁴¹ Moropai asakî'ne wîri'sanyamî' wanî teesenyaka'makon pî'. To' esenyaka'ma a'nai ye'pa pî' a' yai. Mîikîrî wanîyakon yariûya tiwin moropai tiaron e'nîmî. Mîrîrî warantî awe'kupî pe man. ⁴² Mîrîrî namai tîwarî panpî' ako'mantî maasa pra î' pensa uurî ayepotorîkon erepanto' weiyu sîrîrî non pona, epu'tîya'nîkon pra naatî. ⁴³ Maasa esenumenkati sîrîrî pî': A'kî, manni' wîtî esa'ya sîrîrîpe ama'ye' erepamî epu'tî ya tewî' yama'runpai, mîikîrîya eerepamî nîmîkî e'painon, tewî' yama'runpaiya namai, innape nai? ⁴⁴ Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon ko'mamî e'pai awanî tîwarî. Maasa pra uurî ka' poinon enna'poto' weiyu sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon pra naatî. Enpen e'tî unîmîkiya'nîkon pra awanîkon tanne, ayeporiûya'nîkon namai –ta'pî Jesusya.

*Ipoitîrî Yairon Moropai Yairon Pepîn
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: –O'non ye'ka mîikîrî tîkaraiwarî maimu yawîrî tîwe'sen yairon moropai epu'nen? Manni' mîikîrî ikaraiwarîya tewî' ko'mannî'nen pe itîrî'pî. Moropai tiaronkon teesenyaka'masanon esa' pe itîrî'pî. Moropai to' ya're' ton tînen pe itîrî'pîiya. Moropai tamî'nawîrî ta'pî tîkaraiwarîya yawîrî iku'nen pe awanî'pî –ta'pîiya. ⁴⁶ –Taatausinpai pu'kuru mîikîrî ipoitîrî wanî î' pensa tîkaraiwarî erepanto' weiyu yai, maasa pra î' ta'pî tîkaraiwarîya yawîrî iku'sa' tîuya ye'nen. ⁴⁷ Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Mîrîrî warantî tîkaraiwarî nîtîrî'pî ko'mannî'sai'ya ye'nen. Ikaraiwarîya mîikîrî tîpoitîrî pia inî' panpî' tamî'nawîron temanne tîrî iipia iko'mannî'to'peiya.

48 Tîise mîrîrî warantî pra ipoitîrî wanî ya imakui'pî pe. Maasa pra taiya: “Ka'ne' pe ukaraiwarî iipî pe pra man”, taiya. Tîuwarîrî si'ma eeseurîma. 49 Mîrîrî ye'nen tiaronkon tîkaraiwarî poitîrîtonon tonpayamî' taruma'tî pia'tîiya. To' po'pîtîiya to' ya're' ton tîrîiya pepîn. Moropai mîkîrîya ta're' yonpa mararî pra, moropai eetîmî mai' enî'nenan pokonpe. Mîrîrî kupîiya maasa pra tîkaraiwarî iipî pra awanî ye'nen ka'ne' pe. 50 Moropai mîrîrî tîpo, tîiko'manse pu'kuru pra ikaraiwarî erepamî. Mararî enpen pra tîise tîpoitîrî eporîiya. 51 Mîrîrî yai inkupî'pî era'ma tîuya pe, ikaraiwarîya itaruma'tî mararî pra. I'po'pîtîiya, moropai yenumîiya tîmaimu yawîronkon pepîn, seru'ye'kon pata'se' ya', tîmoron epu'to'peiya. Inkamoro seru'ye'kon pokonpe mîkîrî karau pe man, mararî pra tee tîpa'tîi, ne'ne' pe tîwanî ye'nen —ta'pî Jesusya.

25

Mia' Tamî'nawîronkon Wîri'sanyamî' Yekare

1 Inî'rî Jesusya panton ekaremekî'pî: —Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî pe man, sîrîrî e'marimato' warantî —ta'pîiya. —Mia' tamî'nawîronkon wîri'sanyamî' maasaronkon wanî'pî. Inkamoroya tî'kuma'tukon ton lamparinaha yapisî'pî moropai to' wîtî'pî tîwe'marimasen ponaya. 2 Tîise to' yonpayamî' wanî'pî mia'taikin kaisarî tîwe'ne'nokon. Moropai mia'taikin to' wanî'pî tîwe'ne' pra, epu'nenan pe to' wanî'pî. 3 Mîrîrî ye'nen inkamoro wîri'sanyamî' tîwe'ne'nokonya tî'kuma'tukon paru ton yarî to'ya

pra to' wani'pî itense' ya', maasaron ton. ⁴ Tîise tiaronkon epu'nenan wîri'sanyamî'ya tî'kuma'tukon lamparinha paru ton yari'pî itense' ya' maasaron ton. Inkamoroya tîwe'marimasen iipî nîmîkî'pî. ⁵ Tîise tîwe'marimasen erepamî pra aako'mamî'pî. Moropai iwe'nunpai to' ena'pî. Moropai inkamoro we'na'pî ka'ne' pe.

⁶ To' we'nasa' tanne, anoinna tîwe'marimasen erepamî'pî. Mîikîrî erepamî ye'nen, to' entaime eta'pî wîri'sanyamî'ya. Ta'pî to'ya: “Tîwe'marimasen erepannî pî' man! Asi'tî iipia ka'ne' pe erepantî”, ta'pî to'ya.

⁷ Mîrîrî taa to'ya pe, inkamoro mia' tamî'nawîronkon maasaronkon wîri'sanyamî' paka'pî. Moropai inkamoroya tî'kuma'tukon lamparinha yawittanî'pî. ⁸ Tîise inkamoro mia'taikinankon tîwe'ne'nokonya ta'pî tiaronkon epu'nenan pî': “Anna kuma'tu paru ton ke anna repatî maasa pra anna kuma'tu esi'nî'nî pî' man”, ta'pî to'ya.

⁹ Tîise inkamoroya yuuku'pî: “Kaane, anna kuma'tu paru man anna pe neken”. Tîise ta'pî to'ya to' pî': “A'kuma'tukon paru ton yu'se awanîkon ya, tîwe'repasanon pia anennatantî”, ta'pî to'ya.

¹⁰ Mîrîrî ye'nen inkamoro epu'nenan pepîn tîwe'ne'nokon wîri'sanyamî' wî'tî'pî tî'kuma'tukon paru ton yennai. Maasa inkamoro tîise poro po tîwe'marimasen erepamî'pî. Mîrîrî ye'nen mia'taikinankon epu'nenan wîri'sanyamî' ewomî'pî yarakkîrî tîwe'marimasen festarî pî'. Moropai mîrîrî tîpo mana'ta yarakkamo'pî to'ya.

11 Tîko'man pe pu'kuru pra, inkamoro wîri'sanyamî' erepamî'pî. Moropai inkamoro entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pî to'ya: “Anna yepotorî, anna ewonto'pe mana'ta yarakkanmokakî”, ta'pî to'ya.

12 Tîise tîwe'marimasenya yuuku'pî. Ta'pîiya: “Anî'kan amîrî'nîkon? Ayepu'tîuya'nîkon pra wai”, ta'pîiya to' pî'.

13 Moropai Jesusya teeseurîmanto' yaretî'ka'pî see warantî:

—Mîrîrî ye'nen tîwarî panpî' ako'mantî. Maasa pra î' pensa, î' weiyu yai, erepamî weiyu epu'tîya'nîkon pra naatî —ta'pî Jesusya.

*Eseurîwî'nankon Ipoitîrîtonon
(Lc 19.11-27)*

14 Inî'rî tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya: —Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî pe man see warantî. Warayo' tiaron pata pona tuutîsen wanî'pî. Tuutî rawîrî tîpoitîrîtonon yanno'pîiya moropai tîpata rumaka'pîiya iko'mannî'to'pe to'ya. 15 Moropai mîikîrîya tiwin pî' to' tîise to' nenyaka'ma ton tîniru tîrî'pî yenyaka'ma to'ya eserîke era'ma tîuya ye'nen. E'mai'non warayo' pia itîrî'pîiya 5.000 pîrata ena'pî kaisarî. Moropai tiaron pia itîrî'pîiya 2.000 kaisarî, pîrata ena'pî. Moropai tiaron pia itîrî'pîiya 1.000 kaisarî, pîrata ena'pî. Mîrîrî tîpo mîikîrî wîtî'pî. 16 Mîikîrî e'mai'non warayo' 5.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon epa'ka'pî yenyaka'mai moropai mîikîrîya mîrîrî ke tiaron 5.000 kaisarî eporî'pî. 17 Mîrîrî warantî nîrî mîikîrî 2.000 kaisarî yapisîtîponya yenyaka'ma'pî. Moropai tiaron

eporî'pîiya mîrîrî ke 2.000 kaisarî. ¹⁸ Tîise tiaron warayo' 1.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon epa'ka'pî. Moropai a'ta yaka'pîiya non yai. Moropai mîrîrî tîkaraiwarî tîniru yu'na'tî'pîiya non ya'.

¹⁹ Moropai kure'ne tîiko'mamî tîpo, to' karaiwarî enna'po'pî. Moropai to' nîkupî'pî anepu'pai awanî'pî, to' eesenyaka'ma'pî konekapa kai'ma to' yarakkîrî. ²⁰ Mîrîrî ye'nen mîikîrî e'mai'non 5.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon erepamî'pî iipia, moropai 10.000 kaisarî tînirurî'pî rumaka'pîiya. Ta'pîiya: “Seenî' manni' uupia itîrîya ne'tîkini, 5.000 pîrata ena'pî ke tiaron eporî'pîuya 5.000 kaisarî”, ta'pîiya tîkaraiwarî pî'. ²¹ Mîikîrî pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Morî pe pu'kuru man, in-nape yairî pu'kuru ikonekasa'ya nai”, ta'pîiya. “Mîrîrî ye'nen aapia tu'kan anko'mannîpî ton tîrîuya, morî pe eesenyaka'masa' ye'nen. Mararon tîrî'pîuya aapia, tîise morî pe yenyaka'masa'ya nai. Mîrîrî ye'nen asi'kî uyarakkîrî aatausin-papa”. ²² Moropai tiaron ipoitîrî 2.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon erepamî'pî iipia. Moropai ta'pîiya tîkaraiwarî pî': “Uupia 2.000 pîrata ena'pî tîrî'pîiya. Mîrîrî ke seenî' eposau'ya sîrîrî inî' panpî' 2.000 kaisarî”, ta'pîiya.

²³ Mîikîrî pî' ikaraiwarîya ta'pî: “Morî pe pu'kuru man, upoitîrî”, ta'pîiya. “Morî pe mararî untîrî'pî yenyaka'masa'ya nai. Mîrîrî ye'nen inî' panpî' aapia tu'kan tîrîuya, anko'mannîpî ton. Mîrîrî ye'nen asi'kî uyarakkîrî aatausin-papa”, ta'pîiya.

²⁴ Mîrîrî tîpo tiaron ipoitîrî 1.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon erepamî'pî iipia moropai

ta'pîiya: “Ukaraiwarî, ayeseru epu'tî pî' wai, ari'ke' pe awanî. Mararî eesenyaka'ma tanne tu'ke î' eponen pe. Moropai o'non pata î' tîpînse pra miarî imo'kanen amîrî mararî pra. ²⁵ Mîrîrî ye'nen uurî wanî'pî eranne' pe amîrî pî'. Sa'man amîrî. Mîrîrî ye'nen seeni' pîrata ayemanne yu'na'tî'pîuya itî'kauya namai. Mîrîrî mana'pouya sîrîrî aapia yapisi'pîuya warantîrî”, ta'pîiya.

²⁶ Mîîkîrî pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Amîrî wanî mîrîrî imakui'pî pe, moropai enya'ne pe awanî mîrîrî. Anenyaka'ma pe itîisa' yenyaka'masa'ya pra awanî. Epu'nen amîrî uyeseru, mararî esenyaka'ma tanne, tu'ke î' eponen pe uurî wanî. Moropai î' tîpînse pra î' mo'kanen pe uurî wanî mararî pra”, ta'pîiya. ²⁷ “Tîise î' wani' awanî ye'nen mîrîrî utînrurî pîrata ena'pî tîrîya pra awanî'pî itewî' ta itaponse' pona? Sîrîrî itîisa'ya ya enna'posa' yai, inî' panpî' eepansa' tanne eporîuya e'painon” ta'pî ikaraiwarîya.

Mîrîrî taa tîpo tiaronkon tîpoitîrîtonon winîkîi eera'tî'pî moropai ta'pîiya: ²⁸ “Mîîkîrî pia manni' pîrata ena'pî mo'katî. Mîrîrî tîitî manni' mia' tamî'nawîron pîrata ena'pî yarakkîron pia”, ta'pîiya. ²⁹ Tîise ta'pî to'ya: “Î' ton pe see mîîkîrî mia' tamî'nawîronya inî' panpî' yapisi'?” ta'pî to'ya. Moropai to' maimu yuuku'pîiya: “Inna, tauya sîrîrî apî'nîkon. Manni' tu'ke panpî' yapisi'tîponya yapisi' e'pai awanî sîrîrî tu'ke panpî'. Tîise anî' wanî ya mararon yarakkîrî, mîrîrî konekasai'ya pra awanî ye'nen iipiapai imo'ka e'pai awanî, î' ton pra awe'to'pe”, ta'pîiya. ³⁰ Moropai ta'pîiya: “Tarîpai mîîkîrî enya'ne imakui'pî pe tîwe'sen yenumî e'pai

awanî ewaron ta awe'taruma'tîto'pe. Mîîkîrî karau mararî pra miarî teekon tîpa'tîi", ta'pîiya to' pî' — ta'pî Jesusya.

Tiwinano'pî Wei Yainon

³¹ Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî see warantî: —Î' pensa uurî ka' poinon iipî'pî erepamî ya inî'rî, ipîkku pe, rei pe, tamî'nawîronkon upoitîrîtonon inserîyamî' pokonpe uupî. Uyaponse' pona teereutai uupî pe man pemonkonyamî' esa' pe. ³² Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pata ponkon emurukuntî kupî sîrîrî urawîrî. Uurîya pemonkonyamî' menka pe man, manni' carneiroyamî' era'maneya bodeyamî' menka carneiroyamî' kore'tapai teken to' e'to'pe warantî. ³³ To' menkauya yai carneiroyamî' tîrîuya umeruntîri winî. Moropai bodeyamî' tîrîuya kamai' winî to' e'to'pe. ³⁴ Tarîpai mîrîrî yai, uurî, ipîkku ayepurukonya taa kupî sîrîrî inkamoro meruntî winonkon pî': "Asi'tî uupia amîrî'nîkon Paapa nîpîika'tî'san asi'tî. Aapia'nîkon tîntîrî pe Paapa nîkoneka'pî yapi'tane'tî. Pena sîrîrî koneka'pî Paapaya maasa pata koneka tîuya rawîrî, apata'se'kon ton koneka'pîiya, aapia'nîkon itîrîpa kai'ma. ³⁵ Maasa pra emi'ne wanî tanne uya're' ton tîrî'pîya'nîkon. Moropai tuna aninnîpai wanî tanne uwo'pa'pîya'nîkon. Moropai ayewî'kon ta erepamî'pî, anepu'tikon pe pra si'ma tîise uyapisî'pîya'nîkon ayewî'kon ta. ³⁶ Moropai ipon pra uurî wanî'pî tîise upon ton tîrî'pîya'nîkon. Moropai pri'ya pra wanî tanne upî' eesenyaka'ma'pîkon. Moropai ama'ye'kon

atarakkanto' ta wanî tanne, uyera'mapî'se attî'pîkon”.

³⁷ Mîrîrî taiya manni' ekaranmapo inkamoro morîkonya. Taa to'ya: “Anna yepotorî, î' pensa see emi'ne awanî tanne, aya're' ton tîrî'pî anaya? Moropai tuna aninnîpai awanî tanne awo'pa'pî annaya? ³⁸ Anna yepotorî, î' pensa see ka'ran pe awanî tanne, anna nepu'tî pe pra awanî tanne, ayapisi'pî annaya anna yewî'ta? Moropai î' pensa ipon pra awanî era'ma'pî annaya apon ton tîrî'pî annaya?” taa to'ya. ³⁹ “Moropai î' pensa see amîrî era'ma'pî annaya pri'ya pra apî' anna esenyaka'mato'pe? Moropai î' pensa ama'ye'kon atarakkanto' yewî' ta awanî tanne aya'mapî'se anna wî'tî'pî?” ⁴⁰ Mîrîrî yai ayepurukonya yuuku: “Tauya sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî kupî'pîya'nîkon manni'kan uya'mi'san pî' moropai uyonpayamî' pî'. Tîise inkamoro pî' pra ikupî'pîya'nîkon tîise upî'” taiya.

⁴¹ Mîrîrî yai taa ayepurukonya kupî sîrîrî, manni'kan kamai' winonkon pî': “Uupiapai atarimatî amîrî'nîkon Paapa nî'tîrî anapi'pai'nîkon pepîn, atî'tî itu'se awanî'pîkon apo' ya'. Mîrîrî apo' Paapa nîkupî'pî makui moropai ipemonkonoyamî' itansuriyamî' pata'se' pe. Mîrîrî ya' atî'tî”, tauya. ⁴² “Maasa pra emi'ne wanî tanne, uya're' ton tîsa'ya'nîkon pra naatî. Moropai tuna aninnîpai wanî tanne uwo'pasa'ya'nîkon pra naatî. ⁴³ Moropai uyapi'sa'ya'nîkon pra naatî ayewî'kon ta ka'ran pe wanî ye'nen. Moropai ipon pra e'taruma'tî tanne, upon ton tîsa'ya'nîkon pra naatî. Moropai pri'ya pra wanî tanne,

moropai ama'ye'kon atarakkanto' ta wani tanne, uyera'mapi'se attisa'kon pra naati'".

44 Miriri pi' ekaranmapo to'ya kupi siriri: "Anna Yepotori, i' pensa see emi'ne awani era'ma'pi annaya? Moropai tuna aninnipai awani era'ma'pi annaya? Moropai i' pensa anna yewi' ta eerepami'pi anna nepu'ti pe pra si'ma? Moropai i' pensa ipon pra awani era'ma'pi annaya? Moropai i' pensa pri'ya pra awani'pi, i' pensa ama'ye'kon atarakkanto' ta awani tanne, ayera'mapiti annaya pra awani'pi?" taa to'ya.

45 Ayepurukonya yuuku pe man: "Yairi tauya siriri amiri'nikon pi'. Tu'ke ite'ka insanan pemonkonyami' ipika'tipainokon pika'tisa'ya'nikon pra naati, nem tiwinan ipikku pepin pika'tisa'ya'nikon pra naati. Inkamoro pepin neken tise uuri pika'tisa'ya'nikon pepin miriri".

46 Siriri waranti Jesusya teeseurimato' yaretika'pi. —Miriri ye'nen insamoro witi pe man uupiapai, ipatikari to' e'taruma'tito'pe. Tise morikon witi pe man uupia ipatikari enen to' ko'mannito'pe —ta'pi Jesusya.

26

Teserukon Koneka To'ya Jesus Winikhi (Mc 14.1-2; Lc 22.1,2; Jo 11.45-53)

1 Siriri waranti pemonkonyami' yenupa tipo, Jesusya ta'pi tinenupa'san pi': ² —Epu'ti pi' naati taripai asaki'ne wei tipo entamo'kanto' weiyu wani, itese' pascoa —ta'piya. —Miriri yai uuri, ka' poi iipi'pi rumaka to'ya uyeyatonon pia, paki'nan pona ipokapi'to'pe to'ya.

³ Mîrîrî tanne teepîremasanon esanon moropai Judeuyamî' ye'mai'norî'san eperepî'pî tepotorîkon Caifás yewî' ta. ⁴ Inkamoroya ta'pî: —Ama' pe Jesus yapi'pai awanî sîrîrî iwîto'pe, era'ma arinîkonya pra tîise —ta'pî to'ya.

⁵ —Tîise festa weiyu yai, sîrîrî ku'pai pra awanî sîrîrî. Maasa pra mîrîrî yai ikupî'nîkon ya, pemonkonyamî' ekore'ma eserîke man uwinîkî'nîkon —ta'pî to'ya.

*Jesus Karapaima Wîri'ya A'pusin Ke
(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)*

⁶ Jesus wanî'pî pemonkonyamî' ko'manto' pata Betânia po leproso itese' paran pî' si'pî Simão yewî' ta. ⁷ Miarî wîri' erepamî'pî Jesus pia. Mîikîrî e'rennuku'pî aminke pra iipia. Mîikîriya kara' a'pusin yense' ene'sa' wanî'pî tenya', non ka'sa' itese' alabastro. Mîrîrî ya' a'pusin wanî'pî in-tapîkîrî. Mîrîrî wanî'pî epe'ke pe pu'kuru moropai Jesus entamo'ka tanne, wîri'ya i'kanpîti'pî ipu'pai pona.

⁸ Mîrîrî kupî wîri'ya era'ma tîuya'nîkon pe, Jesus nenupa'san ekore'ma'pî ipî'. Moropai mîikîrî ekaranmapo'pî to'ya: —Î' ton pe see mîrîrî a'pusin kanpîtiya mîrîrî, î' pe pra rî? ⁹ Mîikîrî wîri' pî' ta'pî to'ya: —Mîrîrî i'kanpîtiya manni' a'pusin, mîrîrî ke awe'repa e'painon se' tapairî tîma'tîni'se pra. Tîniru yapisiya e'painon mararî pra, moropai mîrîrî ke tîwe'taruma'tîsanon pîika'tî e'painon —ta'pî to'ya.

¹⁰ Tîise mîrîrî taa to'ya epu'tî'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani' wanî ye'nen yairî ma're wîri' kupî yu'se awanîkon mîrîrî? Mîrîrî ikupîiya

manni' wanî mîrîrî morî pe pu'kuru uurî ton pe –ta'pîiya. ¹¹ –Î' ton pînon sa'ne wanî mîrîrî wei kaisarî aapia'nîkon. [Inkamoro anpîika'tîpai awanîkon ya, morî tîrîya'nîkon e'painon.] Tîise uurî kaane, aapia'nîkon uuko'mamî pepîn. ¹² Mîrîrî iku'sai'ya manni' wanî mîrîrî Judeuyamî'ya isa'manta'pî karapaima manni' warantî. Mîrîrî epu'tî pî' naatii. Ukarapaimasai'ya mîrîrî uusa'mantasa' yu'na'tî to'ya rawîrî. ¹³ Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. O'non pata Paapa maimu ekaremekî to'ya eseta ya mîserî wîrî' nîkupî'pî nîrî yekare eseta. Moropai mîikîrî pî' to' enpenata –ta'pî Jesusya.

*Judasya Jesus Ekaremekî Iteyatonon Pî'
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Mîrîrî tîpo asakî'ne pu' pona tîlmo'tai'nîkon Jesus nenupa'san yonpa wîtî'pî itese' Judas Iscariotes eseurîmai teepîremasanon esanon yarakkîrî. ¹⁵ Moropai mîikîrîya ta'pî to' pî': –Î' warapo kaisarî uye'maya e'painon aapia'nîkon Jesus rumakauya ya? –ta'pîiya. Teepîremasanon esananya ta'pî: –30 prata ena'pî kaisarî aye'ma annaya –ta'pî to'ya. Moropai mîrîrî tîrî'pî to'ya iipia. ¹⁶ Mîrîrî patapai î' kai'ma Jesus yapisî tîuya ama' pe yuwa'pî Judasya inkamoro pia irumakapa.

*Jesus Entamo'ka Entamo'kanto' Itese' Páscoa Pî'
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14,21-23; Jo 13.21-30)*

¹⁷ E'mai'non wei yai, isa'moto' ton pîn trigo puusa' yaku tîuya'nîkon rawîrî, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia ekaranmapoi. –O'non pata see

entamo'kanto' páscoa koneka annaya e'painon? — ta'pî to'ya.

¹⁸ Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî moropai ta'pîiya: —Atîti cidade pona. Miarî eerepansa'kon pe, warayo' wîtîti esa' mîwatîti. Moropai makatîti ipî: “Uyenupanenkonya anna yarimasa' sîrîrî up-ata'se' ton yu'se wai ayewî' ta, moro unenupa'san yarakkîrî entamo'kato'pe páscoa pî', maasa pra uweiyu eseposa' man, taa pî' uyenupanenkon man”, makatîti —ta'pîiya.

¹⁹ Moropai inenupa'sanya tîwentamo'kato'kon ton koneka'pî miarî ta'pî Jesusya yawîrî. Páscoa koneka'pî to'ya.

²⁰ Moropai pata ewaronpamî pe, Jesus moropai inenupa'san ereuta'pî mesa pona tîwentamo'kakonpa kai'ma.

²¹ Mîrîrî pe rî tîwentamo'kakon ye'ka pe, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon kore'tawonya uyekaremekî pe man uyeyatonon pî'.

²² Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, inenupa'san ena'pî yairî ma're mararî pra. Mîrîrî ye'nen tîlwarîrî'nîkon to' esekaranmapopîti'pî tiwin pî'. Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —Uurîya mîrîrî kupî pepîn e'painon? Innape nai? —ta'pî to'ya.

²³ Tîise Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Tiwinan ayonpakon uyarakkîrî tiwinan pratopon yanîiya, manni'ya uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatonon pî', mîikîrî uyarakkîrî tekkari yonpaiya manni'ya.

²⁴ Mîrîrî warantî uurî, ka' poi iipî'pî sa'manta e'pai awanî sîrîrî. Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî. Tîise aka mîikîrî uurî ka' poi iipî'pî

rumakatipon uyeyatonon yenya'. Mîikîrî sa'ne yenposa' isanya pra awanî ya, morî pe panpî' awanî e'painon. Maasa pra awe'taruma'tî pepîn e'painon. ²⁵ Mîrîrî taiya ye'nen mîikîrî Judasya Jesus ekaranmapo'pî: —Yai pra uurî pî' taaya, uyenupanen, innape nai? —Amîrî pe awanî ye'nen taaya mîrîrî —ta'pî Jesusya Judas pî'.

Jesus Eseurîma Tîmînî Pî'

(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²⁶ Tîwentamo'kakon ye'ka pe, Jesusya trigo puusa' yapisî'pî tenya' moropai eepîrema'pî. Ta'pîiya: —Morî pu'kuru amîrî, uyun. Anna yuu ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo ipîrikkapî'tî'pîiya. Moropai itîrî'pîiya to' kaisarî. Itîrî tîuya pe ta'pîiya: —Maa, sîrîrî yapi'tî. Moropai ya'tî, maasa pra sîrîrî wanî upun pe.

²⁷ Moropai mîrîrî tîpo uva yekku yense' pisa yapisî'pîiya. Moropai eepîrema'pî. —Morî pu'kuru amîrî, uyun. Anna wuku ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo itîrî'pîiya to' kaisarî. Ta'pîiya to' pî': —Sîrîrî enî'tî tamî'nawîrî si'ma. Moropai tamî'nawîronkonya enîrî'pî. ²⁸ Jesusya ta'pî: —Sîrîrî wanî sîrîrî umînî. Tu'kankon nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe i'kamouya kupî sîrîrî. Mîrîrî wenai Paapaya tu'kankon nîkupî'pî kupî e'painon tîwanmîra, ekaremekî'pî tîuya yawîrî —ta'pîiya. ²⁹ —Tauya sîrîrî apî'nîkon. Inî'rî uva yekku enîrîuya pepîn kupî sîrîrî apokonpe'nîkon tamî'nawîron esa' pe tîwanî Paapaya yenpo pîkîrî. Mîrîrî yai amenan uva yekku enîrîuya apokonpe'nîkon inî'rî —ta'pîiya.

³⁰ Mîrîrî tîpo to' eserenka'pî Paapa yapurî pe. Moropai to' wîtî'pî Oliveira ye'ka kîrî pona.

Jesusya Pedro Panama

(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹ Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrîpe ewaron ya, eranne' pe awanîkon wenai, tamî'nawîrî eep-ekon pe naatîi. Moropai urumakaya'nîkon pe naatîi, Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî. Pena Paapaya ta'pî:

“Carneiroyamî' era'manen wîuya yai,
inera'makon carneiroyamî' e'paraipîka kupî
sîrîrî,” *Zc 13.7*

ta'pî Paapaya pena. Tîpî' Jesus eseurîma'pî. ³² — Tîise uusa'manta tîpo, Paapaya u'mî'sa'kasa' yai, arawîrî'nîkon uutî Galiléia pona —ta'pî Jesusya to' pî'.

³³ Mîrîrî taa Jesusya yuuku'pî Pedroya: — Tamî'nawîronkonya arumaka e'painon eranne' pe tîwanîkon wenai, tîise uuriya arumaka pepîn, Uyepotorî. Tîise tiaronkonya neken ikupî.

³⁴ Tîise Jesusya ta'pî ipî': —Kaane Pedro, ayenku'tîuya pepîn. Sîrîrîpe ewaron ya, maasa e'mai' pe kariwana yunkon etun rawîrî taaya pe nai. Ayekaranmapo to'ya ya, seurîwî'ne ite'ka “unepu'tî pepîn”, taaya pe nai —ta'pî Jesusya.

³⁵ Tîise Pedroya yuuku'pî: —Unepu'tî pepîn mîikîrî Jesus tauya pepîn. Awî to'ya ya, uuri nîrî tîwî uwî to'ya —ta'pîiya.

Moropai tamî'nawîronkonya nîrî mîrîrî warantî ta'pî Jesus pî'.

Jesus Epîrema Tîpemonkonoyamî' Wetun Tanne

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Moropai Jesus wîtî'pî inenupa'san pokonpe. Eewomî'pî jardim itese' Getsêmani ya' moropai

ta'pîiya: —Maasa tarî e'tî, epîremai uutî tanne sin-pata —ta'pîiya tînenupa'san pî'.

³⁷ Mîîkîrîya Pedro yarî'pî moropai Zebedeu munkîyamî' yarî'pî takon yarakkîrî. Mîrîrî yai Jesus esewankono'ma'pî mararî pra. Ipîra yairî ma're awanî'pî. ³⁸ Moropai ta'pîiya: —Esewankono'mato'ya uyewan yanni'sa' man. Mîrîrîya uwî pe man —ta'pîiya. —Maasa tarî e'tî tîwarî panpî' e'tî unîmîkî pî' ako'mantî.

³⁹ Inkamoro piapai mîîkîrî atarima'pî mararî. Moropai non ekaya tenpata enu'tî'pîiya, eepîrema'pî. Ta'pîiya: —Uyun, tamî'nawîron kupîya e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai. Tîise itu'se wanî yawîrî kî'kupî. Itu'se awanî yawîrî neken iku'kî —ta'pîiya Paapa pî'.

⁴⁰ Moropai awenna'po'pî inkamoro eseurîwî'nankon pia. Inkamoro tînenupa'san wetun tanne, to' eporî'pîiya. Moropai ta'pîiya Pedro pî': —Awetunkon mîrîrî tîwarî aako'mamîkon eserîke pra naatî? Mararî rî tiwin hora kaisarî aako'mamîkon eserîke pra naatî? —ta'pîiya. ⁴¹ —Tîwarî ako'mantî moropai epîrematî. Paapa yarakkîrî eseurîmatî, makuiya imakui'pî kupîya'nîkon emapu'tî namai. Ayewankon ya' Paapa maimu yawîrî iko'manpai awanîkon. Tîise ikupîya'nîkon eserîke pra awanîkon a'tu'mîra awanîkon ye'nen.

⁴² Moropai inî'rî itakon ite'ka pe, attî'pî epîremai, Paapa yarakkîrî eseurîmai. Ta'pîiya: —Paapa, e'taruma'tî namai upîika'tîkî. Tîise mîrîrî yu'se pra awanî ya, î' itu'se awanî manni' yawîrî iku'kî —ta'pîiya.

⁴³ Mîîkîrîya tîwenna'posa' pe, inî'rî to' wetun tanne to' eporî'pî. Maasa pra mararî pra iwe'nunpai to'

wanî'pî mîîto'pe. Mararî ipokonpe to' wanî eserîke pra. ⁴⁴ Iteseurîno ite'ka pe, Jesus wîî'tî'pî to' piapai epîremai. Moropai e'mai' pe teepîrema'pî warantî ta'pîiya.

⁴⁵ Moropai awenna'po'pî inî'rî to' pia. Inkamoro ekaranmapo'pîiya: —Sîrîrî tîpose awetunkon ko'mannîpî mîrîrî? Aasîrî man, aase'nîkon, wîî'tî'nîkon. Sîrîrî pu'kuru uurî, ka' poi iipî'pî rumakato' to'ya weiyu eseponî pî' man imakui'san yenya'. ⁴⁶ E'mî'sa'katî aase'nîkon wîî'tîn. A'kî, mîîkîrî warayo' iipî era'matî uyeyatonon pia utîrî ton —ta'pî Jesusya.

Jesus Yapisî To'ya

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Jesus eseurîma tanne, tiwinan inenupa'san yonpa, Judas, erepamî'pî. Teepîremasanon esanonkon moropai Judeuyamî' panamanenan narima'san erepamî'pî ipokonpe. Arinîke pemonkonyamî' erepamî'pî tetawaraikon, moropai tîtaikapukon yarakkîrî. ⁴⁸ Mîîkîrî Judasya taasa' wanî'pî inkamoro Jesus yeyatonon pî'. Manni' warayo' yu'nauya era'maya'nîkon ya, mîîkîrî anapisîkon ton. Mapi'tîi taasai'ya wanî'pî. ⁴⁹ Moropai teerepamî pe, Judas wîî'tî'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya:

—Uyenupanen, tîwanmîn wanî mîîtî aapia —taa ye'ka pe, Jesus yu'na'pîiya itenpata yai. ⁵⁰ Jesusya imaimu yuuku'pî. Ta'pî Jesusya: —Uyonpa, î' anku'pai awanî ya uyarakkîrî iku'kî ka'ne' pe. Moropai Judas ponkon pe iipî'sanya Jesus yapisî'pî. ⁵¹ Mîrîrî kupî to'ya era'ma tîuya'nîkon pe, Jesus

nenupa'san yonpaya tetawarai mo'ka'pî. Moropai teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî pana ya'tî'pîiya. ⁵² Tîise Jesusya ta'pî: —Kaane, mîrîrî warantî pra, ayetawarai yeka'makî iwon ya'. Maasa pra etawara ke epîpainon wanî ya, mîikîrî sa'manta e'pai awanî etawara kamo pe —ta'pî Jesusya. ⁵³ —Uyun pî' upîika'tînenkon ton esatîuya ya, yarimaiya pra awanî kai'ma eesenumenkakon mîrîrî? To' esatîuya e'painon ipî'. Moropai ka'ne' pe arinîkon inserîyamî' yarima uyunya e'painon. ⁵⁴ Tîise esatîuya e'pai pra awanî. Maasa pra sîrîrî warantî awe'kupî pe man kai'ma, Paapa maimu e'menukasa' ye'nen. Mîrîrî e'kupî pe man taa-sai'ya yawîrî.

⁵⁵ Moropai Jesusya ta'pî inkamoro pemonkonyamî' pî': —Uyapî'se aai'sa'kon sîrîrî akasuparaikon moropai akaitapukon yarakkîrî, manni' pemonkon wîitîpon yapisî to'ya warantî. Teuren wei kaisarî akore'ta'nîkon wanî tanne, ayenupakon pî' epîremanto' yewî'ta, mîrîrî ku'sa'ya'nîkon pra naatî uyapisîkonpa. ⁵⁶ Tîise tamî'nawîrî sîrîrî e'kupî sîrîrî maasa pra penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'sanya imenuka'pî yawîrî.

Mîrîrî taa Jesusya pe, inenupa'sanya Jesus rumaka'pî moropai iipiapai to' wîtî'pî. To' epe'pî.

Jesus Yari Surarayamî'ya

Teepîremasanon Esanon Rawîrî

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jo 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Inkamoro Jesus yapisîtîponkonya yari'pî teepîremasanon esanon yepotorî Caifás piá.

Miarî to' epere'sa' wanî'pî. Moisés nurî'ti yenupato' pî' yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan inkamoro epere'sa' wanî'pî moro. ⁵⁸ Tîise Pedro wîtî'pî aminke Jesus pî' to' ye'ma'pî pî'. Teepîremasanon esanon yepotorî yewî' eporî tîuya pîkîrî. Mîikîrî e'nîmî'pî poro po surarayamî' pokonpe miarî si'ma î' kupî to'ya era'mapa kai'ma. ⁵⁹ Imakui'pî pe Jesus winîkîi teeseurîmasen ton pemonkon yuwa'pî teepîremasanon esananya, moropai tamî'nawîronkon ipîkkukon Judeuyamî' yepotorîtononya. Innape Jesus nîkupî'pî ekaremekî to'ya ya, iwîkonpa kai'ma yuwa'pî to'ya. ⁶⁰ Tîise mîrîrî warantî to' eseurîma pra awanî'pî Jesus winîkîi. Teuren arinîkon eseurîma'pî seru' pe iwînîkîi. Tîise asakî'nankonya î' ta'pî Jesusya ekaremekî tu'ka'pî. ⁶¹ Moropai ta'pî to'ya: — See warantî ta'pîiya epîremanto' yewî' pî': “Seenî' epîremanto' yewî' koneka'pî pemonkonyamî'ya. Tîise yarankauya kupî sîrîrî. Moropai i'mî'sa'kauya inî'rî eseurîwî'ne wei tîpo”, ta'pîiya —ta'pî to'ya teepîremasanon esanon pî'.

⁶² Mîrîrî ya, Jesus eseurîmasa' eta tîuya pe, teepîremasanon esanon yepotorî e'mî'sa'ka'pî. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya: —A'kî imakui'pî pe insanan warayo'kon eseurîman pî' man apî', î' kai'ma awanî pe nan? —ta'pîiya. ⁶³ Tîise Jesus wanî'pî moo î' taiya pra. Inî'rî teepîremasanon esanon yepotorîya Jesus ekaranmapo'pî: —Inna, Paapa ka' pon ese' pî' taaya yu'se wanî sîrîrî. Amîrî Paapa nîmenka'pî Cristo, Paapa munmu amîrî?

⁶⁴ Jesusya yuuku'pî: —Inna, amîrîya taa mîrîrî. Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon, maasa amîrî'nîkonya

uurî ka' poi iipî'pî ereutasa' era'ma kupî sîrîrî Paapa meruntîri winî. Î' pensa sîrîrî non pona uui'pî yai, katupuru po autî era'maya'nîkon kupî sîrîrî.

⁶⁵ Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya pe, teepîremasanon esanon yepotorî ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen tîpon karaka'pîiya teesewankono'masa' warantî tîwe'ku'se. Moropai ta'pîiya: —Innape man. Paapa pe e'ku'nî pî' man. Inî'rî anî' yuwapai pra man iteseru pî' teeseurîmasen ton. Maasa pra aasîrî imakui'pî pe eseurîman pî' man Paapa winîkîi. Eeseurîma eta pî' naatîi. ⁶⁶ Î' ye'ka pe mîserî ku'pai nai? —ta'pîiya to' pî'. Yuuku'pî to'ya: —Iwîpai awanî mîrîrî, enen awanî e'pai pra man —ta'pî to'ya.

⁶⁷ Moropai mîrîrî taa tîpo, tiaronkonya tetakukon yenumî'pî itenpata pona. Moropai ipa'tîpîtî'pî to'ya. ⁶⁸ Ipa'tîpîtî ye'ka pe ta'pî to'ya: —Anî'ya apa'tîsa' pe awanî epu'kî, innape Paapa nîmenka'pî pe awanî ya —ta'pî to'ya ipî'.

Jesus Pî' Unepu'tî Pepîn Taa Pedroya

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Mîrîrî tanne Pedro ereutasa' wanî'pî poro po wîtî iwa'to' pona. Moro tîise teepîremasanon esanon poitîrîpa' iipî'pî iipia. Moropai ta'pîiya ipî': —Amîrî nîrî wanî'pî mîlkîrî Jesus Nazaré poinon yarakkîrî?

⁷⁰ Tîise Pedroya iwapu'tî'pî tamî'nawîronkon rawîrî si'ma. Ta'pîiya: —Anî' pî' eeseurîmakon epu'tîuya pra wai. ⁷¹ Moropai Pedro mo'ta'pî wîtî iwa'to' mana'ta pia. Inî'rî tiaron to' poitîrîpa'ya era'ma'pî moropai ta'pîiya moro tîwe'sanon pî',

warayo'kon pî': —Mîikîrî wani'pî Jesus Nazaré pon yarakkîrî —ta'pîiya.

⁷² Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî itakon te'ka pe: —Unepu'tî pepîn mîikîrî. Useruku pepîn sîrîrî, Paapaya uyera'ma pî' man. Seru'ye' pe pra wani'.

⁷³ Mararî tîiko'mamîkon tîpo, moro tîwe'sanon e'rennuku'pî inî'rî Pedro pia. Moropai ta'pî to'ya: —Maasa pra eeseurîmato'ya mîikîrî yonpa pe awani' ekaremekî, iwarantî eeseurîma ye'nen.

⁷⁴ Mîrîrî pî' ta'pî Pedroya: —Seru' pe pra tauya sîrîrî, unepu'tî pepîn mîikîrî warayo'. Seru' pe eeseurîma ya, Paapaya utaruma'tî e'painon.

Mîrîrî taiya tanne, kariwana yunkon e'na'pî.
⁷⁵ Moropai Pedro enpenata'pî î' kai'ma ta'pî Jesusya pî'. Maasa pra ta'pîiya: —E'mai' pe kariwana yunkon etun rawîrî, unepu'tî pepîn mîikîrî, taaya kupî sîrîrî eeseurîwî'ne ite'ka —ta'pîiya ipî'.

Mîrîrî tîpo Pedro epa'ka'pî miarî pai. Mararî pra tîkarau ye'ka pe attî'pî.

27

Jesus Yari To'ya Pilatos Pia

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

¹ Pata erenmapî pe, tamî'nawîronkon teepîremanon esanon, moropai Judeuyamî' panamanenan emurukuntî'pî. Î' kai'ma Jesus kupî tîuya'nîkon pî' eeseurîmai iwîkonpa. ² Moropai inkamoroya surarayamî' yaipontî'pî Jesus yaironpîtîto'pe to'ya. Moropai mîikîrî rumaka'pî to'ya pata esa' Pilatos pia.

Iteyatonon Pia Jesus Rumakatîpon Judas Sa'manta
(At 1.16-19)

³ Mîrîrî warantî Jesus wîi to'ya epu'tî tûya pe, Judas, Jesus rumakatîpon esewankono'ma'pî mararî pra. Moropai mîrîrî wenai Jesus rumaka'pî tûya iteyatonon pia yepe'pî tîniru 30 prata ena'pî tînapisî'pî mana'po'pî teepîremasanon esanon pia moropai Judeuyamî' panamanenan pia. ⁴ Ta'pîiya: —Kure'ne imakui'pî ku'sau'ya sîrîrî. Maasa pra î' konekatîpon pepîn warayo' tîrumakai aasa'mantato'pe —ta'pî Judasya to' pî.

Imaimu yuuku'pî to'ya: —Î' wani' kin nai, î' ton pra man anna yarakkîrî. Tîise amîrî yarakkîrî neken.

⁵ Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Judasya tîniru papo'pî epîremanto' yewî' ta, moropai eepa'ka'pî. Moropai attî'pî, mîikîrî e'mutunuku'pî moropai aasa'manta'pî.

⁶ Mîrîrî tîniru yapisî'pî teepîremasanon esananya moropai mîrîrî pî' ta'pî to'ya: —Sîrîrî tîniru wanî pepîn morî pe, uurî'nîkonya itîrî ya epîremanto' yewî' pratarî kore'ta. Maasa pra sîrîrî wanî tîisa'mantassen yepe'pî pe itîisa' —ta'pî to'ya. ⁷ Tamî'nawîrî mîrîrî pî' teeseurîmakon tîpo mîrîrî tîniru ke tiwin pata yenna'pî to'ya, kamote ka'nen pata'se'. Mîrîrî pata ya' ka'ranyamî' sa'mantasa' yu'na'tîto' ton yenna'pî to'ya. ⁸ Mîrîrî ye'nen mîrîrî pata to' nenna'pî esatî to'ya sîrîrî tîpose mîn pata'se' kai'ma. Maasa pra anî' sa'mantato' wenai yenna'pî to'ya.

⁹ Sîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Jeremias nuri'tîya taasa' yawîrî awe'kupî'pî.

Inkamoroya tîniru yapisi'pî 30 prata ena'pî kaisari. Mîrîrî warapo aye'ma annaya ta'pî Judeuyamî'ya yawîrî.

¹⁰ Moropai mîrîrî ke pata yenna'pî to'ya, kamote ka'nen pata'se'. Î' kai'ma ta'pî Uyepotorîya yawîrî îku'to'peuya *Zc 11.12,13; Jr 19.1-13, 32.6-9*

ta'pî profeta Jeremias nuri'tîya.

Jesus Wanî Pilatos Rawîrî

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Mîrîrî tanne, pata esa' Pilatos rawîrî Jesus wanî yai, Pilatosya ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: — Amîrî, mîîkîrî Judeuyamî' esa' pe tîwe'sen? — ta'pîiya. —Inna, amîrîya taa mîrîrî —ta'pî Jesusya.

¹² Tîise inkamoro teepîremasanon esanon, moropai Judeuyamî' panamanenan maimu yuuku Jesusya pra awanî'pî. ¹³ Moropai Pilatosya ta'pî: —To' maimu yuukuya pepîn. “Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya”, taa pî' to' man apî'. Mîrîrî etaya pra nan?

¹⁴ Tîise Jesus eseurîma pra awanî'pî. Moropai mîrîrî pî' pata esa' Pilatos wanî'pî mararî pra teesenumenkai ipî'.

Jesus Rumaka To'ya Î' Ku'to'pe To'ya

(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

¹⁵ Pilatosya festa, itese' Páscoa kaisari, tînarakkamo'pî rumaka e'pîti'pî atarakkannîto' tapai. Manni' pemonkonyamî' nesati'pî teseru ya', mîîkîrî rumakaiya. ¹⁶ Mîrîrî yai atarakkannîto'

ta, tiwin warayo' wanî'pî tamî'nawîronkon nepu'ti Barrabás. ¹⁷ Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî' emurukuntî'san ekaranmapo'pî mîkîrî pata esa' Pilatosya. —Anî' rumakauya yu'se naatî, Jesus Paapa nîmenka'pî, Barrabás ka'rî? —ta'pîiya. ¹⁸ Ipî' tîkinmukon ye'nen, Jesus ene'sa' to'ya epu'tî'pî Pilatosya.

¹⁹ Moropai ipîkku pe tîwe'to' yaponse' pona Pilatos ereutasa' tanne, ino'pîya tîmaimu yarima'pî taato' see warantî: —Mîkîrî warayo' winîkîi î' kî'kupîi, maasa pra morî pu'kuru mîkîrî, î' kupîtîpon pepîn. Maasa pra sîrîrîpe uwe'ne' e'taruma'tî pî' wai mararî pra, mîkîrî wenai —taasai'ya wanî'pî.

²⁰ Tîise teepîremasanon esananya ta'pî moropai Judeuyamî' panamanenanya tamî'nawîronkon pî': —Barrabás rumakaya yu'se anna man ka'tî ipî' —ta'pî to'ya. —Moropai Jesus wîi me'poto'peiya —ta'pî to'ya. ²¹ Inî'rî pata esa'ya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka rumakauya yu'se naatî? Yuuku'pî to'ya: —Barrabás rumakakî —kai'ma imaimu yuuku'pî to'ya.

²² Inî'rî Pilatosya ta'pî to' pî': —Moriya î' kin kupîuya e'painon mîserî Jesus manni' Cristo tesa'sen yarakkîrî? —Pakî'nan pona ipokapîti me'pokî —ta'pî tamî'nawîronkonya Pilatos pî'.

²³ Pilatosya ta'pî inî'rî to' pî': —Î' kin imakui'pî inkupî'pî moro nai mîito'pe? —taiya ye'nen, tamî'nawîronkon entaimepîti'pî —Pakî'nan pona ipokapîti me'pokî —ta'pî to'ya ipî'.

²⁴ Mîrîrî warantî î' koneka tîuya eserîke pra tîwanî Jesus yarakkîrî epu'tî'pî Pilatosya. Moropai Pi-

latosya tîpî' pemonkonyamî' ekore'ma epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen tuna enepî me'po'pîiya. Moropai mîrîrî ke tenya rona'pîiya, î' ton pra tîwanî ekare-mekîpa mîîkîrî yarakkîrî, arinîkon pemonkonyamî' rawîrî si'ma. Moropai ta'pîiya: —Uurî wanî pepîn mîserî warayo' sa'mantanto' esa' pe. Tîise amîrî'nîkonya ikupî sîrîrî —ta'pîiya.

²⁵ Moropai tamî'nawîronkonya yuuku'pî: —Mîîkîrî sa'mantato' wenai, tîwî anna pona e'taruma'tînto' nenai, moropai anna munkîyamî' pona eena — ta'pî to'ya.

²⁶ Mîrîrî taasa' to'ya pe, Pilatosya Barrabás rumaka'pî atarakkannîto' tapai. Tîise Jesus po'pî'to'pe to'ya ta'pî Pilatosya pemonkon po'pî'to' ke, moropai irumaka'pîiya pakî'nan pona ipokapî'to'pe to'ya.

Surarayamî' Wo'ma'ta Jesus Pî'
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)

²⁷ Moropai surarayamî'ya Jesus yari'pî pata esa' Pilatos yewî' ta. Moropai tamî'nawîronkon surarayamî' emurukuntî'pî iwoi. ²⁸ Inkamoroya Jesus pon mo'ka'pî ipokon moropai ipata'pî ya' tiaron ta'sankon suuyu yeka'ma'pî to'ya, ipon ton. ²⁹ Moropai Jesus yarakko ton koneka'pî to'ya mî'nî ye' ke rei yarakko, coroa warantî. Ipî' tîwo'ma'takon ye'nen, rei pe ikupî'pî to'ya. Moropai rei me'sipu ye'ka tîrî'pî to'ya itenya' meruntî winî. Mîrîrîkon tîrî tîpo, to' e'sekunka'pî irawîrî. Moropai inkamoro wo'ma'ta pia'tî'pî ipî'. Ta'pî to'ya: —Anna yepuru pe awanî, Jesus. Amîrî wanî Judeuyamî' esa' pe pu'kuru awanî rei pe —ta'pî to'ya. ³⁰ Mîrîrî taa ye'ka

pe, ipona tetakukon yenumî'pî to'ya. Moropai manni' me'sipu mo'ka'pî to'ya, moropai mîrîrî ke ipa'tîpî'tî'pî to'ya ipu'pai pona. ³¹ Ipî' tîwo'ma'takon tîpo, ipon tîneka'ma'pîkon suuyu mo'ka'pî to'ya. Moropai ipon pu'kuru tîmo'ka'pîkon yeka'ma'pî to'ya inî'rî. Mîrîrî tîpo Jesus yari'pî to'ya pakî'nan pona ipokapî'se.

Jesus Pokapîti To'ya Pakî'nan Pona

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Miarî pai teepa'kakon pe, warayo' eporî'pî to'ya Simão itese', Cirene cidaderî pon. Moropai mîikîrî pî' ta'pî to'ya pakî'nan yaato'peiya mîrîrî Jesus narî. ³³ Moropai to' erepamî'pî pata'se' itese' Gólgota. Mîrîrî Gólgota, pemonkon pu'pai rî'pî yepin, taato' mîrîrî. ³⁴ Miarî Jesus wuku ton tîrî'pî to'ya, vinho yai'mesa' mai' ke enî'to'peiya kai'ma. Tîise yonpasa' tîuya pe, itu'se pra Jesus wanî'pî. ³⁵ Miarî ipokapî'tî'pî to'ya. Moropai Jesus pon pantakapî'tikonpa kai'ma tî' more'san pî' to' su'mina'pî. Anî' pia tî' ena epu'tî'nîkonpa. ³⁶ Mîrîrî tîpo to' ereuta'pî, moropai inkamoroya Jesus koneka'pî miarîpai anî'ya imo'ka namai. ³⁷ Inkamoroya Jesus pu'pai yepoi imenuka'pî î' wani' awanî ye'nen ipokapî'tî tîuya'nîkon kai'ma. Taato' see warantî:

MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' ESA' REI

kai'ma imenuka'pî to'ya. ³⁸ Moropai Jesus pokonpe asakî'ne ama'ye'kon pokapî'tî'pî to'ya iratai winî, tiwin meruntî winî moropai tiwin kamai' winî.

³⁹ E'ma taawîrî tuutîsanon wo'ma'ta'pî ipî' tuutîkon kaisari. ⁴⁰ —Taapî'tî'pîya: “Epîremanto'yewî' yarankauya tamî'nawîrî. Moropai mîrîrî

pîmî'sa'kauya seurîwî'ne wei tîise”, ta'pîya. Innape see Paapa munmu pe awanî ya, maasa kin see autîkî pakî'nan poi. Aawarîrî e'pîika'tîkî —ta'pî to'ya.

⁴¹ Teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan pokonpe si'ma to' wo'ma'ta'pî Jesus pî'. ⁴² Ta'pî to'ya: —Tiaronkon pîika'tîpî'tî'pîya tîise î' wani' awanî ye'nen aawarîrî awe'pîika'tî pepîn! Moriya Judeuyamî' esa' pe awanî pepîn mîrîrî. Seru'ye' pe awanî. Maasa see autîkî mîrîrî pakî'nan poi, innape awautîsa' era'ma annaya ya, innape akupî annaya —ta'pî to'ya ipî'.

⁴³ —Pena “Paapa narima'pî uurî”, taapî'tî'pîiya, innape Paapaya ipîika'tî tîku'se. Moropai “Paapa munmu uurî”, ta'pîya. Maasa kin see, Paapa munmu pe awanî ya, tîwî Paapaya ipîika'tî sîrîrîpe, era'mato'pe annaya —ta'pî to'ya.

⁴⁴ Moropai mîrîrî warantî inkamoro ama'ye'kon Jesus ratai winî ipokapî'sa'kon wo'ma'ta'pî nîrî Jesus pî'.

Jesus Sa'manta

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵ Mîrîrî tîpo ineka'ta pairî wei tîise, pata ewaronpamî'pî. Tamî'nawîrî pata wanî'pî ewaron pe, 3 horas kaisarî aako'mamî'pî ewaron pe.

⁴⁶ Moropai ko'mamîiya 3 horas tîise, Jesus entaime'pî meruntî ke:

—Eloi, Eloi lamá sabactâni? —ta'pîiya tîmaimu ta. Paapa, uyun, î' wani' awanî ye'nen urumaka pî' nan? taato' mîrîrî umaimukon ta.

47 Mîrîrî taa Jesusya eta'pî tiaronkon pemonkonyamî'ya. Moropai ta'pî to'ya: —A'kî, Elias, taiya —kai'ma to' esenumenka'pî tîise yairî pra etasa' to'ya wanî'pî.

48 Ka'ne' pe tiwin yonpa eka'tumî'pî tuna yu'nanen esponja era'mai. Mîrîrî yeuronka'pîiya uva yekku ka. Moropai mîrîrî tîrî'pîiya, yei po'tî pî' tasi'tîi inta pona, Jesusya yu'nato'pe kai'ma.

49 Tîise tiaronkonya ta'pî ipî': —Kaane, tîwî mîikîrî nîsi. Maasa Elias iipî era'mapai'nîkon pakî'nan poi imo'kai, ipîika'tîpa —ta'pî to'ya.

50 Moropai Jesus entaime'pî meruntî ke tiwin kano'pî pe moropai tekaton eeturumaka'pî, aasa'manta'pî.

51 Mîrîrî yai epîremanto' yewî', Paapa pata'se' yuwa'to' kamisa e'karaka'pî arakkita pairî, kakîsiya pai mai winîkîi non ekaya. Moropai non eserentîkî'ma'pî, moropai sa'man pe tîwe'sen tî'kon e'rataika'pî.

52 Mîrîrî yai tu'kankon Paapa pemonkonoyamî' e'tî'ka'san uuruwasikon atarakanmoka'pî. Moropai inkamoro isa'manta'san e'mî'sa'ka'pî.

53 Moropai inkamoro epa'ka'pî uuruwai yapai. Moropai tîisa'manta tîpo Jesus e'mî'sa'kasa' yai inkamoro ewomî'pî Jerusalém cidaderî pona, o'non pata tu'kankonya to' era'ma'pî.

54 Surarayamî' yepotorî Romanoya, moropai mîikîrî yarakkîrî tîwe'sanonya, Jesus era'ma pî' tîwe'sanon anî'ya imo'ka namai, inkamoroya pata eserentîkî'ma era'ma'pî tamî'nawîrî mîrîrî tîwe'ku'sen. Mîrîrî ye'nen eranne' pe to' ena'pî

mararî pra. Moropai ta'pî to'ya: –A'kî, innape Paapa munmu pe awe'sa' man –ta'pî to'ya.

⁵⁵ Miarî wîri'sanyamî' wanî'pî aminke si'ma, Jesus era'ma pî' tîwe'sanon. Inkamoro wîri'sanyamî' wanî'pî Jesus wenairî itî'san Galiléia poi ipîika'tîi itu'se awe'to' pîkîrî. ⁵⁶ Inkamoro wanî'pî Maria Madalena, moropai Maria, Tiago moropai itakon José yankon, moropai Zebedeu munkîyamî' yankon wanî'pî.

Jesus Yu'na'tî To'ya

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷ Pata ewaronpamî kupî tanne, ipîkku warayo', José itese', Arimatéia cidaderî pon erepamî'pî. Mîikîrî wanî'pî innape Jesus ku'nen pe. ⁵⁸ Mîikîrî José wî'tî'pî Pilatos pia Jesus esa'rî'pî esa'se yu'na'tîpa, moropai Pilatosya itî'to'pe to'ya ta'pî. ⁵⁹ Mîrîrî ye'nen Jesus esa'rî'pî yapisî'pîiya. Moropai iwontî'pîiya amenan ita'san morî pu'kuru kamisa linho ke. ⁶⁰ Moropai mîikîrî yara'tî'pîiya ituruwasi pe ikonekasa', sa'man tî' yai, amenrî to' nîkoneka'pî ya'. Moropai mîrîrî uuruwai yettapuru pe ikonekasa' kure'nan tî' ke yettapurî'pîiya. Moropai mîrîrî tîpo attî'pî miarî pai. ⁶¹ Mîrîrî kupîiya era'ma'pî Maria Madalenaya moropai tiaron Maria nîrî wanî'pî miarî. Mîrîrî uuruwai pia to' ereutasa' wanî'pî.

Surarayamî'ya Uuruwai Era'ma Ipia Si'ma

⁶² Tiaron wei yai, sexta feira esuwa'kasa' tanne, teepîremasanon esanon moropai fariseuyamî' emurukuntî'pî pata esa' Pilatos pia. ⁶³ Moropai inkamoroya ta'pî pata esa' governador pî': – Anna yepotorî, anna enpenatan pî' man manni'

seru'ye'ya ta'pî pî'. Pena enen tîwanî yai, ta'pîiya: “Eseurîwî'ne wei tîpo e'mî'sa'ka kupî sîrîrî”, ta'pîiya –ta'pî to'ya. ⁶⁴ –Mîrîrî ye'nen uuruwai era'manenân tonkon surarayamî' yarimakî, morî pe era'mato'pe to'ya iteseurîno wei pîkîrî neken. Maasa pra inenupa'sanya itesa'rî'pî yama'runpa namai. Moropai yama'runpa tîpo taa to'ya: “Mîikîrî e'mî'sa'kan pî' man”, taa to'ya seru'ye' pe. E'mai' pe seru' pe Jesus wanî'pî yentai, seru' pe to' wanî –ta'pî to'ya.

⁶⁵ Mîrîrî pî' ta'pî Pilatosya: –Insamoro surarayamî' yaatî, uuruwai erasi'tîi. Atîtî uuruwai era'mai. Morî pe mera'matîi, era'maya'nîkon pîkîrî –ta'pîiya.

⁶⁶ Moropai inkamoro wîtî'pî. Inkamoroya uuruwai yettapuru koneka'pî moronpî ke, selo pe tîku'se aatarakkanmoka namai. Moropai era'manenân tonkon nîmî'pî to'ya, morî pe uuruwai era'mato'pe to'ya.

28

Jesus E'mî'sa'ka Uuruwai Yapai (Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu esuwa'kasa' tanne, e'mai'non wei yai, domingo yai, maasa pata erenmapî pra tîise, Maria Magdalena moropai tiaron Maria pokonpe to' wîtî'pî uuruwai pona era'mai. ² Mîrîrî yai ka'ne' pe kure'ne pata e'tînka'pî. Uyepotorîkon narima'pî inserî erepamî'pî ka' poi. Mîikîrîya uuruwai yettaputo' tî' mo'ka'pî moropai mîrîrî pona eereuta'pî. ³ Mîikîrî wanî'pî wara'napiya sisiu taato' warantî. Moropai

ipon wanî'pî aimutun pe, imu warantî. ⁴ Mîrîrî pî' mîrîrî uuruwai era'manenan surarayamî' ena'pî eranne' pe. Mararî pra tîtîti pe to' esi'nî'sa' wanî'pî. Inkamoro esenumî'pî non pona, isa'manta'san warantî.

⁵ Mîrîrî ye'nen inserîya ta'pî inkamoro wîri'sanyamî' pî': —Eranne' pe pra e'tî. Jesus yuwaya'nîkon epu'tî pî' wai seru' pepîn, manni' pakî'nan pona to' nîpokapîti'pî. ⁶ Tîise tarî anî ton pra man. Mîikîrî e'mî'sa'kan pî' man, ta'pî tîuya ne'tîkini yawîrî. Maasa ipata'pî era'matane'tî o'non pata itîrî'pî to'ya pata'pî. ⁷ Tarîpai ka'ne' pe atîti ekareme'se inenupa'san pî'. “Mîikîrî e'mî'sa'kan pî' man”, ka'tantî. Moropai “Mîikîrî wîti pe man arawîrî'nîkon Galiléia pona. Miarî era'maya'nîkon kupî sîrîrî”, ka'tantî to' pî'. Mîrîrî yekare ekaremekî pî' wai apî'nîkon —ta'pîiya.

⁸ Inkamoro wîti'pî ka'ne' pe teeka'tunse uuruwai poi. Maasa pra mararî pra to' esi'nî'sa' wanî'pî. Tîise to' atausinpasa' wanî'pî nîrî mararî pra. Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'san pî' ekareme'se to' wîti'pî.

⁹ To' wîti tanne, ka'ne' pe Jesusya to' eporî'pî. Moropai ta'pîiya: —Tîwamîn wanî aapia'nîkon!

Mîrîrî taiya pe to' erepamî'pî aminke pra iipia. Inkamoro e'sekunka'pî irawîrî. Inkamoroya Jesus puu pî' tapi'se yapurî'pî. ¹⁰ Moropai Jesusya ta'pî: —Eranne' pe pra e'tî, tîise atîti uyonpayamî' pî' ekareme'se to' wîtito'pe Galiléia pona. Miarî uyera'mato'pe to'ya —ta'pî Jesusya.

Seru'ye' Pe Surarayamî' Wanî

11 Inkamoro wîri'sanyamî' tîise e'ma ta, tiaronkon, uuruwai era'manenan surarayamî' enna'po'pî cidade pona. Moropai inkamoroya teepîremasanon esanon pî' tamî'nawîrî î' kai'ma awe'ku'sa' ekaremekî'pî. 12 Inkamoro emurukuntî'pî tesorukon pî' teeseurîmakonpa Judeuyamî' panamanenan pokonpe si'ma. Inkamoroya ikoneka'pî. Mîrîrî ye'nen surarayamî' pia tîniru tîrî'pî to'ya mararî pra. 13 Moropai to' yaipontî'pî to'ya: —Ka'tantî “Inenupa'san iipî'pî man, mîrîrî pe ewaron ya' anna wetun tanne. Inkamoroya Jesus esa'rî'pî yama'runpa'pî man”, makatîi. 14 Mîrîrî etasa' pata esa'ya ya, “Inna to' seruku pepîn mîrîrî”, taa annaya ipî'. Mîrîrî warantî awanî'pî man, seru' pîn taato'pe annaya. Mîrîrî ye'nen î' e'kupî pepîn amîrî'nîkon yarakkîrî.

15 Inkamoro surarayamî'ya tîniru yapisi'pî. Moropai î' kai'ma teepîremasanon esananya ta'pî yawîrî ikupî'pî to'ya. Mîrîrî seru' pe to' e'to' eseta'pî Judeuyamî' kore'ta pî' mîrîrî yai. Sîrîrî pe rî seru' pe to' e'to' ko'mamî sîrîrî tîpose.

Jesus Esenpo Tînenupa'san Pia

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

16 Inkamoro Jesus nenupa'san tiwin pu' pona tîmo'tai'nîkon wîrî'pî Galiléia pona. Inkamoro erepamî'pî wî' Jesus nekaremekî'pî pia. 17 Miarî teerepansa'kon pe, Jesus era'ma'pî to'ya. Moropai yapurî'pî to'ya. Tîise tiaronkonya innape ikupî pra awanî'pî. 18 Mîrîrî ye'nen Jesus erepamî'pî to' pia aminke pra. Moropai ta'pîiya:

—Tamî'nawîron meruntî yapisî'pîuya ka' po moropai non po. ¹⁹ Mîrîrî ye'nen ayaipontîuya'nîkon sîrîrî. Atîtî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' kore'ta. Moropai inkamoro mîmatîi upemonkono pe tamî'nawîrî. Innape ukupî to'ya wenai to' menpatakonatîi uyun, Paapa ese' pî', moropai uurî, inmu ese' pî', moropai Morî Yekaton Wannî ese' pî'. ²⁰ Moropai inkamoro menupatîi tamî'nawîrî î' ta'pîuya yawîrî to' komantô'pe, umaimu yawîrî. Moropai enpenatatî aapia'nîkon uurî ko'mamî pe wai wei kaisari. Amîrî'nîkon rumakauya pepîn. Sîrîrî pata ataretî'ka pîkîrî aapia'nîkon uuko'mamî —ta'pî Jesusya.

Amenan pe paapaya uyetato'kon
New Testament in Macushi (BR:mbc:Macushi)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Macushi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Macushi [mbc], Brazil

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Macushi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

677467a0-0559-5466-b865-742352ca2032